Poštnina plačana v gotovini

Leto VIII, št. 244

Ljubljana, petek 14. oktobra 1927

Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi št. 2034.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2036.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2498

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 13. oktobra.

Kakor na Portugalskem so tudi v Mehiki revolucije nekaj čisto vsakdanjega. Svet se je nanje navadil in se zaradi njih nič kaj posebno ne razburja, čeprav so borbe krvave in polne grozot. Od leta 1821., ko se je Mehika osvobodila španske nadvlade, pa do leta 1867. je imela ta velika ameriška država 36 različnih ustav in 72 državnih poglavarjev. Edino Porfiriju Diazu, ki je vladal kot diktator celih 30 let, se je posrečilo vpeljati nekaj reda in miru. Toda njega je vrgla l. 1911. od severoameriških kapitalistov plačana revolucija in odtlej so meščanske vojne in upori zopet na dnevnem redu.

Sedanji predsednik Calles, ki je prišel na krmilo 30. novembra 1924., se je z uspehom držal proti vsem nasprotnikom. Takoj po svojem nastopu si je ta odločni, nekoliko brutalni mešanec (Mehika, ki obstoji iz 28 držav, šteje od 16 milijonov prebivalcev samo 19 odst. belcev, 37 odst. je Indijancev, 44 odst. pa mešancev) zadal nalogo, da izvede v praksi ustavo iz l. 1917. Ta ustava, katere načela so bila proglašena že l. 1911., a je bila vsled odpora inozemstva sprejeta šele 6 let pozneje, določa, da je vsa mehiška zemlja last naroda in da se morajo tudi vsi tujci podvreči mehiškim zakonom. S tem je prizadet interes velikih ameriških in angleških petrolejskih družb in številnih farmerjev iz Zedinjenih držav, naseljenih ob severni meji. Na drugi strani se je razburila tudi visoka duhovščina španskega pokolenja, boječ se razlastitve orjaškega cerkvenega premoženja. Calles je z vso energijo in brezobzirnostjo posegel v sršenovo gnezdo ter napovedal pod geslom demokracije in lajištva klerikalni stranki boj na nož. V izvajanju ustave je bil Calles doslej zmagovit. njegovo delo pa je za hip prekinila najnovejša revolucija, ki je pod vodstvom generalov Serrana in Gomeza izbruhnila istočasno na raznih krajih zvezne republike.

Res je, da si je Calles s svojo ostro protiklerikalno akcijo nakopal sovraštvo duhovščine in številnih njenih pristašev, vendar ni v tem iskati glavnega vzroka sedanje vstaje. Ta tiči drugje. Callesova predsedniška doba se namreč približuje zaključku. Koncem prihodnjega leta je poklican mehiški narod, da si v smislu ustave izvoli novega predsednika republike. Mehiške predsedniške volitve pa se navadno ne vrše v redu in miru, marveč je izvoljen na čelo države tisti, ki se je umel pravočasno dejansko polastiti oblasti. Volitve so samo formalna uzakonitev kakega pronunciamenta.

Sledeč staremu običaju, sta si skušala generala Serrano in Gomez, ki sta veljala kot najvidnejša kandidata opozicije, zagotoviti ugodno pozicijo za predsedniške volitve. Zato sta dvignila vstajo. Mikalo ju je pač predsedniško mesto, ki ima v Mehiki značaj pravcate diktature. Da so ju podpirali nezadovoljni klerikalci, je razumljivo. Verjetno pa je tudi, da je užival sedanji upor simpatije inozemskih petrolejskih magnatov.

Vesti o poteku revolucije so si v začetku nasprotovale. Dočim so zagotavljala poročila, da je Calles gospodar situacije in je vstaja v glavnem že zadušena, so trdile vesti, ki prihajajo skozi Chicago in Newyork, da je borba še neodločena in da se nahajajo zvezne čete ponekod celo v veliki stiski. Vendar se more sedaj smatrati kot gotovo, da je bil general Serrano ujet in ustreljen s trinajstimi drugimi generali. General Gomez pa je pobegnil. Calles je zopet gospodar položaja. Gotovo je, da bo po udušitvi upora s še večjo brezobzirnostjo nadaljeval protiklerikalno akcijo in politiko gospodarske osamosvojitve Mehike. Izvolitev njegovega kandidata bivšega predsednika Obregona je sedaj pač sigurna.

Če se predsedniku Callesu ne bi posrečilo hitro zadušiti revolucije, bi pretila nevarnost, da posežejo vmes severnoameriške Zedinjene države. Zakaj, znano je, s kakšnim razpoloženjem opazuje washingtonska vlada dogodke pri južnih sosedih. L. 1916. je samo izvolitev Wilsona rešila Mehiko pred ameriško okupacijo. Amerika je na njegovo povelje odpoklicala čete, ki so že prekoračile mejo, in stopila v svetovno vojno. Brez Wilsonovega posredovanja je prav verjetno, da Mehika danes ne bi več bila samostojna republika. Ameriški apetit na naravno bogastvo Mehike, ki prideluje — mimogrede rečeno — 26 odst. cele svetovne produkcije nafte in je z 38 odst. prva producentinja srebra na svetu, ni nobena skrivnost. Mehiki so vzele Zedinjene države že velike teritorije: l. 1836. Texas, l. 1848. Novo Mehiko in Novo Kalifornijo. Ostalo lahko pride še na vrsto.

Kakor pa kaže najnovejša državljanska vojna, se Mehikanci iz teh lekcij niso veliko naučili.

Novi avstrijski bankovci

Dunaj, 13. oktobra. d. Kakor objavlja Narodna banka bo na 24. t. m. začela z izdajanjem bankovcev po 5 šilingov z datumom od 1. julija 1927.

Nočna seja verifikacijskega odbora

V seji, ki je trajala preko polnoči, je odbor odpravil hrvatska in dalmatinska okrožja. — Danes bo debata najbrž že končana

Beograd, 13. oktobra. p. Današnje razprave v verifikacijskem odboru so bile ravno tako burne, kakor včerajšnje. Radikali in klerikalci so proglašali vse še tako podprte očitke o sleparijah, tatvinah kroglic in drugih nezakonitostih pri volitvah za neresnične ter so po vrsti verificirali vse mandate. Pač pa so se začeli vedno bolj »buniti« demokrati, ki vedno češče nastopajo proti radikalom, čeprav so ž njimi formalno še v koaliciji. Potek današnje seje, ki je trajala pozno v noč, je vzbudil posebno pozornost tudi zato, ker so se začeli oglašati in nastopati proti vladi tudi pašićevski radikali.

Pašićevci so nastopili že takoj v začetku današnje dopoldanske seje, ko je prišlo na razpravo virovitiško okrožje, v katerem je vlada pri volitvah zlasti ostro pritiskala ravno pašićevce. Prvi je govoril radikalski poslanec Lazar Brkić, ki je izredno ostro napadel notranjega ministra g. Vukičevića in radikalskega velikega župana. Poslanec Juraj Demetrović je v svojem govoru zahteval, da se verifikacija mandatov odgodi in da se poveri preiskava o mandatih na listi vladnega kandidata Gjure Jankovića posebni parlamentarni anketi. Vladna večina pa je po krajši debati predlog zavrnila in mandate verificirala.

Nato se je pričela razprava o zagrebškem okrožju, ki je edino okrožje, v katerem so tudi vladni radikali sami vložili pritožbe, češ da sta vršili SDS in HSS volilni teror nad radikalskimi pristaši. Te pritožbe so vzbudile mnogo smeha in opozicijonalni poslanci so porogljivo spraševali radikale, naj vendar povedo, kje skrivajo te svoje pristaše, da jih nikjer ni. Poslanec Demetrović je v daljšem govoru dokazal na podlagi dokumentov, da so bile vse pritožbe skovane na zagrebškem in karlovškem velikem županstvu; spominjal je dalje na agitacijske turneje ministrskega predsednika, ko so se župani in volilci uradno pozivali na volilne sestanke, na katerih so ustanavljali radikalske organizacije Da taki »radikali« niso volili vladnih kandidatov, jim pa nihče ne more zameriti. Za njim je govoril Stepan Radić, ki je odločno pobijal iznešene pritožbe in s konkretnimi primeri dokazal, da se je pač vršil pritisk od zgoraj, da pa o kakem terorju od spodaj ne more biti niti govora. Vse to so le izmišljotine ljudi, ki si brez pomoči policije sploh ne morejo pridobiti zaupanja naroda. Po skoraj dveurni debati je večina zavrnila pritožbe in verificirala vse osporene mandate, s čimer je bila dopoldanska seja končana.

Popoldne je prišlo najprej na vrsto požeško okrožje, kjer sta bili vloženi dve pritožbi. Prvo je vložil posl. Demetrović proti mandatu radikala Pera Urojića, drugo pa radičevci proti mandatu dr. Ninka Perića, češ da je bil pridobljen le s pomočjo vladnega pritiska. V debati sta Stepan Radić in demokrat Pera Marković zahtevala, da se mandati teh poslancev razveljavijo. Isto je zahteval poslanec Demetrović. Vladna večina je brez ozira na te proteste verificirala vse mandate v požeški oblasti.

Za tem se je vršila debata o mandatih sremskega okrožja, proti katerim je vložil pritožbo pašićevec Voja Janjić in sicer v prvi vrsti proti izvolitvi Bože Maksimovića. Očita mu, da je zlorabljal državno oblast in kraljevo ime. V mnogih krajih je bila na njegovi skrinjici obešena kraljeva slika, češ da je to kraljeva skrinjica. Radićevec Rajkovac je zahteval, da se mandat Bože Maksimovića razveljavi, radikal dr. Miladinović pa je bil mnenja, da je sreča, da dr. Janjić ni več prišel v skupščino. Štefan Radič je zahteval naj se mandat Bože Maksimovia stavi pred anketo. Ko je bilo treba glasovati, se je opazilo, da demokratov ni bilo v dvorani, ker so imeli sejo poslanskega kluba. Predsednik je kljub temu ugotovil, da je Radićev predlog odklonjen.

Pri razpravi o modruško-reškem okrožju je posl. Timotijević (dem.) predlagal, naj se debata pospeši, ker je že pozno in je treba izvršiti posel. Vladna večina je radi tega kar na hitro verificirala vse mandate, nakar je bila ob 19. seja prekinjena.

Večerna je bila otvorjena ob pol 9. Na vrsto so prišla dalmatinska okrožja, v katerih so bile vložene zopet gorostasne pritožbe o volilnih sleparijah na škodo opozicijskih kandidatov. Radičevci so zahtevali razveljavljenje vladnih mandatov v južni Dalmaciji, toda vladna večina je te mandate verificirala. St. Radić je bil jako razburjen in je hotel demonstrativno zapustiti dvorano, od česar pa so ga zadržali samostojni demokrati.

V volilnem okrožju Šibenik-Split so bile predložene pritožbe proti izvolitvi dr. Subotića. Prvi je govoril posl. Demetrović in dokazal, da je bilo SDS v tem okrožju ukradenih okoli tisoč kroglic in ž njimi en mandat, ker je stranki manjkalo do količnika le 30 kroglic. Zato zahteva da se suspendira vsi mandati s liste dr. Subotića in stavilo pod anketo. V istem smislu je govoril tudi Pavle Radić, ki je obširno dokazoval razne radikalne manipulacije.

Beograd, 14. oktobra p. Seja verifikacijskega odbora je trajala do pol ene zjutraj. Nadaljevala se bo danes ob 9. dopoldne.

Borba za sarajevske mandate

Beograd, 13. oktobra. p. Nocoj je imel sejo demokratski klub, ki je razpravljal o stališču, ki naj ga zavzame v verifikacijskem odboru glede mandatov v sarajevski oblasti. Tukaj so radikali ponaredili volilne rezultate na nekaterih voliščih ter na ta način iztrgali en mandat muslimanom. Po referatu posl. Pećića in Pere Markovića je **klub sklenil, da se solidarizira z muslimani.** Ti so na svoji seji sklenili zahtevati, naj se verifikacija odloži, dokler ne bo anketa preiskala volilnih sleparij. Na ta način bodo jutri radikali v verifikacijskem odboru zopet poraženi in blamirani.

Jasno je, da so radikali poskušali doseči kompromis, toda brez uspeha. Radikali so silno ogorčeni zaradi tega in grozijo z represalijami.

Karlovški župan

Karlovac, 13. oktobra. n. Veliki župan je zavrnil pritožbo opozicije proti izvolitvi mestnega župana Josipa Butorca in potrdil njegovo izvolitev. Kakor znano, je Butorac državni uradnik in mora, preden bo nastopil svoje mesto, počakati razrešitve svoje službe.

Sokolstvo naši mornarici

Šibenik, 13. oktobra. n. Sokoli šibeniško-zadrske župe bodo poklonili brodarski šoli naše vojne mornarice ob priliki mornariške krstne slave dragoceno zastavo. Svečanosti se bo udeležilo odposlanstvo Sokolov iz vse severne Dalmacije.

Lesna industrijska družba na javni dražbi

Sarajevo, 13. oktobra. n. Okrožno sodišče v Mostarju je odredilo javno dražbo proti I. hercegovski industriji drv Narenta d. d. Dražba se bo vršila 22. t. m. in sicer v izklicni ceni 4,500.000 Din.

Borza dela v Šibeniku

Šibenik, 13. oktobra. n. V Šibeniku kot industrijskem centru severne Dalmacije, je bila ustanovljena ekspozitura borze dela.

Huda škrlatinka v Zagrebu

Zagreb, 13. oktobra. n. Radi škrlatinke so zabranjena vsa zbiranja otrok v Zagrebu. Danes so bile zatvorjene nekatere osnovne šole na periferiji mesta. Policija je opozorila vse kinematografe, naj ne prodajajo kart otrokom pod 17 leti. Ravno tako mladina ne sme v gledališča.

Konferenca za blagovni promet med Rusijo in ČSR

Moskva, 13. oktobra. d. V komisarijatu za promet se vrši mednarodna konferenca o direktni blagovni transportni zvezi med sovjetsko unijo in Češkoslovaško, oziroma Avstrijo. Konference se udeležujejo tudi zastopniki Poljske in Nemčije.

Senzacijonalna sodna razprava v Beogradu

Beograd, 13. oktobra p. Danes se je vršila tukaj senzacijonalna razprava proti bivšemu blagajniku ministrstva notranjih poslov Stepiću, ki je obtožen, da je poneveril 1,654.000 Din. Obtoženec je bil zaupna oseba ministra Bože Maksimovića in se je tudi zagovarjal, da je vsa izplačila vršil po nalogu ministra Maksimovića. Drž. pravdnik je v svojem govoru obširno poročal o privatnem življenju obtoženca, ki ga kaže v zelo čudni luči. Dunajska policija ga je baje imela v evidenci kot trgovca z dekleti. V Beogradu je imel dva svoja varijeteja. Vse muzikante in artiste je vodil v plačilnih seznamih ministrstva notranjih poslov kot policijske agente in zaupne osebe. Stepića branijo najboljši beograjski odvetniki. Za razpravo vlada veliko zanimanje. Po govorih zagovornikov je bila razprava odgodena.

Politična in gospodarska konsolidacija ČSR

Praga, 13. oktobra. d. Včeraj je bilo leto odkar je na državnem krmilu tretja vlada dr. Švehle, v kateri sta poleg dveh ministrov slovaške ljudske stranke zastopana tudi dva nemška ministra. Tem povodom piše republikanski »Venkov«: Obletnica tretje vlade dr. Švehle pada v dobo ugodnih gospodarskih konjunktur. Od obstoja republike nismo še imeli tako stabilnih gospodarskih razmer, s katerimi je v zvezi tudi znatno zboljšanje socijalnih razmer. Nikoli še ni bilo v republiki tako malo brez poselnih kakor sedaj Tudi finančno gospodarstvo države je ugodno in od inozemstva popolnoma neodvisno. Naš denarni trg priča, da narod zaupa svoji državi in njeni upravi. V vsem pomeni prvo leto tretje vlade dr. Švehle velik napredek v konsolidaciji češkoslovaške republike.

Spor med čsl. železničarji in vlado

Praga, 13. oktobra. d. Včeraj popoldne je bil zastopnikom izvrševalnega odbora železničarskih organizacij izročen odgovor prometnega ministrstva na njihove zahteve. Ministrstvo se izjavlja pripravljenim izdati nove naredbe o izvedbi zakona o plačah in ustreči tudi ostalim upravičenim zahtevam v okviru tega zakona in finančnega kritja. Ministrstvo je tudi pripravljeno za nadaljna pogajanja in je v to svrho povabilo osrednji odbor železničarskih organizacij na razgovor. Ta odgovor sicer ne zadovoljuje povsem železničarjev, vendar je v splošnem napravil dober vtis in vsekakor ublažil napetost položaja. Ekskutiva je sklenila za nadaljna pogajanja izvolitev ožjega odbora, ki ima nalog, da prekine pogajanja, ako jih vlada ne bo označila kot obvezna.

„American Girl" — izgubljena?

O usodi letala ni nobenih zanesljivih vesti

Newyork, 13. oktobra. (lo.) Za usodo letala »American Girl« vlada veliko vznemirjenje. Mati Haldemara je polna upanja, mati Ruth Elderjeva pa je popolnoma pobita. Končno je prispela proti večeru od parnikov Olympic in Leviathan brezžična brzojavka, ki pravi, da je v bližini otokov Azorov nizozemski parnik Barendrechd rešil letalce.

Pariz, 13. oktobra. (pa.) Z rezervo se poroča, da je bilo letalo »American Girl« prisiljeno pristati sredi morja v bližini nizozemskega parnika Barendrechda. Parnik plove proti Ameriki in je bil 10. oktobra 140 milj južnozapadno Landsenda ter je najbrže trenutno sredi Oceana. Po drugih poročilih je parnik Barendrechd rešil letalce v bližini Azorskih otokov.

Le Bourget, 13. oktobra. (be.) Nad 10.000 ljudi je zaman pričakovalo prihoda letala Ruth Elder. Prevladuje bojazen, da je letalo izgubljeno, ker ni imelo dovolj goriva in ne rešilnega čolna.

Newyork, 13. oktobra. d. O osebnosti letalke Miss Elder poročajo listi: Miss Rut Elder se imenuje s svojim meščanskim imenom Womack in je prav za prav pomočnica nekega zobozdravnika v Lakelandu na Floridi. Šele pred kratkim je naredila letalski izpit. Za svoje podjetje je dobila finančno podporo nekaterih farmerjev. (Glej tudi poročilo na 6. strani.)

Old Orchard, 13. oktobra. s. Letalka Miss Grayson je odložila svoj prekooceanski polet.

Pariz, 13. oktobra. s. Kakor poročajo iz Aten, sta tam pristala pariška letalca iz Bangkoka.

London, 13. oktobra. (lo.) Alan Cobham bo skušal prihodnji mesec poleteti okrog Afrike in nazaj. Pot meri 20.000 milj.

Grčija zaprla mejo proti Bolgariji

Atene, 13. oktobra. d. V torek je upadlo na grško ozemlje dvoje bolgarskih komitaških tolp, kateri je pa orožništvo zopet pognalo čez bolgarsko mejo. Med tem so se na meji pojavile nove tolpe, zato so vojaške oblasti odredile zaporo grško-bolgarske meje. V Kavali sta bila prijeta dva Bolgara, ki sta nameravala razstreliti pristaniški urad.

Revolucija v Mehiki udušena

Mexico City, 13. oktobra. d. Vstajo je smatrati kot popolnoma zadušeno. Vladne čete so razpršile čete generalov Gomeza in Almade. 150 vstašev je ubitih. Predsednik Calles je zopet gospodar položaja. Kot edini predsedniški kandidat je ostal le še general Obregon.

Senat je na včerajšnji seji sprejel predlog, ki podaljšuje funkcijsko dobo predsednika od 4 na 6 let.

Newyork, 13. oktobra. (be.) General Gomez zanika vest, da je bila mehikanska revolucija udušena in zatrjuje, da bo zasedel pokrajino petrolejskih vrelcev.

Zmanjšanje porenske posadke in Nemčija

Pariz, 13. oktobra. d. Vrhovni poveljnik francoskih okupacijskih čet v Porenju general Guillaumat je zastopniku nemške vlade v Koblenzu poslal noto o sklepu poslaniške konference, tičoče se zmanjšanja porenske posadke. Kakor je izvedel berlinski dopisnik »Journala«, pa je Nemčija po svojem poslaniku v Parizu protestirala pri zunanjem ministru Briandu proti načinu kako si general Guillaumat razlaga rečeni sklep poslaniške konference. Nemška vlada je Briandu izjavila, da ji je popolnoma nemogoče, da bi sprejela število, ki ga določa general Guillaumat. Ako bi nemška vlada to storila, tedaj se ne bi porenska posadka zmanjšala za 10 tisoč mož, kakor je to predvideno v zavezniški noti od 5. septembra, ampak samo 7 tisoč mož. Torej znatno manj, kakor je bilo to Nemčiji zagotovljeno.

Albanska vojaška misija v Rimu

Tirana, 13. oktobra. d Predsednik republike je podpisal dekret, ki ustanavlja albansko vojaško odposlanstvo v Rimu.

Potresi in nevihte

Rim, 13. oktobra. d. Prevčerajšnji potres je bil najmočnejši, kar jih je doživela Italija izza katastrofe l. 1915. Najhujše prizadeto je mestece Avezzano, ki leži kakih 80 kilometrov vzhodno Rima in ki je bilo že pri potresu l. 1915. skoro docela razdejano. Panika, ki jo je povzročil potres med prebivalstvom, se še ni polegla, in še vedno prenočuje na tisoče ljudi pod milim nebom, boječ se ponovnega potresa. Najbrže je zahteval potres tudi človeških žrtev. Škoda na poslopjih je vsekakor velika. Vlada je odposlala v prizadete kraje živeža in medikamentov.

Newyork, 13. oktobra. d. V Arkanzasu, zlasti nad Fort Dellom, je divjal strahovit tornado. Po dosedanjih vesteh so štiri osebe mrtve, več pa težko ranjenih. Tornado je uničil vso žetev v teh krajih.

Newyork, 13. oktobra. d. Kopališče Ocean City je upepelil velikanski požar. Škoda znaša tri milijone dolarjev.

Velike poplave v Bolgariji

Sofija, 13. oktobra. s. Poplava v krajih pri Varni se je razširila že na celo obrežje Črnega morja. Škoda je ogromna. V neki vasi je utonilo 13 oseb.

Bruhanje vulkana

Tokio, 13. oktobra. d. Vulkan Azama-Jama je začel bruhati in je posul s pepelom že vso okolico na 70 milj daleč.

Nov upor v francoskem Maroku

Casablanca, 13. oktobra. (be.) Več maroških plemen se je uprlo.

Pariz, 13. oktobra. s. Po poročilih iz Casablance so v južnem Maroku beduini napadli karavano, ubili štiri spremljevalce, druge pa odpeljali s seboj.

Dunajski julijski dogodki pred sodiščem

Dunaj, 13. oktobra. s. Sodišče je danes oprostilo pet julijskih demonstrantov, ki so bili obtoženi, da so vlomili v justično palačo.

Zakaj je bil Trockij izključen

Pariz, 13. oktobra. d. »Intransigeant« objavlja govor, ki ga je imel Trockij na seji izvrševalnega odbora tretje internacijonale, ki je bil vzrok njegove izključitve iz odbora. Trockij je v tem govoru napadel Stalina, da vodi komunistično stranko v propad. Rusija, je dejal Trockij, živi danes samo od milosti Nemčije in bi morala isti dan, čim bi ji Nemčija odtegnila kredite, napovedati bankrot. Kakor za carističnih časov tako je tudi danes Wilhelmstrasse prava gospodarica v Moskvi. Chamberlain pa ne počiva in izkuša Stresemanna z vsemi sredstvi pregovoriti, da pusti Rusijo na cedilu. Trockij je napovedal, da bo opozicija na komunističnem kongresu v decembru zahtevala od Stalina končni račun in da bo izvedla svoje ideje, najsi tudi ostane v manjšini.

Po tem govoru je hotel Stalin Trockega dati aretirati, a sta ga naposled odvrnila od tega Čičerin in Rikov, prepričavši ga, da bi to spričo velike moči, s katero razpolaga opozicija, moglo izzvati državljansko vojno.

Moskva pristala na francosko zahtevo in odpoklicala poslanika Rakovskega

Pariz, 13. oktobra. s. »Journal« priobčuje moskovsko vest svojega berlinskega dopisnika, da je sovjetska vlada včeraj izročila francoskemu poslaniku Herbetteu odgovor na francosko noto, in sicer, da bo Rakovskega odpoklicala iz Pariza in ga imenovala poslanikom v Tokiju. Na njegovo mesto pa pride baje poslanik v Tokiju Dugarevskij.

«Konferenca prijateljev sovjetske unije»

Moskva, 13. oktobra. d. Najvažnejši dogodek predstoječe proslave povodom 10letnega obstoja sovjetske republike bo konferenca inozemskih delavskih odposlanstev. Na predlog angleške delegacije ima ta konferenca manifestirati prijateljstvo svetskega proletarijata za sovjetsko unijo in sklepati poglavitno o načinu mednarodne pomoči za sovjete in o boju proti morebitnemu napadu na sovjetsko unijo. Zasedanje bo imelo ime »konferenca prijateljev sovjetske unije«. Nekaj odposlanstev inozemskih delavskih delegacij je že dospelo v Ljeningrad in v Moskvo.

Iz avstrijske diplomacije

Dunaj, 13. oktobra. s. Po časopisnih vesteh bo v kratkem odpoklican avstrijski poslanik v Moskvi Bohl, ki je socijalni demokrat in je bil pod Rennerjevo vlado odposlan v Moskvo. Na njegovo mesto bo najbrže imenovan sedanji beograjski poslanik Hoffinger.

Tajna mobilizacija v Litvi

Varšava, 13. oktobra. s. Po vesteh iz Vilna se vrši na litovski meji koncentracija litovske vojske. Litovska vlada je odredila tajno mobilizacijo letnikov 1901. do 1914.

Varšava, 13. oktobra. d. Vlada je storila nov korak za sporazum z Litvo. Na izrecni nalog Pilsudskega je bila večina zaprtih Litovcev v Vilnu izpuščena, med njimi vsi duhovniki. Izpuščeni bodo tudi zaprti učitelji, ker je predsednik litovske kulturne zveze podal izjavo lojalnosti. Kljub tej spravljivosti Poljske pa litovska vlada doslej ne kaže nikakršne volje, da bi ukinila ukrepe proti poljskim manjšinskim šolam.

Morilec Koverda hoče delati zrelostni izpit

Varšava, 13. oktobra. s. Morilec sovjetskega poslanika Vojkova, Koverda, ki je zaprt v vojaški jetnišnici v Grudencih, je zaprosil upravo jetnišnice za dovoljenje, da bi se smel pripraviti na zrelostni izpit, ki bi ga položil v ječi.

Odmev umora Roze Luxemburg

Berlin, 13. oktobra. d. Sodišče je zdaj ustavilo 9 let trajajočo preiskavo proti bivšemu poročniku Krullu zaradi umora Roze Luxemburg. Krull je bil osumljen, da je skupno z nadporočnikom Voglom umoril Rozo Luxemburg. Ta sum je oteževalo zlasti to, da so pri Krullu našli srebrno uro umorjene. Preiskava proti Krullu je bila že leta 1922. ustavljena, a se je morala na zahtevo komunistov zopet obnoviti. Vogel je svoj čas s ponarejenim potnim listom pobegnil v Holandijo.

Upor v portugalski koloniji

Lizbona, 13. oktobra. (be.) V koloniji Mosambique so se uprli domačini. Vlada je poslala tja svoje čete, da zadušijo upor.

Nepoštena borba za Zbornico TOI

Usoda slovenskega gospodarskega parlamenta v rokah gg. Jarca, Ložarja Ogrina . . .

Volilna komisija za Zbornice TOI je začela reševati mnogobrojne reklamacije. Že prve rešitve kažejo, da se niso motili oni, ki so slutili, da bo komisija postopala po «svoje», t. j. po politični presoji svojih glavnih članov. V komisiji sede glavni interesenti na izidu volitev: gg. Jelačin, Ogrin, Rojina, Ložar, Jarc itd. Od njih pričakovati, da bodo pritožbe reševali z objektivnostjo sodnika, je bilo v naprej nemogoče.

Nesrečni volilni red za Zbornico TOI, ki sta ga zagrešila po sporazumu z g. Jelačinom gg. Avsenek in inspektor ministrstva za trgovino dr. Pavletić, ki se mu je posrečilo dobiti za to strankarsko skrpucalo podpis ministra doktorja Spaha, — ta volilni red je izročil volilno komisijo klerikalcem. S tem je reklamacijski postopek popolnoma izigran in volitve v Zbornico postajajo prava farsa. «Imenik» je delal isti krog interesentov, ki naj o reklamacijah sedaj «sodi».

Ni se torej čuditi, da je komisija že začela odbijati reklamacije trgovcev in obrtnikov. Klerikalna posojilna zadruga v Radovljici ima v svojem načelstvu več gospodov, ki nimajo nobenega posla ne s trgovino in ne z obrtjo. Tudi sama ta zadruga nima nobenega obrtnega lista in se ne bavi z nobeno obrtjo. Kljub temu so vsi člani načelstva v volilnem imeniku, med njimi g. dekan. Reklamacija za izbris teh gospodov je bila odbita kljub navodilu, ki ga je v tem oziru dal minister trgovine in kljub soglasnemu mišljenju vseh juristov, da take zadruge ne spadajo med zborniške interesente in volilce, tem manj, ker ne plačajo ne pridobnine ne zborničnih doklad.

Komisija je torej zdaj pokazala barvo in vsa javnost ve, pri čem je. Komisiji, kjer «glasujejo» možje kakor so gg. Ogrin, Ložar in Jelačin, je pač vseeno, če bo pozneje enkrat upravna sodnija drugače razsodila in bo iz tega nastala velika nenadomestijiva škoda in ogromen nered. Plačajo itak drugi!

A stvar vendar ne pojde tako po «domače». Volilni manever, s katerim se hoče SLS s pomočjo bivšega naprednjaka g. Jelačina polastiti Zbornice, njenih doklad in njenega premoženja, je javnost do dobra uvidela in bilo je treba le še poslednjega dokaza, t. j. famoznih «razsodb» volilne komisije, da je izbito sodu dno. Klerikalna drevesa zaenkrat ne rastejo še v nebesa in preveč je manever g. Ogrina jasen in prozoren, da ga ne bi vsa javnost izpregledala.

Le tako naprej, gg. «sodniki» v volilni komisiji! Vsaka Vaša rešitev, s katerim puščate med volilci-trgovci člane vseh mogočih poljedelskih zadrug, ki jim gre zastopstvo le v bodoči Kmetijski zbornici, vodi v še večji meri ves načrt v absurdnost.

Za danes na ves glas pribijamo, da volilna komisija

prezira navodila ministra trgovine,

prezira temelje zakona o trgovinskih zbornicah in izigrava njihov stanovski značaj. Doslej smo menili, da bosta morda zmagala vendarle še uvidevnost in nekaj stanovske doslednosti. Zdaj pa je g. Jelačin z gg. Ogrinom, Jarcem in ostalo družbo vrgel poslednjo krinko z obraza. Gg. Jelačin in Ogrin hočeta svoje račune z zborničnimi zgradbami in ves svoj postopek zadnjega leta pokriti z «zmago», priborjeno potom umetnih glasov duhovnikov, mežnarjev in klerikalnih kmetovalcev, ki naj bi na ta način imeli enak glas z davkoplačujočimi trgovci.

Torej ne v stanovsem kompromisu, ne v poštenem volilnem boju noče SLS urediti vprašanja ljubljanske Zbornice TOI. Hoče, da se boj izvojuje z nepoštenimi sredstvi.

Volitve za Zbornico so po krivdi SLS postale politikum. In kar je še hujše: gg. Jelačin, Ogrin in tovariši so se končno odločili, prave trgovce, industrijce in obrtnike potlačiti k tlom s pomočjo umetnih volilcev, ki bi imeli v zbornici le pravice, a nobenih dolžnosti.

Mi smo doslej storili vse, da se stvar poravna, kakor velevata ugled in korist naše industrije, trgovine in obrti. Oslepariti pa se ne damo in tudi ne bomo dovolili, da se s slepарstvom ubije gospodarska reprezentanca slovenskih trgovcev, obrtnikov in industrijalcev.

Izza kulis Jelačin-Ogrinovega komisarijata

Kako gospodarijo gg. komisarji v Zbornici TOI na škodo slovenskih gospodarskih krogov

Prejeli smo naslednji dopis:

Javnost je skoro nekam prepustila usodi dogodke, ki se odigravajo v Zbornici TOI, in delovanje Jelačin-Ogrinovega komisarijata. S tem pa še ni rečeno, da bi gospodarski krogi, ki so na teh dogodkih in na komisarijatu neposredno zainteresirani, ne bili poučeni, da ti dogodki nikakor ne odgovarjajo interesom v zbornici zastopanih slovenskih gospodarskih krogov in da se tudi z gospodarstvom gg. komisarjev ne moremo strinjati. Preveč nas davi splošna preobremenjenost, davčni vijak in druge javne dajatve, med katere prištevamo tudi prispevke za to našo najvišjo gospodarsko ustanovo, da bi mogli preko takega gospodarstva molče in brez javnega ugovora

Pripominjamo, da je bila zbornica protipostavno razpuščena in da sta se žal v naših vrstah našla dva moža, ki sta šla preko izida regularnih volitev in s prevzemom komisarijata onemogočila redno poslovanje Zbornice TOI. Kaj naj si mislijo naši južni brati o zrelosti slovenskega gospodarstva, ako naši lastni ljudje povzročajo ta edinstveni škandal v celi državi. Mesto soglasja in pokoravanja pravilnemu izidu volitev pa trdovratni komisarijat! Ves ta škandal z ljubljansko Zbornico je tak, da jemlje slovenski trgovini, slovenski obrti in industriji vsak resen značaj. Pred nami se odigravajo dogodki, ki bi bili v sramoto vsakemu zakotnemu društvu, kaj šele taki visoki instituciji, kakor naj bi bila naša Zbornica.

Še huje pa moramo obsoditi delovanje gg. komisarjev. Za preureditev zborničnе palače je bil proračunsko odrejen kredit **2,5 milijona dinarjev.** To je vsota, ki bi bila morala zadostovati. Mesto tega pa znašajo stroški za renoviranje zbornice že **okrog 5 milijonov dinarjev,** s čemer so bili krediti tako prekoračeni, da bi se bilo s tem denarjem lahko sezidalo na Aleksandrovi cesti novo ponosno zbornično palačo.

Sedanji zbornični podpredsednik, oziroma komisarjev namestnik g. **Ogrin si je izgovoril nagrado, ki znaša po eni verziji pol odst., po drugi pa celo 3 odst. od vseh plačanih računov.** Nagrado naj prejema na naslov vodstva in nadzorstva obnovitvenih del. Potem se pač izplača, da renovira g. Ogrin stavbo kot Noetovo barko.

Nadalje gradita gg. komisarja, oziroma predsednik in podpredsednik na Bleiweisovi cesti stanovanjsko hišo za okroglo **2 milijona Din.** Kje jima je bil ta kredit proračunsko odobren? Gradita na lastno pest, in sicer v bližini Merkurjeve tiskarne. Denarja ni bilo, in sklenila sta najeti posojilo. Dobila bi ga, ko bi zborični plenum posojilo odobril. Dva in pol milijona dinarjev za renoviranje zborničnе palače, dva milijona za stanovanjsko hišo, to je **štiri in pol milijona neodobrenega kredita** nosi zborični komisarijat na svojih ramenih!

Kdo jih bo plačal? Obrtnik, trgovec in industrijec!

Gradbo te stanovanjske hiše je prevzela Stavbna družba. A kar je najlepše, nadzorstvo nad to gradnjo je bilo poverjeno **Ogrinovemu sinu proti mesečni nagradi 2000 Din!**

G. Ogrin ima sploh smisel za taka razmerja in je hitro nastavil tudi v zbornici nekega svojega ožjega sorodnika, čeprav ni bilo za to zasedbo niti najmanjšega povoda ali potrebe.

V ta sistem javnega dela spada tudi to, da je bilo poverjeno nadzorstvo nad opeko, **ki jo dobavlja g. Ogrin, — zborničnemu slugi . . .**

Gg. Ogrin in Jelačin sta danes absolutna gospodarja v zbornici in bosta seveda osebno odgovorna za svoje delo kot komisarja. K sodelovanju nista pritegnila niti provizoričnega predsednika g. **Jeana Schreya,** ki si je pridobil za našo Zbornico pač dokaj zaslug. G. Schreyu funkcija prov. predsednika z razpustom zbornice ni ugasnila in dolžnost obeh gospodov bi bila, da bi ga pritegnila k sodelovanju kot gospodarskega strokovnjaka. Tudi pri tem sta pokazala, da hočeta vladati sama.

Vsem zaupnikom in prijateljem našega obrtništva in trgovstva!

Gg. zborična komisarja Jelačin in Ogrin sta sklenila, da **stanovskim organizacijam trgovstva in obrtništva ne izročita volilnih imenikov.** Organizacije jih zato doslej kljub intervenciji od strani nadzorne oblasti niso prejele, vsled česar prosimo vse gg. zaupnike, da imenik pri občinah prepišejo. **Vsako volilno akcijo ta dva gospoda organizacijam zavirata, kar naj pa zaupnikov ne moti, temveč naj svojo agitacijo v vsaki občini še podvojijo.**

Volilni odbor bo pričel že začetkom prihodnjega tedna z razpošiljanjem glasovnic.

Zaupniki in prijatelji organiziranega obrtništva in trgovstva na delo!

Francosko-madžarskih pogajanj ni bilo

Bukarešta, 13. oktobra. d. Tiskovni urad zunanjega ministrstva sporoča, da je rumunski poslanik v Parizu Diamandi prejel od poslanika Paleologues naslopno pismo: Dragi prijatelj! Siguren sem bil, da niste niti trenotek pripisavali francoski vladi odgovornost za to, da je l. 1920. vodila z madžarsko vlado tista bizarna pogajanja, ki že nekaj tednov sem vzbujajo med Madžari tako velik pokret. Takih pogajanj nikdar ni bilo. Kar se tiče oficijelne, od mene podpisane note, zaradi katere je dvignil madžarski tisk tako velik krik, izjavljam, da je ta nota od prve do zadnje vrste napačna.

Pomen zbližanja med HSS in SDS

Interesanten članek zagrebške «Riječi». — Kako sodijo hrvatski politični krogi o zbližanju obeh najmočnejših prečanskih strank. — Na potu k sistemu dveh strank

Zagrebška »Riječ« objavlja pod naslovom »Coalitio rediviva« daljši članek, ki dokazuje, kako veliko važnost pripisujejo zbližanju med SDS in HSS hrvatski politični krogi. Članek med drugim naglaša:

G. Stepan Radić je v glavnem predstavnik večine Hrvatov, a g. Svetozar Pribićević večine prečanskih Srbov. Gg. Radić in Pribićević sta torej predstavnika onih delov naroda, ki so najbolj navezani na skupnost, kojih usoda je že od nekdaj enaka in ki so poklicani, da dajo inkarnacijo ideje narodnega edinstva. Kadar spregovorita St. Radić in Svetozar Pribićević skupno, se bo vsakdo zavedal, da govorita v imenu večine naroda, ki je bil do osvobojenja pod Avstrijo, a to je nad polovico naše države. Kdor tega ne priznava, se ne razume v politično valuto.

Da se spozna važnost in velikanski pomen tega zbližanja, je treba pogledati samo nazaj v našo politično zgodovino. Za časa zloglasnega Khuena smo imeli vlado, ki ni bila vlada naroda, marveč vlada nasilja, vlada brezzakonitosti. Ta vlada se je poslu-ževala nekaj časa Hrvatov, nekaj časa pa Srbov ter jih medsebojno izigravala. Toda nekega dne se je pojavila nova kombinacija, ko so se Hrvati in Srbi združili. Prišla je tkzv. **hrvatsko-srbska koalicija.** Kaj je ta koalicija storila in dosegla za Hrvatsko, ni treba ponavljati. Žal pa je treba tudi še danes vedno znova povdarjati njene zasluge za ujedinjenje s Srbijo. Mnogi namreč še danes mislijo, da so dobri politiki samo Srbijanci . . .

Ravno ti naj bi se danes zavedali, da je tudi pri nas prišla sedaj na vrsto **druga koalicija.** Že ta pojav sam znači velik napredek v našem političnem življenju. Naše politično življenje je bolehalo doslej na isti bolezni, kakor boleha na Poljskem in kakor bi bolehalo na Češkoslovaškem in v Franciji, če bi tam ne imeli volilci toliko državljanske zavesti in če bi se ne odlikovali njihovi poslanci po tako visoki politični kulturi. A ta bolezen je — množica političnih strank.

To nas je doslej ubijalo. Nobena stranka ni mogla doseči absolutne večine in je bila zato vsaka, tudi večja stranka prisiljena, da sklepa kompromise, ustvarja koalicije in koncentracije, kar je dovedlo do slabih in nestabilnih vlad, ki so delile oblast po strankah z različnimi programi.

Prvi korak naših političnih razmer je bil storjen z osnovanjem Demokratske zajednice (DS in JMO). drugi korak tvori bleiski sporazum med NRS in SLS, **a tretji in morda najvažnejši korak je zbližanje med SDS in HSS.** S tem smo prišli in zaenkrat zastali pri tristrankarskem sistemu. Že to je velik napredek, toda razvoj bo šel, kakor se kaže, še dalje, **kajti še boljši je sistem dveh strank, ker v tem slučaju ena gotovo lahko pride do potrebne večine, da lahko mirno izvaja svoj program, dokler uživa zaupanje volilcev.**

Dani so vsi pogoji in obstoja tudi resna volja, da pridemo v dogledni dobi do dvostrankarskega sistema, če se združita Demokratska zajednica in da se tako izrazimo, koalicija SDS-HSS v eno parlamentarno telo.

Tako zagrebška »Riječ«. Kako velike važnosti je zbližanje SDS in HSS za Slovenijo, pa pač najbolj dokazuje dejstvo, da se klerorадikali z vsemi silami prizadevajo, da to zbližanje preprečijo ali vsaj kar najbolj zavlečejo. Radikalom smrdi, da bi s koalicijo SDS in HSS tako zvani »prečani« zaradi medsebojnega boja nehali biti samo privesek njihove vlade, kakor so sedaj klerikalci, SLS pa se boji, da bi se v Sloveniji z zbližanjem SDS in radićevske stranke napredna fronta tako pojačala, da bi mogla nato obračunati tudi s klerikalizmom. Baš prizadevanja klerikalcev in radikalov proti koaliciji SDS in HSS so najboljši dokaz, da smo na pravi poti da zmaga demokracija nad reakcijo in da pridemo končno tudi pri nas iz ustavnopravnih in strankarskopolitičnih prerivanj h konstruktivnemu delu.

Kako podpira SLS germanizacijo na Štajerskem

Maribor, 13. oktobra.

Rapidno propadanje slovenskih občin ob severni meji pred prevratom ni povzročalo toliko nezavednost našega ljudstva, ampak predvsem njegova gospodarska odvisnost od nemških kapitalistov. Posebno v Mariboru se slovenska trgovina in obrt nikakor ni mogla razmakniti, ker so je z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi pritiskali ob tla iz nemškega magistrata. Ne samo, da so strogo prepovedali slovenske, celo dvojezične napise, tudi sicer so uničevali naše gospodarstvo na celi črti. Niti misliti ni bilo, da bi dobil tudi slovenski človek kak zaslužek pri občini. Le na ta način so mogli razni nemški mogotci tako zrasti, ker sploh niso imeli konkurence. Sedaj, ko smo v svobodni nacijonalni državi, pa se ta nemška eksploatacija na slovenskih tleh pod vodstvom SLS ravno tako nadaljuje in slovenski človek sme komaj drobtine pobirati iz široko pogrnjene mize nemških magnatov. Pri današnjem pomanjkanju denarja je silno težko dobiti podjetnikom kako večjo delo in le tam se lahko še kaj zasluži. Zaradi tega so vsa naša podjetja v skrajno težavnem položaju. Kljub temu pa večje korporacije podpirajo le Nemce. Pravkar je odal oblastni odbor, o katerem je «Slovenec» še nedavno s ponosom konstatiral, da ni v njem nobenega demokrata, stavbo nove dvonadstropne palače v zdravilišču Rogaška Slatina nemškemu mariborskemu stavbeniku Kiffmannu, o katerem so časopisi svojčas ugotovili, da sta iz tega podjetja kar dva gospoda v odboru nemškega političnega društva in to g. Kiffmann in knjigovodja Grilletz, ki je bil celo tajnik društva. Naši klerikalci torej v dneh najhujše gospodarske krize kar na debelo podpirajo nemške velekapitaliste, proti katerim imajo naši ljudje itak težko stališče. «Slovenec» pravi, da je bil Kiffmann najnižji ponudnik. S tem pa še ni rečeno, da je bilo z gospodarskega vidika, da nacijonalnega popolnoma abstrahiramo najumestnejše, oddati milijonsko delo takoj najhujšemu Nemcu, predno se je vstopilo v stik s slovenskimi podjetniki in se jim ponudilo, če ne bi oni za isto vsoto prevzeli dela. To bi zahteval v današnjih težkih časih nacijonalni interes, pa tudi narodno gospodarski. Polagoma bo v Rogaški Slatini na ta način zopet vse nemško, kakor je bilo pred prevratom. Tudi v poletju je dobil v Slatini stavbo paviljona za plesišče in kinematograf nemški stavbenik. In tako ni konca ne kraja importiranju nemškega kapitala. Na eni strani pravimo, da nimamo kapitala in smo zato navezani na tujce, na drugi strani pa dajemo sami milijonske zaslužke najzagrizenejšim germanizatorjem. Potem ni čuda, da propadamo z narodnim gospodarstvom.

Posojilo Avstriji

London, 13. oktobra. d. Kontrolni odbor Društva narodov je dovolil Avstriji posojilo v znesku 725 milijonov šilingov za izvršitev nameravanega investicijskega programa.

Padec angleškega izvoza

London, 13. oktobra. (pa.) V mesecu septembru je uvozila Anglija blaga za 101 milijon 427 440 funtov, izvozila pa je komaj za 60,487.645 funtov.

Praško pismo

Ostra volilna borba. — Obsežen program nastopega parlamentarnega zasedanja.

J. K. S. — **Praga,** 9. oktobra.

Bližnje občinske volitve, ki se bodo vršile v nedeljo 16. t. m., so v ospredju vsega javnega zanimanja. Gotovo je, da te volitve, ki bodo v 65—70% vseh občin v republiki, ne podajo točne slike o strankarsko-politinem razvrščenju čsl. volilcev, vendar pa je po t. zv. vezanih volilnih listinah interes političnih strank na izidu volitev znaten in zato je razvila ostra predvolilna kampanja. Socijalistične stranke, ki računajo z delnim narastkom glasov (soc. dem.), ki pa še ni gotov, nadevajo volitvam višji politični pomen, ker si domišljajo, da bi jim zboljšana opozicija mogla pomoči, da bi opustila svoje opozicno stališče. V zvezi s tem se je govorilo o izmeni vlade po volitvah in o morebitnem vstopu socijalistov v vlado. Sodi pa se, da ne pride do nikakih prodirnih sunkov in zlasti se smatra za izključeno, da bi neposredno po volitvah prišlo do kake izpremembe v vladi razven morda, da vstopi v vlado zastopnik nar. demokracije posl. dr. Matoušek. Trdi se dalje, da v najbližji dobi odstopi železniški minister Neuman, zastopnik obrtne stranke, pa ne vsled hudih napadov nanjegovo čast v fašističnem organu »Rišská Sraže, marveč zato, kakor se ugotavlja, ker obstoji v ravnanju obrtne stranke dogovor, da ostane posl. Neuman v vladi eno leto, na kar ga zameni posl. Horák. Kljub izdanemu dementiju se misli, da odstopi min. Neuman v par tednih.

Napovedovati izid volitev je težko, ali znatne izpremembe se pričakujejo v Pragi, kjer je bilo podanih 17 kandidatnih listin, med temi so štiri podale nemške stranke. Volilni rezultati v Pragi bodo veliko bolj razstreseni že glede na to, da pri teh občinskih volitvah nastopita dve novi stranki, to je Stříbrnega stranka slov. socijalistov in dr. Stranskega stranka narodnega dela.

V obmejnih čeških pokrajinah se polaga na volitve večja politična važnost, ker so to prve volitve po vstopu nemških aktivističnih strank (agrarne, kršč. soc. in obrtne) v vlado. Nemške opozicne stranke so postavile na napadanje vladnih strank vso svojo volilno kampanjo. Trdijo, da se je poskus aktivističnih strank za dosego uspehov izjalovil in nekateri listi nacijonalne stranke in Hakenkreutzlerji označujejo aktiviste naravnost za izdajalce nemške stvari in jih napadajo. Značilno je, da se tudi nemški soc. demokrati izogibajo tega obdolževanja in da tekmujejo v nacijonalnem radikaljenju z nacijonalnimi strankami. Opozicniki vedoma taje, da so vladni Nemci dosegli uspehe, tako v šolstvu, kjer je ustavljeno združevanje slabo obiskanih nemških razredov, in v odpravi volilne pravice vojakov, s čimer so oslabljene v mešanih mestih češke manjšine.

Kakšen bo izid volitev za nemške stranke je težko reči, ali te volitve bodo v neki meri merilo zrelosti nemških volilcev za politiko pozitivnega razmerja v državi. V celoti pa se pričakuje, da izgube nemških vladnih strank ne bodo velike, računa pa se z izgubami nemških soc. demokratov v korist nemških nar. socijalistov, ki razvijajo veliko organizacno delovanje. Najbrže se to razširi tudi na račun nacijonalne stranke. —

Za jesensko zasedanje parlamenta se že delajo priprave. Sklican bo na 25. oktobra. Takoj v prvi seji predloži vlada proračun za leto 1928. Na prvem mestu je tudi novela k zakonu o socijalnem zavarovanju. V ministrstvih je pripravljenih 60 predlog, ki se imajo rešiti v tem zasedanju. Izmed aktualnih zakonov pride v razpravo ureditev kazenskega, upravnega zakona, red za državno finančno gospodarstvo, kritje učiteljskih plač, zakon o poštni hranilnici, zakoni o vzdrževanju in organizaciji javnih meščanskih šol, izpremenba zakona o javnih občinskih knjižnicah, o mladinskem sodništvu, zakon proti pornografični literaturi, trgovske pogodbe z Nemčijo, z Jugoslavijo, s severoameriškimi Združenimi državami, s Kanado, z Grčijo, revizija trgovske pogodbe s Francijo itd. Kakor se vidi, je program nastopnega parlamentarnega zasedanja zelo obsežen.

Poljsko pismo

Vrnil sem se iz Poljske ter se začudil, kako nekritično neki jugoslovenski časopisi med njimi v prvi vrsti ljubljanski »Slovenec« pišejo o današnjem položaju poljske države. Istini na ljubo dajem tukaj nekaj pojasnil.

Konflikt med vlado maršala Pilsudskega in med parlamentom (Sejmom in senatom) obstoji, ali spor se tiče sedaj bolj tega kako je treba tekst ustave tolmačiti, nego ustave same. Ne more se trditi, da je Pilsudski protiustavno postopal, če je zasedanje parlamenta za 30 dni odgodil. Smer, v kateri se giblje politika Pilsudskega, je smer ojačenja izvrševalne oblasti (prezidenta in vlade), a tega so si pred letom dni, ko je Pilsudski izvršil prevrat, želele vse važnejše parlamentarne stranke, a sedaj je stare protivnike Pilsudskega zopet prevzel strah, da iz vsega tega razvoja ne izide ojačana samo »izvrševalna oblast kot taka nego z njo baš Pilsudski, a tega nočejo. Parlament bi hotel hitro umreti, zato ker misli da bi sedaj pri volitvah iz pepela mogel vzleteti kot prenovljen in bolj usposobljen »ptič Feniks«, a Pilsudski mu podaljšuje življenje, pričakujoč, da se tak parlament dobesedno uniči, da po njem potem ne ostane nič drugega nego pepel, mrtva substanca . . .

Značilno je, da nobene dosedanje poliske vlade ni širše inostranstvo tako pozitivno ocenjalo kakor vlado maršala Pilsudskega. Celo konservativni angleški in francoski dnevniki so pozdravili prevrat Pilsudskega kot neizogibno etapo na poti k stabilizaciji razmer na Poljskem. V tem oziru niti najnovejši ukrepi vlade Pilsudskega, ki se tičejo Sejma (skupštine) in Senata, niso neugodno delovali.

Pariški »Temps« je dne 24. septembra t. l. priobčil članek: »La crise politique en Pologne«, ki priznava, da odgoditev sejma ni nikakršna kršitev ustave, ter dalje pravi:

»Ker so strankarski boji v sejmu slabili vlado in paralizirali nje delovanje v smeri reorganizacije in ekonomske ter finančne obnove države, je maršal Pilsudski uvidel, da treba centralne oblasti ojačati rešiti vlado kolikor mogoče neposrednih ali posrednih vplivov strankarskih sporov, postaviti jo izven sfere pritiskanja od strani parlamenta, od katerega je mogoče pričakovati vsako presenečenje, zakaj nobena stranka nima večine.

Levičarske stranke, posebno socijalisti, so bili naklonjeni majskemu »coup d' etat«. Njih podpora je omogočila maršalu izvršiti načrt, vreči konservativno vlado Vitosovo in primorati sejm k reviziji ustave v smislu razširitve oblasti prezidenta in vlade.

Maršal Pilsudski nikoli ni stremel za diktaturo. Bilo bi za njega lahko po majskih dogodkih ustaliti osebni režim in če tega ni storil je bilo to radi tega, ker je hotel ostati v okviru ustave, natančno določujoč obliko svojega sodelovanja s parlamentom.

»Temps« izjavlja, da je v državi, ki ima demokratske tendence, vedno jako nevarno, omejevati svobodo besede in kritike, ali dodaje, da so pooblastila, na temelju katerih vlada vrši svojo politiko, ji bila dana od parlamenta in da vlada ne zapušča ustavnih tal, če odlaga zasedanje sejma zato da prepreči manevre, ki jih uprizarja opozicija v politične svrhe.

»Ne smemo pozabiti, piše dalje, »da je nesposobnost sejma za koristno zakonodajo delo bila glavni vzrok majske krize, ki je povzročila intervencijo maršala Pilsudskega v trenotku, ko je šlo za rešitev Poljske iz notranje katastrofe.

Brez dvoma se more trditi, da se je notranjegospodarski in vnanji položaj Poljske v zadnjem letu močno popravil. Prebivalstvo čuti gospodarsko krizo časa, to je res, ali v kateri državi prebivalstvo take krize dandanes ne čuti? Državne finance se konsolidujejo; pri takih konsolidacijah nekaj časa »kosti pokajo«, a je potem celo telo zdravelše. Znamenje gospodarske samozavesti poljske države je, da je odbila ameriško posojilo, ker se ji je zdelo nevzdržljivo z njenim dostojanstvom.

Znatno je narastel mednarodni ugled Poljske. Bila je sprejeta v Svet Društva narodov in si je na tem polju priborila veljavo s svojim predlogom o zasiguranju miru, ki je bil v ligi narodov sprejet. Kljub težkim incidentom se razmerje Poljske do Sovjetov stalno popravlja in se zdi, da ni več daleč čas, ko obe državi skleneta pakt o neagresiji.

Zdi se, da neke ljudi pri nas bolj skrbe manjšinska vprašanja na Poljskem nego na pr. v Italiji. Vlada maršala Pilsudskega gre v plemenitosti, s katero obravnava židovsko vprašanje in vprašanje »slovanskih manjšin« v vzhodnih delih države zelo daleč — in noben nepristranski opazovalec ji ne more in ne sme očitati v tem oziru ničesar.

Na Poljskem se čudijo, zakaj v Jugoslaviji baš izrazito katoliško časopisje stalno prinaša vesti, ki so neugodne za Poljsko, a ne odgovarjajo istini. Stvar vesti je, da človek o bližnjiku ne govori neugodnih reči vsaj dokler se ni prepričal, da so resnične.

P—lc.

Ameriški finančnik o gospodarski nesigurnosti Evrope

London, 13. oktobra. (be.) Kakor poročajo «Times», je izjavil predsednik newyorške Narodne banke Mitchell, da bo vsa Evropa tako dolgo trpela na nesigurnosti, dokler ne bo ugotovljena skupna vsota nemških reparacij. Vsi bi imeli od tega korist, ko bi Nemčija z odstranitvijo nesigurnosti dobila zopet zdrav gospodarski položaj, do katerega ji daje pravico njena industrijelna sposobnost.

Državljanska vojna na Kitajskem

London, 13. oktobra. (lo.) V bližini mesta Tinčov je prišlo do srditih bojev med četami Čangtsolina in armado pokrajine Šansi.

Naši kraji in ljudje

Za delovno šolo!

Maribor, 13. oktobra

Preozek je ta pojem, hote ali nehote pojmujemo delovno šolo pretesno, da bi zamogel obseči ter strniti v svojem okviru vsa različna in vendar vzporedna stremljenja moderne pedagogike, ki jih tlačimo v njega.

Iz sodobne socijalne strukture, iz težkih gospodarskih razmer in iz kulturne revščine povojne dobe se je morala roditi končno tudi pri nas težnja po novi vzgoji in z njo zavest, da moramo prelomiti s tradicijo, ki še vedno zadržuje normalen razvoj ter ne pusti mladim klicam, da bi se razvijale svobodno. To ni več samo koketiranje z ročnim delom ali z nekakim delovnim principom v šoli učilnici, ki postane v ustih nekaterih šolnikov, koji v lastni notranjosti ne doživljajo potrebe nove vzgoje in nove šole, le navadna fraza in tem nevarnejša šablona, ker smatra samo sebe za moderno; to je doživljanje potrebe po novem duhu, po novi vsebini in po novi obliki celotne vzgoje ter volja, da realizira novo vzgojo ter da postavi s tem temelje za nadaljni razvoj naroda in človeštva.

Doživljanje potrebe po novi vzgoji in volja njene realizacije sta rodili borbo, ki se smelo lahko stavi v isto vrsto z velikimi historičnimi pokreti in s sodobno borbo zatiranih narodov, razredov, individua in žene za svobodo. Na pedagoškem področju se bije tudi pri nas borba za osvoboditev otroka in za njegovo pravico do neoviranega svobodnega razvoja: borba za osvoboditev mladih generacij iz dušečega pritiska odraslih, ki mladini ne dopuščajo, da bi se razvijala v skladu z današnjo dobo samostojno ter ji vsiljujejo zastarele oblike naziranja, mišljenja, čustvovanja, kratkomalo ocenjevanja sodobnih pojavov; borba za osvoboditev individualnosti učiteljeve, ki se v šoli učilnici ni mogla razmahniti ter izčrpati vzgojnih vrednot lastne osebnosti; za pravico naroda končno, to je širokih plasti narodovih, kmečkih in delavskih, do globlje izobrazbe in do nove šole, ki mora zrasti iz njegovega življenja in dela, iz njegovih potreb.

Vsaka teh teženj bi zadostovala za močan pedagoški pokret. Strnjene v eno enoto pa pomenijo zahtevo po novi vzgoji, po popolnem preokretu v vsem našem vzgojstvu. Kako težko je stisniti vsa ta stremljenja v tesno formulo, vidimo tudi pri drugih narodih: Švicarji imenujejo novo šolo, ki nastaja, **aktivno šolo**; Nemci **»produktivno šolo« in »delovno šolo«**; Rusi **»trudovaja škola«**, Hrvati in Srbi **»škola rada«**; a noben naziv ne objame vseh stremljenj v celoti, ker mora biti nova šola obenem šola otroka in šola naroda. Najboljši bi bil še mogoče naziv **»produktivna šola«**; da pojem **»delovna šola«** ne pomeni vseh navedenih komponent je menda jasno. A vendar ostajamo za enkrat še pri njem, le da ga moramo razumeti kot rezultanto modernih pedagoških stremljenj kot strnjeno enoto iz vseh gori orisanih teženj.

Na čelu te borbe za novo vzgojo koraka že več let Pedagoški krožek v Mariboru. Na dveh pedagoških tednih l. 1925. in l. 1926. je seznanjal učiteljstvo in starše z modernimi pedagoškimi idejami ter budil smisel za sodobne vzgojne probleme. Prvi se je boril za reformo učiteljske izobrazbe ter ji posvetil kot centralnemu problemu reforme vse vzgoje potrebno pozornost. Dober del delavcev in sotrudnikov Pedagoškega zbornika izhaja iz krožkovih vrst. Že potreba, da se preosnuje krožek v pedagoško centralo za mariborsko oblast in v pedagoško žarišče za vso Slovenijo, priča o poglobljenem pedagoškem življenju v Mariboru in o pravilnosti smeri, ki jo je zavzel krožek.

V isti smeri vztraja in jo povdarja tudi s prireditvijo »Za delovno šolo«, ki jo organizira z odsekom poverjeništva UJU za reformo osnovne šole v veliki kazinski dvorani v Mariboru dne 15., 16. in 17. oktobra. Tudi za to prireditev je naslov pretesen, ker obsega vse komponente, ki sem jih zgoraj omenil.

Učitelji sami, ki doživljajo nezadostnost in anahronizem šole učilnice, ki iščejo novih poti pri svojem delu ter poskušajo razumeti otrokove potrebe in potrebe naroda, ki hočejo svoje delo spraviti v sklad s silami lastne osebnosti in ki zahtevajo svobode za lastno individualnost — vsi ti se zberejo, da se spoznajo medsebojno. Črpati hočejo smernice za nadaljne delo iz izkušenj, iz uspehov in neuspehov svojih tovarišev, zlasti pa čutijo potrebo, da se pri delu medsebojno podpro.

Taka prireditev je bila že dolgo potrebna ter je v eminentnem interesu celotnega naroda. Ako je vzgoja v resnici temelj razvoja naroda, ako lahko razveže nove ustvarjajoče energije, potem te prireditve ne bodo pozdravili samo starši, ampak bi morali pokazati razumevanje za smeri dosedanjega in bodočega dela pijonirjev na vzgojnem polju tudi vsi odgovorni in odločujoči činitelji. **Glavno zborovanje se prične v nedeljo, dne 16. X. ob 9. dopoldne v kazinski dvorani v Mariboru**, ki hoče podati brez teoretičnih razprav trdne temelje nadaljnemu razvoju nove šole. V soboto, dne 15. X. in v ponedeljek, dne 17. X. se vrši razstava enoletnega dela in iskanja novih poti v VI. razr. osn. šole na Studencih (Vranc), rezultatov proučevanja socijalnih, gospodarskih in kulturnih prilik šolskega okraja na Remšniku (Jurančič) in proučevanje socijalnih vplivov na razvoj otroka v Prevaljah (Doberšek).

Že iz tega vidimo perspektive bodočega dela. Pedagoški krožek se bo moral v kratkem razmahniti ter reorganizirati. Takrat računa na pomoč vsega učiteljstva Slovenije, staršev šolske mladine, a tudi oblasti in vseh odgovornih činiteljev. X.

Slovenski rudarji v rudniku Bare pri Čupriji

Pred rudniško garažo na dan rudarske slave.

Mnogo naših rudarjev je raztresenih po raznih rudnikih širom Jugoslavije. Za največjo slovensko kolonijo v Srbiji pa moramo šteti rudnik Bare v Čupriji, od koder nam naši fantje in možje pošiljajo pričujoče tri slike z naslednjim dopisom:

»Malo se čuje o nas, dasiravno tvorimo največjo slovensko kolonijo v Srbiji. Rudnik Bare je po obsegu največji premogovnik v naši državi. Njegov lastnik je ugledni beograjski industrijalec Nikola Jocić, ki ga nazivajo za kralja jugoslovenskega premoga. Revir obsega pet rudnikov, izmed katerih zaenkrat eksploatiramo rova Bare in Makvište. Iz Bara vodi žična železnica do Ravne reke, iz Makvišta pa bo v kratkem dograjena druga žična železnica do Senjskega rudnika. Slednja bo ena največjih žičnih železnic v državi, dolga 8 km in najmoderneje zgrajena. Ogromne rampe se grade v Makvištu in Senjskem rudniku, pri njih gradnji pa so večinoma zaposleni Slovenci. Za bodočnost je projektiranih še pet linij, ki se bodo vse stekale v Makvištu.

Slovencev nas je tod okrog 300 duš in se z brati Srbi prav dobro razumemo. »Jutro« pa je naš zvest tovariš in tolažnik, vsi ga komaj pričakujemo in potem gre iz rok v roke. Naročnikov je vedno več; agitiramo tudi sami med seboj, da število naročnikov narašča. Pričujoče slike, ki Vam jih pošiljamo, so posnetki z letošnje naše rudarske slave«.

Veseli kvartet pod «harmoničnim» vodstvom Slovenca Edvarda Zorka.

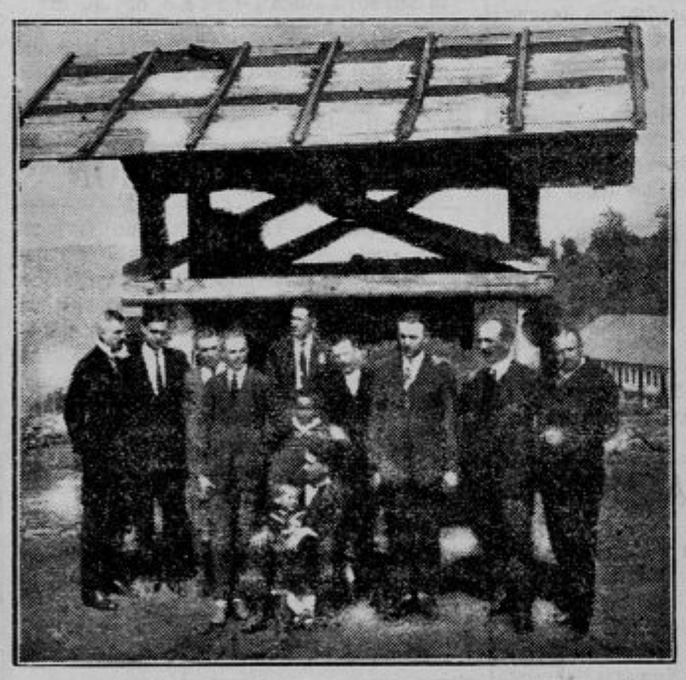

Tehnično osobje, med katerim tvorijo večino Slovenci. Od leve na desno: upravnik inž. Fritsche, merač Ugolkov, nadzorniki Slavko Ajdišek, Pavle Kovač, Edvard Zorko, Stevo Jelić, Matija Dernovšek, poslovodja Dula in inž. Wettermann, spredaj merač August Prašnikar.

Sveta gora

Pretresljiva tragedija človeške zvestobe. — Usodna zmota zaročenca. — Navidezna nezvestoba vzrok strašne smrti dveh prijateljev. — Rešilne ekspedicije. — Sneženi vihar. — Velike zimske športne tekme na smučeh. — Veličastna panorama planin v večnem ledu in snegu. — V glavnih vlogah znana športnika in slovita plezalca **Hannes Schneider** in **Louis Trenker** ter slavna svetovnoznana plesalka **Leni Riefenstahl**. —

ELITNI KINO MATICA

Šah

Tretja zmaga dr. Aljehina

Buenos Aires, 13. oktobra (Io.) Danes se je nadaljevala dvanajsta partija, ki je bila včeraj po 40. potezi prekinjena. Nadaljevanje je bilo igrano od obeh mojstrov zelo energično in z naporom vseh sil. Aljehinu je uspela globoko zasnovana kombinacija. Po ostrem in dolgotrajnem boju je moral svetovni prvak kapitulirati. Match stoji po končani dvanajsti partiji 3:2 za dr. Aljehina.

Česar gotovo ni nihče računal, se je zgodilo. Aljehin stoji s tretjo dobljeno partijo na polovici pota do zmage. Ako bi se mogla dajati prognoza po dosedanjem poteku matcha, bo dvoboj trajal še mesec dni. Po dveh zaporednih dr. Aljehinovih zmagah pa je videti, da je dr. Aljehin prišel v formo in da mu dosedanji uspeh sproti daje močno moralno pobudo, dočim je očitno železni Capablanca prvič v svoji veliki šahovski karijeri začel popuščati.

Po končani enajsti partiji sta bila rivala popolnoma izčrpana, kar je bil posebno pri Capablanci prvi tovrstni pojav, ki se je deprimujoče dojmil številnih njegovih »vernikov«. Nihče pa obenem ni pričakoval, da se bo dr. Aljehin pri dvanajsti partiji pojavil zopet bolj svež in bolj agresiven, kakor Capablanca.

Značilno za ves šahovski dvoboj v Buenos Airesu je dejstvo, da dr. Aljehin dosledno nastopa kot napadalec in svojemu nasprotniku ne dopušča možnosti za močno ofenzivo. Vse dosedanje, tudi neodločene partije, z izjemo onih dveh od Capablance dobljenih, očitujejo vidno nadmoč dr. Aljehinovih precizno zasnovanih kombinacij. Ako ne bi bili pogoji za osvojitev naslova svetovnega prvenstva v šahu direktno diktirani od Capablance, bi mogli dr. Aljehina že po dosedanjem poteku matcha smatrati za zmagovalca. Tako pa je v intencijah, stavljenih in od dr. Aljehina sprejetih pogojev treba pričakovati nadaljnih odločitev, za katere ima dr. Aljehin po dobljeni tretji partiji najboljše izglede.

Turnir v Londonu

London, 13. oktobra. Drugo kolo šahovskega turnirja je prineslo jako zanimive borbe. Krasno zmago je izvojeval Bogoljubov nad Thomasom, ki si je izbral francosko obrambo. Thomas je v otvoritvi storil napačno potezo in je kasneje kljub izvrstni igri podlegel. Tartakower je v damskem gambitu pridobil kmeta, ga obdržal do konca in strl v končnici odpor Fairhursta. Winter je igral z Bürgerjem indijsko partijo. Slednji je igral v sredini jako slabo ter je moral v končnici kmalu kapitulirati. Remis so končale ruska partija Yates-Marshall, igra štirih konj Niemcovič-Vidmar in indijska partija Colle-Reti. — Prekinjena partijo iz I. kola Fairhurst-Winter je končala z zmago prvega.

III. kolo. Današnje tretje kolo je prineslo zopet ostro borbo, dve partiji sta bili prekinjeni. Remisirali so Bogoljubov-Marshall in dr. Tartakower-Bürger. Winter je dobil proti Thomasu, dr. Vidmar pa proti Colleju.

Stanje po tretjem kolu še ne moremo objaviti, ker si poročila zelo nasprotujejo, to pa vsled tega, ker novinarji nimajo dostopa na turnir in so poročila precej pomanjkljiva in dostikrat napačna. Po poročilu, ki smo ga danes dobili iz Londona stoji na prvem mestu Winter 2 točki, Vidmar, Bogoljubov in Tartakower 1 in pol (1 prekinjena), Yates in Reti 1, Niemcovič pol (2). Ako je to stanje pravilno, potem so bile najbrže partije iz II. kola, ki so bile označene kot remis, prekinjene.

Rojstna hiša Josipa Jurčiča v razsulu

Iz Muljave prihajajo vesti, da so morali del rojstne hiše Josipa Jurčiča zvezati z verigami in žicami, da ne razpade. Kako žalostno in sramotno je to za nas Slovence. Letos je izšel oklic z dne 12. julija za ohranitev te literarno-zgodovinsko znamenite stavbe v vseh naših dnevnikih. Na stotine odtisov tega oklica se je še vrhu tega razposlalo na vse mogoče naslove, da bi se zbrali prispevki za najnujnejšo popravo te slavne kmečke hiše. Toda nadvse klavern je bil uspeh, kajti odbor je prejel komaj nekaj nad 3000 Din, stroške pa so strokovnjaki preračunali na 40.000 Din, in sicer za najskromnejša popravila.

Ali Slovenci res nimamo prav nič pietete do tako znamenitih spomenikov, ali res ne čutimo prav nobenih dolžnosti in hvaležnosti do našega Josipa Jurčiča, čigar duh nam je zapustil dela neprecenljive vrednosti? Iz objavljenega seznama dosedanjih darovalcev se vidi z vso točnostjo veliko število onih, ki se niso prav nič odzvali prošnji zgoraj omenjenega oklica.

Ne pustimo, da ostane na nas madež kulturne inferiornosti ter poglejmo, kaj delajo za ohranitev takih spomenikov visoko kulturni drugi narodi. Samo en zgled: Nemški Weimar poseti letno do 60.000 tujcev, ki z vstopnino in prispevki omogočujejo vzdržavanje tam nahajajočih se zunanjih spominov na Goetheja in Schillerja. Ne samo, da se iz teh denarnih sredstev oskrbujejo stavbe, zbirke in drugo, ampak vrhu tega še preostajajo vsote za razne kulturne namene. In mi Slovenci pustimo razpadati še zadnje skromne ostanke rojstnih domov naših duševnih veljakov. Skrajni čas je že, da se zdramimo.

DANES

velika premijera za Jugoslavijo Naša ljubka

EVELIN HOLT

nepozabna iz filma „Ljubimkanje" v najnovejšem velefilmu

„Pomlad ljubezni"

Film velike ljubezni in nore mladosti. Sodelujejo Evelin Holt, Henri Stuart in Walter von Jordan. Prelivel bogatega tovarnarja hoče da zapelje nedolžno devojko. Solze in smeh izpopolnjujejo ta krasni velefilm!

Pri vseh predstavah orkester.

DANES točno ob: **4.**, pol **6.**, pol **8.** in **9.** uri.

Kino „DVOR" Telefon 2730.

Preprečena nova žrtev Save

Kranj, 13. oktobra

V včerajšnji številki smo poročali o tragični nesreči Milana Jakšeta, 17letnega krojaškega pomočnika, ki je utonil v nedeljo v Savi, ko je brodil za nogometno žogo. Včeraj bi kmalu Sava zahtevala že drugo žrtev, 15letnega pekovskega vajenca, katerega pa so pasantje v zadnjem trenotku rešili. Usodno pač je, da zahteva Sava žrtve sedaj, medtem ko ni bilo k sreči za časa letošnje živahne in dolge kopalne sezone nobenega slučaja.

15-letni sin tukajšnjega pekovskega mojstra A. Alešovca, stanujočega v Savskem predmestju, je včeraj okrog pol 16. popoldne umival pod državnim mostom poleg Majdičevega mlina v Savi deske, ki se rabijo pri peki. To mesto je običajni prostor za kranjske perice. Med delom pa je fantu odnesla voda eno desko in jo je gnala v deroči tok pod most. Tedaj ni pomislil na nevarnost vodne struje, ampak skočil v vodo za desko. Zgubil pa je kmalu tla in valovi so ga potegnili s seboj. Pretečo opasnost pa so opazili z mosta pasanti, ki so se vračali od ljubljanskega vlaka. Ko je nosila voda fanta mimo nižje stoječe usnjarne Zupan, je opazil fanta gospodar, ki je obvestil svojega sina. Ta je takoj stekel nižje k obrežju v bližini mestne klavnice, kjer je s kolom in s pomočjo drugih potegnil fanta na suho. Fant je bil že nezavesten in brez moči. Nato so ga odnesli na dom.

Oblačila

vseh vrst za gospode, dečke in otroke si nabavite **res najceneje** edinole pri konfekciji:

DEKENDA

Gradišče nasproti dramskega gledališča.

Šolske potrebščine.

Zvezke, risalno orodje itd. po brezkonkurenčnih cenah kupite pri:

L. Pevalek, Židovska ulica.

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Petek, 14.: Zaprto.
Sobota, 15.: «Hlapec Jernej in njegova pravica». Premierski abonma.
Nedelja, 16.: «Ukročena trmoglavka». Izv.
Ponedeljek, 17.: «Idealni soprog». D.

Ljubljanska opera

Petek, 14.: Zaprto.
Sobota, 15.: «Faust». Debut gdč. Vere Majdičeve. C.
Nedelja, 16.: ob 15.: «Orlov». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 17.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Petek, 14.: Zaprto.
Sobota, 15.: «Revizor». A.
Nedelja, 16.: «Bajadera».

Prva letošnja ljudska predstava v ljubljanski operi. V nedeljo popoldne ob 3. se uprizori v operi opereta «Orlov» z go. Poličevo in Balatkovo ter gg. Drenovcem, Pečkom in Povhetom v glavnih vlogah. — Začetek predstave je točno ob 15.; cene znižane. ljudske. Na predstavo opozarjamo posebno izvenljubljansko publiko.

Ljubljanskim gledališkim abonentom. Gledališke abonente, ki morda pomotoma niso prejeli po pošti 1. številke «Gledališkega lista», prosi uprava Narodnega gledališa v Ljubljani, da ji to javijo po dopisnici. Vsak gledališki abonent mora dobivati v sezoni 1927./28. «Gledališki list» po pošti na dom. Vsota je že vračunana pri plačilu abonmaja.

Premijera dramatiziranega «Hlapca Jerneja» v Ljubljani. V soboto 15. t. m. je v ljubljanski drami četrta letošnja premijera Uprizori se Skrbinškova dramatizacija Cankarjeve povesti «Hlapec Jernej in njegova pravica». Predstava je za premijerski abonma. Isti večer poje v operi prvič domača pevka gdč. Vera Majdičeva, ki nastopi v ulogi Margarete v operi «Faust».

Zagrebška Radiostanica bo v soboto, dne 15. t. m. sprejela ljubljansko vprizoritev opere «Faust» ter jo bo potom svoje oddajne postaje ponesla v svet Po zatrdilu ravnateljstva stanice se je prvi poizkus prenesti našo operno predstavo «Traviata» izvrstno posrečil.

Kraigherjeva: Školjka. Druga dramska premijera letošnje mariborske gledališke sezone Kraigherjeva «Školjka» je prav dobro uspela. Režija gosp. Železnika je bila hvalevredna in tudi uloga Maksa, frazerja in publeža pristno izrazita. Najmočnejši je bil Tonin (gosp. Grom). Pepino je igrala gdč. Starčeva. Igrala jo je dobro, le parkrat je za spoznanje pozabila, da avtorjeve junakinje ob gnusu tako zvane morale nikdar ne zapusti koprnenje po biseru. Sled tega hrepenenja se ne bi smela izgubiti niti tedaj, ko se močna osebnost loti brezobzirnega razkrinkavanja. Tudi ostale uloge so bile primerne dobri celoti. —r.

Krasen uspeh slovenske razstave v Pragi. Predsednik SVU «Mánesa», arhitekt Ot. Novotny, je obvestil Narodno galerijo, da je kupilo češkoslovaško ministrstvo šolstva in narodne prosvete z razstave slovenskega modernega slikarstva sledeča dela: Rihard Jakopič: Pri šivanju; Ferdo Vesel: Žena z otrokom; Matej Sternen: Sedeči polakt; Ivan Vavpotič: Otroško igrišče; Veno Pilon: Ajdovščina. Dela bodo razstavljena v bodoči državni galeriji v Pragi. Na ta uspeh smemo biti Slovenci tem bolj ponosni, ker je to prvi večji državni nakup po francoski razstavi l. 1924. ter pomeni popolno priznanje našemu slikarstvu in posameznim avtorjem.

Koncertna matineja Sancinovega Tria (Sancin - Marsićeva - Matz) bo v nedeljo, dne 16. t. m. ob 11. dopoldne v mali dvorani celjskega Uniona. Na programu so tri znamenite skladbe: Mozartov klavirski kvartet v G-molu, Beethovnov Trio št. 4 in Junov Trio v A-molu. Pri prvi točki sodeluje poleg imenovane trojice še gosp. Dušan Sancin iz Zagreba. Trio bo namreč od časa do časa nastopal tudi kot klavirski kvartet. Obe glasbeni združenji delujeta pod vodstvom violinista in ravnatelja celjske Glasbene Matice gosp. Karla Sancina.

«Hlapci» v celjskem gledališču

Mestno gledališče v Celju, ki ga vodi letos gosp. ravnatelj Bratina, je otvorilo novo sezono v četrtek, dne 6. t. m. s Cankarjevimi «Hlapci». Drama je za otvoritev sezone prav primerna, saj je njena snov zajeta z umetniško roko iz življenja slovenskega naroda.

Predstavo je režiral gosp. ravnatelj Bratina vestno, točno in z globokim razumevanjem. Ustvaril je igralsko in scenično enoto in dvignil uprizoritev visoko nad nivo običajnih diletantskih predstav. Ulogo idealista je podal gosp. F. Gradišnik temperamentno, občuteno in prepričevalno. Tak šne kreacije ostanejo v spominu. Škoda le, da je v nekaterih scenah preveč štedil z glasom. Gosp. Pfeifer kot župnik, neizprosen nasprotnik Jermanovih nazorov o svobodi, je ustvaril logično zasnovan tip duhovnika, ki zastopa svoje stališče z rafinmajem in s samozavestjo mogočnika, ki gre zgolj s hladnim razumom svojo pot. Zelo posrečen je bil gosp. Perc kot oportunist in pijanček Komar, istotako g. Velušček kot famozni nadučitelj. Gg. Bele (učitelj Hvastja), Sadar (zdravnik) in Šegula (župan) so igrali pohvalno. Ga. Sadar-Vorbachova je vdihnila kreaciji učiteljice Lojzke mnogo čustvenosti in milino. Bila je res dobra partnerica gosp. Gradišnika. Gdč. Jurmanova (Minka) in Lovrečeva (Geni) sta pokazali veliko rutino. Ga. Novakova kot Jermanova mati in gdč. Kavčičeva kot jezikava Kalandrova žena sta se zelo potrudili. Izborno šaržo je postavil gosp. Bratina kot alkoholik Pisek. Priznanje gre tudi gg. Žabkarju (kovač Kalander) in Zemljiču (romar Nace). Ostali akterji z malimi ulogami so bili na mestu.

Maske so bile neoporečne, skupna slika stilu primerna. Prijetno presenečenje je nudil nevtralni okvir in zastor, izenačena rampa, zbočeni horicont in luč. Modernizirani oder z okusno scenerijo je močno povečal efekt uprizoritve. Zastor je padel ob koncu 1. dejanja nekoliko prezgodaj. Po aplavzih naj bi se raje uporabljal izrezani zastor, ker jemlje dviganje zastora iluzijo. Pavze med akti so bile odločno predolge, vsled česar je trajala predstava do pol 12. Gledališče je bilo razprodano.

V celoti je otvoritvena predstava pokazala, da so dani vsi predpogoji za lep razvoj letošnje sezone R. P.

PAT in PATACHON
PAT in PATACHON
PAT in PATACHON
PAT in PATACHON
PAT in PATACHON

PRIDE! PRIDE! PRIDE! PRIDE! PRIDE!

POPOLNOMA NOVO!

PAT in PATACHON KOT MORNARJA

ELITNI KINO MATICA TELEFON 2124

PRIDE! PRIDE! PRIDE! PRIDE! PRIDE!

Domače vesti

* **Tuji novinarji na dvoru.** V torek popoldne je kralj Aleksander v posebni avdijenci sprejel gg. Martina, glavnega urednika lista »Journal de Geneve« ter A. Armstronga ameriškega novinarja.

* **Obisk angleških novinarjev in zdravnikov.** S sodelovanjem zagrebškega društva za tujski promet se o Veliki noči prihodnjega leta priredi večji propagandni obisk angleških zdravnikov in novinarjev v Jugoslaviji. Angleški gostje si bodo pri tej priliki ogledali najlepše naše kraje. Angleži pridejo preko Slovenije v Zagreb ter obiščejo naše Primorje in dalmatinsko rivijero V projektu je tudi obisk Črne gore.

* **Vojni tovariši!** Kakor sklenjeno na Brezjah, kličemo naše delegate in zaupnike za I. nedeljo decembra ali 4. decembra v Ljubljano. Kdorkoli se zanima za Zvezo in njeno delo, kdorkoli rabi tozadevnih pojasnil, naj pride. Ob 8. uri prisostvujemo vojaški maši v garnizijski cerkvi sv. Petra potem pa vsi v lepi novi salon tovariša Rozmana na Sv. Petra cesti št. 85. Tam resni referati, pojasnila, stvarna debata. Med drugim pogovor o naši samopomoči, o stanju pohabljenih tovarišev, o koncentraciji vojnih žrtev in prenosu ostankov vojnih tovarišev v skupno grobnico itd. Kosilo istotam, nato prosti razgovori in prijateljska zabava. Ob 2. uri nadaljevanje presojanja naših zadev. Vsi kraji Slovenije, kjer so naše podružnice ali pa kjer so se postavili ali nameravajo postaviti spomeniki, naj pošljejo po 1 ali 2 moža k sestanku. Dostop sicer prost vsem bivšim vojakom iz svetovne vojne. Odbor računa, da pride 4. decembra v Ljubljano najmanj 100 zaupnikov od vsepovsod. Tovariši javite že sedaj pismeno udeležbo na tajništvo ZSV, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5. — **Glavni odbor ZSV.**

* **Meštrovićev spomenik Grgurju Ninskemu.** Sloviti naš kipar Ivan Meštrović prispe te dni v Split, da odredi vse potrebno za postavitev spomenika Grgurju Ninskemu. Meštrović je mnenja, da bo to eden najuspelejših njegovih monumentalnih umotvorov. Spomenik je visok osem metrov. Pri tej priliki bo Meštrović tudi potrebno ukrenil, glede gradnje svoje vile na Marjanu.

* **Zadružna šola v Ljubljani.** Na Drž. dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani se otvori z dnem 3. nov. t. l. **Zadružna šola,** ki traja do Velike noči 1928 in ima predvsem namen izobraziti kmečke posestnike in njihove sinove za sposobne voditelje domačih zadrug. Pouk se vrši vsak delavnik od tričetrt na dve do pol sedmih zvečer. Vpisovanje se vrši dne 3. nov. od 9. do 11. ure pri ravnateljstvu Drž. trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg 2. K vpisovanju je treba prinesti rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Priglašenci, ki niso dopolnili 16. leta ali ki niso dovršili osnovne šole, se ne sprejmejo. Vpisnina znaša Din 20. Mesto šolskih knjig je priredilo ravnateljstvo skripta, ki jih dobi vsak udeležnik za ceno Din 200, katere je treba plačati pri vpisovanju. V slučaju, da je priglašenih preveč, imajo prednost tisti, ki jih priporoči Zadružna zveza v Ljubljani ali Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. — Ravnateljstvo.

* **Smrtna kosa.** V Šoštanju je v sredo popoldne preminul po daljši mučni bolezni več let nad službeno dobo služeči učitelj in začasni šol. upravitelj v p. g. Jakob Vrečko iz Šoštanja. Pokojnik je bil kremenit narodni značaj. Vsi njegovi učenci ga bodo ohranili v najlepšem spominu kot vzornega vzgojitelja. Stekel si je nebroj zaslug pri narodnih korporacijah. Z njim izgubimo tudi zvestega in agilnega pristaša demokratske ideje. — V Mariboru je v sredo popoldne umrla gospa Ljudmila Lendovškova, vdova po uglednem profesorju in znanstveniku. Bila je vzorna slovenska žena in mati, ki je uživala splošno spoštovanje. Pogreb bo danes ob 16. — V Jerčinu je umrla gospa Helena Čonč, roj. Drame. Bodi pokojnim ohranjen blag spomin, prizadetim naše iskreno sožalje!

PAT in PATACHON

* **Gradbeni odsek Sokolskega društva v Žalcu** priredi v nedeljo, 16. t. m. svojo prvo javno tombolo z lako mičnimi dobitki. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo Sokolskega doma v Žalcu, pričakuje obilne udeležbe — Odbor. 1546

* **Za ohranitev Jurčičeve rojstne hiše,** sprejemajo doneske Matica Slovenska v Ljubljani in vsa upravništva slovenskih dnevnikov.

* **Zahvala Slovenske dijaške zadruge v Pragi.** Odbor Zadruge si šteje v dolžnost, da se čim najlepše zahvali svojim dobrotnikom za podarjene darove ob priliki velikopočitniške nabiralne akcije. Dovolimo se imenovati darovalce večjih zneskov. Jože Horvat Kneževo-Baranja Din 1000, Žensko društvo Maribor Din 300; Meščanska korporacija Kamnik 250, Ing. Boris Hribar, Ljubljana 200, hranilnica Gornja Radgona 200, Viktor Glaser, Ruše 200. Prosimo pa še vse one, ki so prejeli naše prošnje, da se spomnijo na nas. Hvaležni jim bomo za vsak dar. — Odbor SDZ.

* **Pevski koncert dne 15. oktobra v društveni dvorani v Ptuju.** Glasbeno društvo »Sloga« iz Ljubljane prinaša spored, ki ga je po večini izvajalo letošnjo pomlad v Ljubljani. Izbralo si je predvsem znane skladatelje. Uspeh, ki so ga skladbe dosegle doslej, gotovo tudi ne bo izostal v Ptuju. Izvajajo se vsi večji zbori s spremljevanjem klavirja, le znamenita pesem težakov »Ej uhnem« in pa štiri končni moški zbori se izvajajo brez spremljevanja. Razven domačih skladb se vse izvajajo prvič v naših krajih. 1540

* **Dva nova sejma v Velikem Gabru.** Kakor nam javljajo, se v Velikem Gabru pri Litiji vršita dva nova živinska kramarska sejma in sicer dne 3. aprila in dne 30. oktobra vsakega leta. Oba sejma sta za govejo živino, konje, prešiče in drobnico ter za vsakovrstno kramarsko blago.

* **Razstava »Jadranske Straže«.** Ob priliki kongresa »Jadranske Straže« v Splitu se v salonu Galić priredi tudi zanimiva razstava, ki bo prikazala ideološko, publicistično, propagandistično organizatorno in kulturno-zgodovinsko delovanje »Jadranske Straže« z razstavo njenih edicij, diagramov, fotografskega materijala z našega Primorja in materijala za pomorski muzej.

* **A. Ermenc, Knjiga za preračunavanje vseh vrst obsegov,** površin, vsebin na metre in tekoče mere, je ponovno izšla in sicer v založbi knjigarne V. Welxl, Maribor. Ker je po tej knjigi bilo toliko vprašanj, bo ta ponovna izdaja cenj. občinstvu gotovo ustrežena. Cena broširani knjigi je Din 10, in v pol trdo vezani Din 12, in poštnina 1 Din Dobi se tudi že v raznih knjigarnah.

* **Priprave za Prpičev proces.** Za monstre-proces proti Prpičevi razbojniški tolpi ki se bo meseca januarja 1928. vršil v Zagrebu, so v teku velike priprave. Materijal je ogromen, deliktov jako mnogo. Proces se bo razdelil v dva dela: prvi del bo obsegal tatvine in razboništva, drugi del roparske umore. Obravnava bo trajala najmanj mesec dni.

* **Epidemija škrlatinke v Zagrebu.** V Zagrebu se je včeraj v zadnjem času močno razpasla škrlatinka. Do predvčerajšnjega je bilo ugotovljeno 82 slučajev škrlatinke, torej število, ki povzroča skrb poklicanim faktorjem. V kužni bolnici se nahaja 77 na škrlatinki obolelih oseb v vojaški bolnici 1, 4 osebe pa so izolirane v svojem stanovanju. V zadnjih dneh se je pojavilo več težjih slučajev škrlatinke, v katerih se bolezen naglo razvija in nastopi smrt večinoma v dveh do treh dneh. Mestni fizikat je potrebno ukrenil, da se nadaljnje širjenje bolezni prepreči.

* **Smrt v plamenu.** V Murski Soboti se je prošli torek pripetila grozna nesreča, ki je zahtevala življenje mlade deklice. V hiši posestnika Drvariča je domača hčerka prilila petroleja v gorečo svetilko. Vsled neprevidnosti se je pri tem svetilka prevrnila petrolej se je vnel in tudi deklica je bila mahoma v plamenu. Domači so sicer takoj prihiteli na pomoč, a deklica je vendar zadobila težke opekline, katerim je v groznih mukah podlegla.

* **Zaradi neprevidnosti obsojen na dva meseca zapora.** V Novem Sadu je bil te dni gimnazijalec Dragoljub Borovek obsojen na dva meseca zapora, ker je z revolverjem tako neprevidno ravnal, da je bil njegov prijatelj Miloš Davidovač težko ranjen na desnem očesu.

PAT in PATACHON

* **V smrt zaradi bede.** Kakor smo te dni poročali, so našli te dni na železniškem tiru blizu Indjije v Sremu grozno razmesarjeno žensko truplo. Sedaj je ugotovljena identiteta doslej neznane samomorilke. Je to 27 let stara Tereza Dürnbach, uradnica velikega mlinskega podjetja v Indjiji, ki je bila nedavno reducirana in je šla v smrt iz obupa, ker ni mogla najti zasužka.

* **Poštni uradnik poneveril 100.000 Din.** Pred osješkim sodnim stolom se je prošlo sredo vršila obravnava proti poštnemu uradniku Mateju Piskoviću iz Virovitice, ki je v noči od 27 na 28. maja letos ob priliki prevzemanja pošte na kolodvoru v Virovitici ukradel denarno pismo s 100.000 Din. Pri hišni preiskavi se je našel ukradeni denar tako, da poštni erar ni trpel škode. Sodišče ga je obsodilo na dve leti težke ječe, njegovo ženo, ki je skrivala denar pa na tri mesece zapora.

* **Svojega nasprotnika na sredi trga zaklal.** Pekovski pomočnik Josip Milković je predvčerajšnjim na trgu v Ogulinu prodajal kruh K njemu je prišel pekovski pomočnik Ivan Pučko, katerega je Milković obdolžil, da mu je v nedeljo ukradel 10 Din Razvil se je med njima prepir. V jezi je Milković svojemu nasprotniku porinil oster nož naravnost v srce. Pučko se je zgrudil na tla in je na mestu obležal mrtev. Ko je Milović videl, kaj je storil, se je takoj javil stražniku, ki ga je aretiral. Pučko je 19, Milković pa šele 16 let star.

* **Vlom v železniški vagon.** Zagrebška direkcija državnih železnic je prejela obvestilo, da so doslej neznani zlikovci na progi med Zagrebom in Karlovcem vlomili v železniški vagon, odprli siloma dva kovčka ter ukradli dve moški zimski obleki, sivo zimsko suknjo ter žametasto žensko obleko mnogo ženskih srajc, deset rjuh ter fino bosensko preprogo. Perilo je zaznamovano s črko M. Škoda znaša približno trideset tisoč dinarjev.

* **Umni sadjar** pobrizga jeseni sadno drevje s Chemotechne **Arborinom,** da zatre vse škodljivce in bolezni drevja. Nudi **drogerija Gregorič, Sanitas, Prešernova ulica št. 5.** 1548

* **Noseče matere** naj skušajo z rabo prirodne grenčice »Franz - Josef« odstraniti vsako telesno zaprtje. Predstojniki vseučliščnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno vodo »Franz-Josef«, ker je lahko zaužitna in ker milo odpirajoči učinek zanesljivo nastopi v kratkem času in brez neprijetnih postranskih pojavov. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

* **Pomnite!** Pralni prašek Ženska hvala ima 50% Schichtovega mila.

* **Tovarna Josip Reich** sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev.

5

Le pogleimo gospodarja,
ki se s to otrtjo ukvarja:
vedno se mu v glavi plete,
da izboljša

(Dalje prih.)

Iz Ljubljane

u— **Parastos v spomin padlih in umrlih vojakov** ter vseh vojnih žrtev se bo vršil v soboto 15. t. m. ob 10 v stolnici sv. Nikolaja. V nedeljo 16. t. m. pa se priredi v prid vojnim žrtvam cvetlični dan.

u— **Za nocojšnji koncert violinskega virtuoza slavnega Jana Kubelika** vlada v našem mestu naravnost izredno zanimanje. Sedeži v dvorani so že popolnoma razprodani, na razpolago je le še nekaj stojišč. V predprodaji se dobiva podrobni tiskani spored. Občinstvo opozarjamo, da bo začetek koncerta točno ob 8. uri in vsled tega prosimo tudi za pravočasen prihod, posebno še vsled tega, ker bodo vrata v dvorano med izvajanjem zaprta. Opozarjamo tudi, da bo poslovalo zadostno število garderob in prosimo občinstvo, da se nekako samo razdeli na te garderbe.

u— **Nedelja v Ljubljani** bo jako pestra zaradi olimpijiskega dne, ki se vrši ta dan po vsej državi. V Ljubljani bo ob pol 10. dopoldne cilj kolesarske dirke na Aleksandrovi cesti, potem ob 11. manifestacijski sprevod vseh sportnikov, ki bo šel po najvažnejših ljubljanskih ulicah in bo končal s kratkim zborom pred opero, popoldne pa bo na igrišču Ilirije najinteresentnejše srečanje med Ilirijo in Primorjem, najstarejšima nogometnima rivaloma v Ljubljani. V tej nogometni tekmi nastopita po daljšem času oba kluba z najmočnejšo postavo, ker so dvignene vse zabrane igralcem za ta dan. Razven tega bo kot predtekma hazena -tekma in nekaj točk lahke in težke atletike Po ljubljanskih ulicah bodo prodajale gospodične znake v korist fonda za odposlanje naših smučarjev v St. Moritz in ostalih atletov v Amsterdam na olimpijado. Javnosti priporočamo, da se odzove dobrohotno pozivom gospodičen in nakloni malo podporo v gornji namen.

u— **Velik uspeh telepata Svengalija.** Snoči je g. Svengali imel v Unionu zopet nabito polno dvorano. Program je bil izpremenjen in vse točke so vzbujale splošno odobravanje. Predstava, ki je imela tudi precej komičnih prizorov in je poleg interesantnih novosti iz področja telepatije in hipnoze nudila tudi obilo zabave, je trajala do 23 ure ponoči.

PAT in PATACHON

u— **Drugi veliki koncert** v letošnji koncertni sezoni se bo vršil v soboto, dne 22 t. m. v Unionski dvorani. Nastopi Hrvatsko pjevačko društvo »Kolo« iz Zagreba s svojim mogočnim mešanim zborom pod vodstvom zborovodje Srečka Kumarja. »Kolo« je poleg znanega zbora »Lisinskega« najboljši zagrebški pevski zbor, ki je ponesel slavo hrvatske pesmi že ponovnokrat v tujino. Posebno pomemben je bil njegov nastop ob priliki velikih glasbenih svečanosti v Frankfurtu v Nemčiji, kjer je nastopil z naravnost sijajnim uspehom. Opozarjamo na sobotni njegov koncert v Ljubljani. vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

u— **Javna risarska šola.** Pouk v tej šoli, ki je namenjen za pomočnike in starejše vajence vseh obrti se vrši ob nedeljah od 9. do 12. ure v II. nadstropju št. 10. (Tehniška srednja šola) dohod iz Gorupove ul. št 10. čez dvorišče. Čas pouka je primeren tudi za one, ki bi se vozili z vlakom v Ljubljano. Vpisuje ob nedeljah pri pouku prof. Anton Sever, vodja umetniške šole »Probuda«.

u— **Višje državno pravdništvo v Ljubljani ima odslej telefonsko številko 2320.**

u— **Požrtvovalnost našega ženstva.** Odbor za postavitev spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Ljubljani se je obrnil na vsa naša ženska društva s prošnjo, da bi sodelovala pri nabiranju prostovoljnih prispevkov Vsa ženska društva so se radevolje odzvala prošnji in včeraj popoldne se je vršil v damski sobi kavarne »Emona« skupni sestanek, na katerem so zastopnice poedinih društev na čelu z dvorno damo go Franjo dr. Tavčarjevo z veseljem pristale na sodelovanje pri nabiranju prostovoljnih prispevkov za spomenik. Prevzele so nad 600 nabiralnih blokov in več nabiralnih pol, s katerimi bodo apelirale te dni na domovinski čut in prieteto do blagopokojnega kralja pri vseh, ki se prošnjam odbora za postavitev spomenika še niso odzvali. Kakor vedno je naše ženstvo tudi pri tej priliki dokazalo, da se ne straši nobenih žrtev, kadar gre za plemenito stvar. Prepričani smo, da bo znala tudi naša javnost ceniti požrtvovalnost našega ženstva in da bo nabiranje prispevkov za spomenik s sodelovanjem naših vrlih ženskih društev hitro napredovalo. Naj ne bo nikogar, ki bi se odtegnil dolžnosti do domovine in njenega ustanovitelja — kralja Petra.

u— **Plesni krožek »Tabor«** prične v nedeljo, 16 oktobra t. l. z rednimi plesnimi vajami, ki se bodo vršile vsako nedeljo ob 20 zvečer v veliki dvorani na Taboru. Prijave sprejema pisarna Sokola I. na Taboru (vhod nasproti vojašnice) vsako popoldne od 16. do 19. ure, telefon 2511 ter na večer pri blagajni. Posebna vabila se ne razpošiljajo. 1536

u— **Ljubljanski stolni pevski zbor** priredi v nedeljo 16. t. m. o pol petih popoldne v nadžupni in dekanijski cerkvi v Kamniku koncert. Poleg pevskega zbora, ki bo izvajal cerkvene skladbe novejših slovenskih cerkvenih skladateljev pod vodstvom dr. Fr Kimovca, bo sodeloval ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl s štirimi samostojnimi orgelnimi točkami.

Restavracija

Ljubljanski dvor

Vsak dan sveže morske ribe. — Najboljša letošnja portugalka in pristni kraški teran. — Vsak večer od pol 8. ure naprej igra salonksi orkester. — Vstop prost. — Odprto do 1. ure ponoči.

Za obisk se priporoča
restavrater
Rupovac.

OBLAČILA tvrdke I. Maček
Ljubljana, Aleksandrova 12
so najboljša in najcenejša.

u— **Pes ga je ugriznil.** Na vogalu Emonske ceste in Aškerčeve ulice se je zagnal v hlapca Martina Grobelška neznan velik pes volčje pasme in ga močno ugriznil v levo nogo. Ugriznjeni hlapec se je podal v javno bolnico, odtam so ga pa zaradi sumljivih znakov odposlali v Pasteurjev zavod v Celje.

u— **Čigavo je kolo?** Mizarski pomočnik Karlo Kavčič, stanujoč v Gradišču 5, je v nedeljo popoldne opazil sloneti pred hišo št. 4. staro, že precej obrabljeno kolo znamke »Waffenrad«, ki je ostalo tamkaj prav do večera. Ker se za kolo nikdo ni zmenil in se je nahajalo tam očividno brez lastnika, ga je spravil Kavčič ter ga naslednjega dne izročil policijski direkciji. Kolo je bržkone nekje ukradel neznan uzmović, nakar ga je pustil na ulici, kakor da bi ž njim ne bil zadovoljen.

Plesna vaja J. N. A. D. ‚Jadran'

se vrši danes

14. t. m. v dvorani arene Narodnega doma (Tomanova ulica), točno ob 20. uri.

u— **Priporoča se delikatesna trgovina I Buzzolini, Stritar-Lingarjeva ulica.** 1416

u— **Nogavice najcenejše** pri Dobeicu, Pred škofijo 15. 188

PAT in PATACHON

u— **Kopališče Tabor** pristopno javnosti vsako sredo in soboto od 8 do 19., ob nedeljah od 8 do 12 Vhod nasproti vojašnice.

u— **Mlad pes** (volčje pasme), ki sliši na na ime »Trefi« je bil v noči 11. t. m. odpeljan ali se je zatekel iz dvorišča Rožna dolina cesta VI. št. 4. Kdor kaj ve o njem naj sporoči proti nagradi na upravo »Slov. Naroda«.

u— **Nogo mu je zmečkalo.** Hlapec Ivan Kebl iz Most je vozil predvčerajšnjim opoldne po Klancu s Kette-Murnove ceste proti Kolinski tovarni na dvovpreženem vozu trugo gramoza. Keblu, ki je hodil poleg voza se mu je nenadoma spotaknilo in nesrečnež je prišel z levo nogo pod kolo, ki mu jo je popolnoma zmečkalo. Kebla so z rešilnim avtom prepeljali v splošno bolnico.

u— **Vlom v barako.** Stojnice na Dunajski cesti one nad železniškim prelazom proti Posavju so ponoči vedno v nevarnosti pred vlomilsko sodrgo. Lansko jesen in zimo so svedrovci tamkaj gospodarili prav pridno, podoba pa je, da nameravajo nadaljevati z vlomi tudi to jesen. V noči na 11. t. m. je bil izvršen vlom v barako branjevke Novakove poleg igrišča »Primorja«. Tat je razbil šipo, ter pobral skozi razbito okno nad 4 kg salam, več klobas in kruha. Založil se je tudi s pijačo. V svojo malho je zložil tudi 8 steklenic piva in za nameček in skrajno potrebo še pet pokalic. Te tatvine sta osumljena dva zidarska delavca, ki sta že aretovana.

Iz Celja

e— **Iz obrtniških krogov.** Med celjskimi obrtniki se opaža že dalj časa akcija proti vedno naraščajočemu šušmarstvu Dasi je obrtništvo potom svojih zadrug in društev vložilo že nebroj pritožb na obrtne oblasti, se do danes ni posrečilo zatreti to največjo rakrano obrtništva. Obrtnik mora plačevati davke in je odgovoren za svoje delo, medtem ko je šušmar vsega tega popolnoma prost. Oblasti so sicer parkrat posegle vmes, toda za temeljito ozdravljenje razmer je bilo le premalo energije. Mnogo vlog je bilo zavrnjenih. Sporna med oblastmi in obrtniškimi organizacijami je definicija šušmarstva in hišne obrti, radi česar namerava obrtništvo ukreniti vse, da se doseže enotno in strogo postopanje. Zgodilo se je, da so celo kaznenci šušmarili in na ta način odjedali legitimnim obrtnikom zaslužek in kruh.

e— **Študijsko potovanje.** Pod tem naslovom v torkovi številiki med novicami iz Celja priobčeno notico stvarno v toliko popravljamo, da je prejšnji mestni šolski svet res stavil v svoj proračun primerno vsoto za študijsko potovanje enega učitelja na mestni osnovni šoli, da pa je finančni odsek v proračunu to postavko črtal.

e— **Mestno gledališče.** V četrtek, 20. t. m. zvečer priredi dramatično društvo drugo premijero v letošnji sezoni, Milčinskega »Mogočni prstan«. Pri predstavi bo sodeloval balet, ki ga bo naštudirala iz prijaznosti gdč. Kovačeva.

e— **Družabni večer Celjskega godbenega društva** bo v soboto, dne 15. t. m., v mali dvorani Celjskega doma. Na sporedu je izvajanje koncertnih točk salonskega orkestra in ples. Vstopnine ni. Občinstvo opozarjamo na to prireditev našega agilnega godbenega društva, ki hoče nuditi svojim članom in prijateljem res zabaven večer.

e— **Kino Gaberje v Celju.** Premijera velefilma »Evropa v plamenu« se bo predvajala v soboto 15., nedeljo 16. in ponedeljek 17. oktobra. Tragedija človeštva v 10. dejanjih Največji film sedanjosti! Charlie Chaplin se je izrazil: »Evropa v plamenu« je najkrasnejši film, katerega sem doslej videl Smejal sem se, plakal — in bil globoko ginjen Henry King pa: »Imam samo ta izraz za »Evropo v plamenu«: To je največji film, ki sem ga doslej videl! — Zanimivo je, da se je porabilo nič manj kot 526.000 m negativa za veliki film »Evropa v plamenu« ki je dosegel povsod največji uspeh. A z nabavo kostumov, utenzilij in gradnjo je bilo zaposlenih 5000 ljudi. Za gradnjo se je porabilo 300 000 q cementa. Skozi polne tri mesece je bilo angažiranih 6000 statistov, a snimalo se je skozi polnih sedem mesecev. Skupni stroški tega velefilma znašajo približno 1,200.000 dolarjev. »Evropa v plamenu« je največji Fox-film leta 1927 z najlepšo ženo Kube, krasno Dolores Del Rio. Victor Mac Laglenom in Edmundom Loweom. 933

Iz Maribora

a— **Duhovniški veleproces.** V znanem procesu 27 mariborskih duhovnikov in vseh frančiškanov proti uredniku g. Viktorju Erženu radi tiskovne klevete, se je vršila glavna razprava 12. majnika. Proti takratni obsodbi, s katero je bil urednik Eržen obsojen na 3 mesece častnega zapora, se je pritožil g Eržen in tudi vsi duhovniki radi prenizke kazni in prenizke odškodnine. Stol sedmorice v Zagrebu je sedaj razpisal na dan 26. oktobra kasacijsko razpravo v Zagrebu. Ta razprava bo med drugim zanimiva tudi radi tega, ker se je urednik Eržen med drugim pritožil tudi radi priznanja zasebne odškodnine očetom frančiškanom, ki po pravilih svojega reda sploh ne smejo imeti nobenega premoženja in torej tudi njihovo premoženje ni moglo biti oškodovano. Za izid razprave vlada v vseh krogih veliko zanimanje. Kakor doznavamo, bo izšla v kratkem posebna brošura o tem procesu po stenografičnem zapisniku izpovedb vseh neštetih prič in sploh cele razprave.

PAT in PATACHON

a— **Koroškim Slovencem!** V sredo, dne 12. oktobra je preminula v Mariboru koroškim Slovencem dobro znana gospa Ljudmila Lendovškova vdova po g Lendovšku, v starosti 69 let. V časih svojega bivanja v Beljaku je budila naš narod na shodih s svojim umetniško-krasnim petjem slovenskih pesmi. — Dolžnost naša je, da izkažemo rajnki zadnjo čast in prosim koroške Slovence, da se udeležijo v najlepšem številu pogreba, ki se vrši danes, 14. oktobra ob 16. uri iz pokopališča na Pobrežju. — Za koroški klub Hochmüller.

a— **Gibanje mariborskih čevljarjev.** Zadruga čevljarskih mojstrov nam je poslala obširno notico, v kateri slika svoj boj proti mariborski podružnici tvrdke »Bata«, kateri zamerijo čevljarji, da sprejema tudi v popravilo čevlje, ki jih je prodajala v svoji trgovini. Za nedeljo, dne 16. oktobra sklicuje zadruga v tej zadevi strokovno konferenco vseh prizadetih stanov, to je čevljarskih mojstrov, tovarnarjev čevljev in usnja in trgovcev čevljev in usnja. Podružnica »Bate« pa nam sporoča, da daje predmetne čevlje v popravilo itak le mariborskim čevljarjem.

a— **Iz obrtnega gibanja.** V palači Pokojninskega zavoda na Kralja Petra trgu so stali že dve leti prazni krasni lokali, namenjeni za restavracijo in hotel. Kakor doznavamo, je sedaj najel te prostore restavrater Narodnega doma, g. Andrej Oset in bo restavracija s hotelom pod imenom »Mariborski dvor« kmalu otvorjena. — Novine so svojčas poročale, da bo otvorjena poleg grajske kleti v hišah dr. Pohla, Slovenska ulica 2. velika moderna kavarna, ki bi segala v I. nadstr. in imela v podjetju tudi senčnat vrt pod lipami proti gradu. Doznavamo, da je kavarnar, ki se je pečal s to lepo idejo načrt opustil, ker bi bile investicije v staro hišo prevelike. — Znatno je bila nedavno povečana kavarna Jadran na Aleksandrovi cesti.

a— **Stanovanja bodo oddajali.** Prihodnji teden, okrog 20. oktobra se bo vršila zopet seja mariborskega občinskega sveta, na katori bodo med drugim sklepali tudi o oddaji 60 stanovanj v novih štirih mestnih hišah v Smetanovi ulici. Prosilcev je nad 600 Sicer se naši klerikalci vedno hvalijo, da so po svoji večini edino oni merodajni na občini in vse pozitivno, kar občina napravi, hočejo vtakniti v svojo malho. Oddaja stanovanj v novih hišah pa jim je vendar postala vsled velikih želj v njihovih lastnih vrstah tako neprijetna, da je smatral njihov vodja in stanovanjski referent g. dr. Jerovšek za potrebno objaviti, da on ne oddaja teh stanovanj, ampak celotni občinski svet.

Sledeče srečke drž. razredne loterije kupljene pri Zadružni hranilnici

r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19

so bile dne 10. oktobra t. l. izžrebane.

Din 8000.— je zadela št. 9363.

Po **Din 1000.—** so zadele številke: št. 71.805, 23.404, 71.805, 96.960;

po **Din 500** št.: 14.122, 14.131, 30.926, 30.933, 30.973, 53.435, 66.610, 115.609, 8.029, 11.542, 20.818, 20.882, 23.430, 34.109, 47.772, 48.509, 48.523, 48.599, 59.385, 71.841, 83.263, 83.279, 83.286, 86.357, 86.361, 96.958, 97.753, 39.103, 39.130, 120.121, 120.173, 120.197, 123.348, 9.311, 9.393, 20.243, 20.258, 20.264, 34.025, 34.033, 34.069, 58.085, 58.089, 61.255, 71.841, 73.667, 82.581, 87.196, 99.516, 99.541, 99.552, 110.755.

Oni, ki želijo v milijonskem (V. razredu) igrati in so jim srečke po Din 500.— izžrebane, **naj takoj zamenjajo srečke,** dokler so še na razpolago.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 19.

Iz Metlike

m— *Motorna brizgalna.* Kakor smo že svoječasno javili, dobi tudi naše mesto po prizadevanju našega agilnega gasilnega društva motorno brizgalno. Kakor slišimo, je brizgalna že v Ljubljani, ni pa še rešena prošnja za carine prost uvoz brizgalne. Apeliramo tem potom na ministrstvo, da brzojavnim potom to prošnjo reši, da ne bo to prepotrebno gasilno orodje ležalo in čakalo na carini celo večnost.

m— *Prvi mraz.* Pred kratkim smo se še kopali v naši Kolpi, a sedaj nam je prvi sneg na Trdinovem vrhu prinesel prvi mraz. Tudi lastovke so nas v torek zapustile. Ljudje prerokujejo ostro zimo.

m—*Gledališka sezona.* V pretečenih letih je bila v tem času gledališka sezona že v polnem teku. Letos pa še vse spi. Apeliramo na naše igralce in igralke, da se lotijo tudi letos dela in nam uprizorijo v kratkem kakšno lepo igro, za kar jim bomo hvaležni.

m— *Gospodarski odbor za mestni imetek.* Razpisane so volitve novega gospodarskega odbora za mestni imetek. Član sedanjega gerentstva g. Viktor Weibl je podal ostavko na svojo dosedanjo funkcijo.

Iz Zagorja

z— *Občni zbor krajevne organizacije SDS,* ki se je vršil ob veliki udeležbi članov v pondeljek zvečer, je izvolil za predsednika g. Ferda Poljšaka in za podpredsednika g. Janka Levstika. V odbor so bili izvoljeni gg.: Weinberger, Kolenc L., Bajcar, Hladnik, Mrnuh L., Korbar, Blažič, J. Grm, Fr. Grm, Govejšek, Kušar in Slamnik; namestniki: Mejak, Košenina, Adamič. Z zadovoljstvom se je ugotovil lep porast naprednih volilcev.

z— *Pošten najditelj.* Da so naši delavci pošteni, dokazuje slučaj delavca Avrelija, zaposlenega pri industrijcu g. Biroli. Ko se je zvečer vračal z dela proti domu, je na poti v Šklendrovcu našel listnico s 5000 Din, lovsko karto in druge listine, glaseče se na les. trg. in gostilničarja Boriška iz Šklendrovca. Avrelija je še isti večer oddal listnico lastniku, ki jo je bil izgubil, ko se je vozil z vozom iz Zagorja proti domu.

z— *Nova žaga.* Lesni industrijec g. Branko Jošt iz Celja si je pri Šklendrovcu nad žel. tirom postavil cirkularno žago na električni pogon. G. Jošt ima sedaj odposlati več sto vagonov kratko rezanih drv v Italijo.

Iz Trbovelj

t— *Rudarska nadaljevalna šola v Trbovljah* je pričela z rednim poukom dne 5. t. m. in otvorila s tem 23. leto svojega delovanja. V prvi tečaj je vstopilo 30, v drugi pa 20 gojencev, kar dokazuje, da pojmuje naše zavedno delavstvo važnost te ustanove. Iz šolskega poročila za leto 1926/27 posnemamo, da je v tem letu izstopilo od 48 vpisanih učencev 22, tako da jih je ostalo koncem leta 26, ki so vsi dovršili tečaj deloma z dobrim, deloma celo s prav dobrim uspehom. Da je število učencev v tem letu padlo, je v prvi vrsti povzročila redukcija delavstva, ki se je izvršila v revirjih TPD. O kakšnem hiranju rudarske nadaljevalne šole ne more biti govora, in naj pridejo take govorice od katerekoli strani. Obsojamo razširjanje sličnih novic, ki imajo prozoren namen, škodovati rud. nadšoli ter njenemu uspešnemu delovanju in otežkočiti na ta način prepotrebno izobrazbo našega delavskega naraščaja. Prepričani pa smo, da bosta vodstvo in učiteljski zbor te šole iskreno pozdravila in radevolje upoštevala vse stvarne nasvete in opravičene kritike, ki se bodo iznesle odkrito in pošteno na pravem mestu.

t— *Nalezljive bolezni.* V Trbovljah je bilo nekaj slučajev davice. Bolniki se nahajajo že v stanju rekonvalescence. — V Hrastniku se je pojavila škrlatinka.

Dopisi

BREŽICE. Prijateljem svetovnega pomoznega jezika esperanta javljamo, da se otvori 3. novembra t. l. v ljudski šoli v Brežicah esperantski tečaj za začetnike. Vpisovanje se vrši pri g. nadučitelju Bohincu. Pri njem se dobe tudi vse podrobnejše informacije.

ŽUŽEMBERK. V nedeljo se je vršil ob prav lepi udeležbi članstva občni zbor tukajšnjega Sokola. Župo sta zastopala brat Ljud. Papež in Ciril Dular iz Novega mesta. Za starosto je bil izvoljen br. dr. Emerik Ločnik, v odbor pa Anton Blatnik, Prot Dereani, Ciro Hartman, Alojzij Hatko, Franjo Pirc, Stanko Pleskovič, Makso Premru, Josip Skrem, France Smrke in Joško Šušteršič; za odbor. namestnika F. Belcar in Sl. Gliha; za revizorja A. Pehani in Sl. Vehovec. — Igra »Vozel« je prav dobro uspela; sedaj se pripravlja »Revček Andrejček«. Cenjeno občinstvo vabimo, da se naših prireditev udeleži še v večjem številu! Zdravo!

Senzacijonalna svetlobna reklama ob prihodu ameriških legijonarjev v Pariz

Ob priliki slavnosti v čast ameriških legijonarjev, kakršne še ni videl svet, — v morju zastav, silnih slavolokov, zvezanih z verigami svetlih luči, se je odlikoval na strehi znamenitega Louvra ogromni, umetniško izdelan orel, ki je nosil na prsih iz električnih žarnic narejeno francosko in ameriško zastavo, med tema pa ognjen napis: »Welcome« — »Dobrodošli«! Tik pod to besedo se je blestel stavek: Zastonj dobi Champon Palmolive vsaki kupec enega kosa mila Palmolive!

Od tega časa zares dobiva na celem svetu, tudi v naši državi, v vsakem mestu in v vsaki trgovini vsak kupec enega kosa mila Palmolive tudi istoimenski champon za umivanje las brezplačno, da se uveri o njegovi nedosegljivi kakovosti. V Champonu se nahaja pojasnilo, kako se mora upotrebiti, da se doseže nepričakovan efekt, ki ga doslej še ni dosegla nikaka svetovna specijaliteta te vrste.

Glavno zastopstvo mila Palmolive ima Francoski magazin v Osijeku, g. Mladen Zorič, ki je pravkar prispel iz Pariza, kjer je nabavil tudi ostale najmodernejše specijalitete za olepšavanje (negovanje).

Težke bolezni

izčrpajo telesne moči. Poleg najboljše nege, potrebna je za čas bolezni in opravka taka, hrana ki brzo nadomesti izgubljene moči. Tako dietetsko sredstvo so ugodne okusne a lahko prebavljive „Ovomaltine", ki vsebujejo albumine, ogljikohydrate, masti, hranive soli in vse vitamine mleka, jajec, slada in kakava. Ovomaltine nudijo telesnu v koncentrirani obliki životne sestavine potrebne za obnovo in jačanje staničnega tkiva

OVOMALTINE

hranijo, jačajo in debelijo ter dovajajo organizmu vitamine, velike hranive vrednosti in važne za življenje.

Dobite jih v vseh lekarnah, drogerijah in boljših delikatesnih trgovinah, za ceno:

100 gr 18·50 Din, 250 gr 36·25 D, 500 gr 63·25

Zahtevajte brezplačni uzorec, pozivajoči se na ta list od

Dr. A. WANDER d. d. Zagreb

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 13. oktobra 1927. Višina barometra 308.5 m

Kraj (pozovanj)	Čas	Barom	Temper	Rel vlaga	Smer vetra in brzina v metrih	Oblačno 0—10	Padavine: Vrsta	Padavine: mm do 1. ure
Ljubljana	8.	684	9·0	88	S 2	10	megla	
Maribor		769·4	7·0	70	NE 4	10		
Zagreb		76·4	10·0	69	E 6	15		
Beograd		768·4	10·0	62	E 6	10		
Sarajevo		7·4·7	7·0	83	mirno	10		
Skoplje		765·7	12·0	93	mirno	10		
Dubrovnik	7.	763·7	15·0	38	mirno	0		
Split		763·1	14·0	55	NE 12	0		
Praha		770·4	0·0	—	SW 1	10		

Solnce vzhaja ob 6.12, zahaja ob 17.20, luna vzhaja ob 19.0, zahaja ob 9.22.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 11.8 C, najnižja 8.7 C.

Dunajska vremenska napoved za petek: Pretežno jasno, jutranje megle, nekoliko topleje, slabotni vetrovi.

Tržaška vremenska napoved za petek: Lahki vetrovi iz prvega kvadranta, nebo večinoma jasno; temperatura 12 do 19 stopinj; morje nekoliko razburjeno.

Schichtov način pranja

Namočiti v ekstraktu za pranje „Ženska hvala"

Izprati s Schichtovim Terpentinovim milom.

Gospodarstvo

Za ali proti prisilni poravnavi

Pretekli teden se je vršila v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani anketa o načrtu zakona o prisilni poravnavi. Ta anketa, kakor znano, ni prinesla zaželjenega uspeha, ker se je iz krogov slovenskih industrijcev (in deloma tudi zadružnikov) pojavil odpor proti uvedbi prisilnoporavnalnega postopanja.

Ker je to vprašanje eminentne važnosti za bodoči razvoj našega gospodarstva, bomo v naslednjem podali glavne motive, ki so važni za ponovno uvedbo prisilne poravnave.

Ukinjenje prisilne poravnave v letu 1925. je našlo izraz v silnem naraščanju konkurzov. Število konkurzov je — v celi državi — naraslo od 106 v letu 1924. na 348 v letu 1925 in 832 v l. 1926. V tekočem letu se je to število še dalje povečalo. V prvih 9 mesecih je bilo registriranih že 825 konkurzov, torej približno toliko, kakor lani v celem letu.

Vsi vemo, kam vodi danes konkurz. Statistika nam dokazuje, da je terjatve napram upnikom v konkurzu smatrati za izgubljene. Jugoslovensko društvo za zaščito upnikov v Zagrebu je leta 1926. v prid upnikom interveniralo v 209 konkurzih. V 22 primerih je prišlo do prisilne poravnave v konkurzu, v 101 primeru je bilo postopanje še v teku. Od ostalih 86 konkurzov, ki so bili končani, je bila le v 9 primerih masa realizirana, v 77 primerih pa upniki niso prejeli niti pare. Povprečno so prejeli upniki le 1.45% svojih terjatev in le v 3 primerih je presegala kvota 20%. Taki rezultati morajo katastrofalno vplivati na vse naše gospodarstvo. Upniki od konkurza nimajo nikakih koristi, nasprotno zaradi številnih konkurzov prihajajo končno sami v konkurz.

Zahteva protivnikov prisilne poravnave gre za tem, da se namesto prisilne poravnave reformira in izenači konkurzni zakon in konkurzno postopanje. Zanimivo je, kakšno stališče zavzema k vprašanju novega konkurznega zakona Društvo za zaščito upnikov v Zagrebu, ki je po svojih bogatih izkušnjah (samo v l. 1926. je posredovalo v 443 insolvenčnih primerih) v prvi vrsti poklicano, da zavzame svoje stališče. Ono pravi: Reforma konkurznega postopanja je brezpogojno čisto legislativno delo, zvezano z velikimi težkočami glede na kompliciranost zaradi različnih pravnih področij. Težko si je sploh zamisliti za celo državo enotno konkurzno postopanje brez enotnega procesualnega postopka in izpodbijalnega zakona. Toda brez ozira na to leži že v dejstvu, da imamo v naši državi pet različnih konkurznih postopanj, moment, ki bo povzročil, da bo tako radikalno reformo mogoče izvesti šele polagoma in po dolgotrajnih in mučnih predpripravah, ki bi mogle trajati leta. Nasprotno pa uvedba prisilne poravnave ne bi bila zvezana s posebnimi legislatoričnimi in tehničnimi težkočami. Pa tudi najmodernejši tak zakon ne more popolnoma zadovoljiti upravičene zahteve gospodarskih krogov, če ni garancije, da se zakon pravilno uporablja in postopanje z največjo hitrostjo izvrši. (Glej poročilo Jugoslovenskega društva za zaščito upnikov v Zagrebu za l. 1926.)

Oni, ki se zavzemajo za nov konkurzni zakon namesto prisilne poravnave, zahtevajo večinoma reforme v takem smislu, da bi morala zakonodaja končno vendarle pristati na prisilno poravnavo izven konkurza. Sedaj pa je vprašanje, ali je boljše takoj pristopiti k reformi konkurznega zakona in s tem istočasno rešiti tudi vprašanje prisilne poravnave, ali pa najprej rešiti samo vprašanje prisilne poravnave.

Ugovor, da bi prisilna poravnava škodovala našemu kreditu v inozemstvu, je popolnoma neosnovan. Nasprotno, baš pomanjkanje dobrega zakona o prisilni poravnavi omejuje in v mnogih primerih celo onemogoča kreditiranje s strani inozemstva, kar je popolnoma naravno, kajti inozemstvo dobro ve, da v primeru konkurza dolžnika nima večinoma prav ničesar pričakovati, ker konkurz dolžnikovo premoženje samo uniči in porabi za stroške postopanja. Znano je, da so baš inozemske organizacije upnikov izrazile željo, da se v naši državi ponovno uvede prisilna poravnava. Tako je že lani zastopnik dunajskega Kreditorenvereina tozadevno interveniral pri tedanjem ministru za trgovino in industrijo dr. Krajaču in pri naših gospodarskih korporacijah. Avstrijski strokovnjaki v tem vprašanju so celo mnenja, da je v gotovih ozirih pomanjkljiv sistem sodnoporavnalnega postopanja boljši kakor sistem brez možnosti sodne poravnave.

Zakon o prisilni poravnavi izven konkurza obstoja skoro v vseh evropskih državah, tako v Avstriji, Češkoslovaški, Nemčiji, Italiji, Franciji, Danski, Švedski, Norveški, Portugalski ter v Angliji in Švici, kjer so tozadevne odredbe unešene v sam konkurzni zakon. Pomisliti je treba, kakšen ugled bodo imeli naši trgovci in industrijci v očeh inozemcev, če imamo sami tako slabo mnenje o njih, da si zaradi zlorab ne upamo uvesti prisilnoporavnalnega postopanja.

Ne smemo misliti, da so v državah, ki imajo več ali manj moderne konkurzne zakone, konkurzne kvote znatno višje kakor pri nas (v Avstriji so upniki l. 1925. pri konkurzih prejeli povprečno 7.5 %, pri prisilnih poravnavah pa 42 %). Če bi v naši državi imeli moderen konkurzni zakon, tedaj bi tudi pri nas povprečna kvota znašala največ 10 — 20 %. Kaj je torej za upnika bolje: če pri kreditiranju riskira, da v najslabšem primeru izgubi 60 % (minimalna kvota znaša v načrtu zakona o prisilni poravnavi 40 %), ali pa, če riskira, da izgubi 80 — 90 % svoje terjatve?

Med protivniki prisilne poravnave je razširjeno mnenje, da bi se z modernim in strogim konkurznim zakonom lahko prisilil upnik, da takoj, ko njegove pasive prekoračijo aktive, prijavi svojo pasivnost sodišču. To si je teoretino mogoče zamisliti, v praksi pa je stvar bolj komplicirana. Kdaj postane kako podjetje pasivno, odnosno če in v koliko je pasivno, ne more pri podjetju, ki je v polnem obratu, ugotoviti niti najboljši knjigovodstveni strokovnjak, še manj seveda podjetnik sam. Znano je, da lahko vrednost aktiv podjetja v trenotku, ko preneha obratovati, pade na polovico, ker imajo v mnogih primerih aktive svojo polno vrednost le tedaj, če predstavljajo sestavni del podjetja v polnem obratu. Če se torej v konkurzu izkaže, da aktive krijejo le polovico pasiv, potem se iz tega dejstva samega ne more še sklepati, da se je podjetnik v vednosti svoje pasivnosti že več let ponovno zadoževal in s tem zakrivil neke vrste hudodelstvo. Pač pa na drugi strani baš pomanjkanje prisilne poravnave prisili dolžnika, da zavlačuje prijavo insolvence, ker še vedno upa, da bo našel izhod. Rezultat tega zavlačevanja pa je ta, da zabrede v vedno težji položaj. Previdni upniki dobijo čas, **da si eksekutivnim potom zasigurajo svoje terjatve, ostali pa morajo, ko pride do konkurza, izgubiti vse svoje terjatve.** Praksa nam kaže, da tiha poravnava, katero skuša doseči dolžnik, zaradi odpora upnikov večinoma ne uspe, pač pa vso stvar le zavleče. Že iz tega razloga je jasno, da je uvedba prisilne poravnave le v interesu upnikov kakor tudi v interesu ureditve insolvenc že v tadiju, ko morejo upniki reflektirati na poravnalno kvoto od najmanj 40 %.

Slovenski industrijci, ki imajo številne poslovne stike s trgovci v krajih izven Slovenije, bi morali biti na ponovni uvedbi prisilne poravnave najbolj interesirani, ker oni nikoli ne morejo biti o finančnem stanju dolžnika (n. pr. v Srbiji, Vojvodini ali Bosni) tako dobro informirani, da bi si pravočasno eksekutivnim potom zasigurali svoje terjatve. Zato bodo, dokler ne obstoja možnost prisilne poravnave izven konkurzov, pri insolventnih dolžnikih izven Slovenije vedno slabše odrezali kakor ostali upniki.

= **Carinarnica v Planini pri Rakeku.** Iz Planine pri Rakeku smo prejeli dopis, v katerem se ostro protestira proti ukinjenju carinarnice v Planini pri Rakeku. Po naših informacijah sicer carinarnični oddelek v Planini pri Rakeku ne bo ukinjen, temveč bodo morali le po odloku finančnega ministra z dne 16. septembra tamošnji organi finančne kontrole prevzeti poleg svojih rednih dolžnosti tudi dolžnosti carinskih uradnikov, vendar bo tudi ta odlok težko prizadel tamošnje gospodarske kroge. Skozi Planino vodi glavna cesta, ki veže Ljubljano s Trstom in je posebno važna za avtomobilski promet. Že državna potreba in državni prestiž zahtevata, da ima naša domovina tu svojega obmejnega reprezentanta vsaj v osebi inteligentnega carinskega uradnika ne glede na interese lesne trgovine in tamošnjih gospodarskih krogov. Kakor čujemo, se je županstvo Planine zavzelo za obranitev neokrnjenega carinskega urada. Želeti je, da bi se tudi ostali odločilni faktorji za to zavzeli

= **Trboveljska premogokopna družba kupuje premogovnik v Srbiji.** Iz Beograda poročajo, da se Trboveljska premogokopna družba pogaja za nakup premogovnika Rtanj v Srbiji. S tem bo družba svoj delokrog razširila tudi izven Slovenije.

= **Licitacija tvornice usnja v Požarevcu** Dne 23. t. m. se bo vršila prodaja imovine Prve požarevačke tvornice koža. Izklicna cena je 1,541.000 Din. Prodajo se zgradba, parni stroj, vsi ostali stroji ter razne kemikalije in barve.

= **Veliko poljsko posojilo končno sklenjeno.** Kakor poročajo iz Varšave, je bila v torek med ameriškim finančnim konzorcijem pod vodstvom banke Blair & Co in poljsko vlado končno podpisana pogodba glede posojila v znesku 62 milijonov dolarjev in 2 milijonov angleških funtov (skupaj okrog 70 milijonov dolarjev). Pogajanja za to posojilo so pričela že pred pol letom ter so bila zradi težkoč ponovno prekinjena. Poljski vladi je v glavnem uspelo, da je ameriški finančni konzorcij upošteval njene zahteve. Pogoji so slični kakor za drugo tranšo našega Blairovega posojila (7 % obresti, emisijski tečaj 92 %). Ameriški finančni konzorcij je prvotno stavil težke zahteve glede kontrole porabe tega posojila, vendar je končno pristal na to, da dobi le enega zastopnika v upravi Poljske banke s točno določeno pravico kontrole.

= **Obtok novčanic v Avstriji** se je v prvem tednu t. m. zmanjšal za 40 milijonov na 906 milijonov šilingov. Kritveno razmerje se je izboljšalo od 48.2 na 48.9 odstotka.

= **Insolvenca velike budimpeštanske lesne tvrake.** Iz Budimpešte poročajo, da je postala insolventna velika lesna tvrdka dr. Edmund Stern. Pasiva presegajo 100 milijonov madžarskih kron. Tvrdka je uživala doslej velik ugled in skoro neomejen kredit. Upniki si prizadevajo preprečiti konkurz

= **Za sodelovanje praške in dunajske borze.** Iz Prage poročajo, da je predsednik tamošnje borze poslal dunajskemu borznemu svetu pismo, v katerem naglaša, da bi bilo v interesu tako dunajske kakor praške borze, če bi obe borzi izdali enake odredbe glede pripuščanja oseb na borzne sestanke. Poselniki borze, ki so izključeni od borznih sestankov na dunajski borzi, bi se ne smeli pripustiti na sestanke praške borze in obratno. Dunajska borza je na ta predlog pristala.

= **Povišanje diskonta Nizozemske banke.** Iz Amsterdama poročajo, da je Nizozemska banka povišala svoj menični diskont od 3.5 na 4.5 odstotka. Dosedanja diskontna postavka je bila celi dve leti v veljavi.

Borze

13. oktobra.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet slabši. Narodna banka je morala intervenirati v devizah na Berlin, Curih in Dunaj. Deviza na Berlin je dalje čvrsta, prav tako deviza na London. Deviza na Trst se je nekoliko okrepila; zaključena je bila po 310.75.

Tendenca v Vojni škodi je nespremenjena. V Zagrebu je promptna notirala 402.5—403 (v Beogradu 404 — 404.5), kasa se je trgovala po 403.5, za oktober po 403.5 in za december po 409.5 — 410. Promet ni bil znaten. Med industrijskimi papirji so bili zaključki v Narodni šumski po 16, v Gutmannu po 235, v Slavoniji po 16, v Dravi po 585, v Šečerani po 580 in v Vevčah po 132.5.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.535 — 13.565 (13.55), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 8 — 8.03 (8.015), London 276.30 — 277.10 (276.70), Praga 168 — 168.80 (168.40), Trst 309.75 do 311.75 (310.75).

Zagreb. Dunaj 8 — 8.03, Berlin 13.54 do 13.57, Italija 309.31 — 311.31, London 276.3 do 277.1, Newyork 56.646—56.846, Praga 167.995 — 168.795, Curih 1094 — 1097.

Beograd. Pariz 222.5 — 224.5, London 276.25 — 277.05, Newyork 56.6 — 56.8, Milan 309.25 — 311.25, Dunaj 7.9975 — 8.0275, Budimpešta 9.92 — 9.95, Berlin 13.53—13.56, Bruselj 7.915 — 7.945, Amsterdam 22.80 do 22.86, Bukarešta 34.25 — 35.75, Atene 75.75 do 76.25.

Dunaj. Beograd 12.4625 — 12.5025, Berlin 168.82 — 168.32, Budimpešta 123.72—124.02, Bukarešta 4.4075 — 4.4275, London 34.4725 do 34.5725, Milan 38.6995—38.7995, Newyork 7.0735 — 7.0985, Curih 136.44 — 136.94; dinarji 12.37 — 12.43.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.71, London 25.25625, Newyork 518.5, Pariz 20.365, Milan 28.345, Praga 15.365, Budimpešta 90.65 Bukarešta 3.225, Dunaj 73.175.

Trst. Beograd 32.08 — 32.38, Dunaj 255.25 do 261.25, London 89.025 — 89.225, Newyork 18.24 — 18.30, Curih 351 — 353.95; dinarji 31.90 — 32.40.

Efekti.

Ljubljana. Investicijsko 84.25 — 0, Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 138 — 0, Prašteđiona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Strojne 0 — 80, Vevče 135 — 0, Ruše 260 do 270, Stavbna 56 — 0, Šešir 104 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda promptna 402.5 — 403, kasa 402.5 — 403, za oktober 403 — 404, za december 409 do 409.75, investicijsko 84 — 84.5, agrarne 54.5 do 55.5; bančne: Eskomptna 91—93, Poljo 15 — 16, Kreditna 90 — 93, Hipo 55 — 53, Jugo 91 — 93, Ljubljanska kreditna 132 do 136, Narodna 0 — 5200, Obrtna 40—42, Prašteđiona 850 — 855; industrijske: Narodna šumska 16 — 17, Gutmann 232.5 — 235, Slaveks 105 — 110, Slavonija 580 — 585, Šečerana Osijek 580 — 585, Vevče 132.5 — 135, Dubrovačka 405 — 410, Trbovlje 477.5 do 484.

Beograd. Vojna škoda 404 — 404.5, investicijsko 84.5 — 85, agrarne 54 — 55.

Dunaj. Trbovlje 60.9, Kranjska industrijska 48, Šečerana 72, Jugo 11.70, Slaveks 13.35.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (13. t. m.). Les: Tendenca živahnejša. Zaključenih je bilo 7 vagonov in to 1 vagon tramov merkantilnih, 3-3, 3-4, 6-7, 6-8, 7-9, fco vag. meja po 280; 5 vagonov tramov merkantilnih, 4-4, 4-5, 5-6, 6-7, 6-8, 7-9, 4 — 12 m, fco vag. nakl. post. po 250; 1 vagon hrastovih neobrobljenih plohov 50, 80, 100 mm, največ 80 mm, od 2 m naprej, od 25 cm šir. naprej, fco vag. meja po 1000. — Deželni pridelki: Tendenca za žito mirna. Zaključena sta bila 2 vagona pšenice. Nudi se pšenica (78-79 kg, 2%, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni): baška, promptna po 340.5 — 342.5, za november po 350 — 352.5, sremska, promptna po 337 — 339, turščica promptna, plač. 30 dni, slov. post., navadna tarifa po 245 — 250, mlevska tarifa pa po 240 — 245

Novosadska blagovna borza (13. t. m.) Pšenica: baška, 78/79 kg, 2 % 290—295; sremska, 78/79 kg, 2 % 285 — 292.5; slavonska, 78/79 kg, 295 — 290. Turščica: baška in sremska 202.5 — 205; baška, nova, za december - januar 182 — 185; sremska, nova, za december - januar 185 — 187.5. Moka: baška «0g» 415 — 425; baška «2» 395 — 405; baška «5» 370 — 380; baška «6» 315 — 325; baška «7» 260 — 270; baška «8» 200 — 205.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (12. t. m.) Zaradi nazadujočih inozemskih notiranj kupčija ni mogla oživeti. Reserviranost v nakupovanju traja dalje. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine ab Dunaj: pšenica: domača 39 do 40, madžarska Tisa (81/83 kg) 43.50—44; rž: marchfeldska 38.75 — 39.25; ječmen: izbrani 40 — 43.50, prvovrstni 38 — 40; turščica: 27.50 — 28; oves: 29.50 do 30. Moka «0» (v trgovini na debelo): domača 64 — 68, madžarska 63 — 66, novorumunska 61 — 63, ameriška 70 — 75.

Iz življenja in sveta

«American Girl» nad Oceanom

Američanka Rut Elderjeva leti v Pariz, Wilsonova nečakinja Graysonova pa v Kodanj. — Francosko letalo «Nungesser-Coli», dospelo v St. Louis, «Potez 25» leti proti Kalkuti. — «D 1230» zapusti Azore in poleti s Heinklovim hidroplanom številka 1220 proti Ameriki

Naposled so prevzele ženske krmilo prekomorskih poletov. V Ameriki sta zadnje dni startali dve dami, katerih cilj je evropski kontinent: miss Graysonova hoče doseči Kodanj na Danskem, njena konkurentka, Rut Elderjeva, pa leti v Pariz. Miss Graysonova je nečakinja pokojnega ameriškega prezidenta Wilsona in do te ure še ni dospela na cilj. Miss Rut Elderjeva se je tri tedne pripravljala na Roosevelt-Fieldu, čakala je ugodnih meteoroloških poročil in se je dvignila v zrak v torek, 11. t. m. ob 11. zvečer evropskega, ali ob 5. zjutraj ameriškega časa.

Start njenega aeroplana, ki nosi ponosno ime «American Girl», (po naše «Ameriško dekle), se je izvršil v nekoliko težkih okoliščinah. Letalo tipa Stimson je na zunaj slično aeroplanu «Sir John Carling», s katerim sta se ponesrečila Američana Tully in Metcalfe. Startu je prisostvovala precejšnja množica ženskega sveta. Pogumni letalki so ljudje prirejali burne ovacije. Miss Elderjeva je sedla takoj h krmilu in se je zelo moško poslovila od prijateljev in znancev.

Miss Elderjeva, ki hoče doseči Pariz v nepretrganem poletu, ima na krovu kot navigatorja Georgea Haldemana, ki je izkušen veščak v vremenskih vprašanjih. Haldeman ima nalogo paziti na smeri vetrov, v danem trenutku pa tudi poprijeti za krmilo, če bi se miss Elderjeva preveč utrudila. «American Girl» je svetlordeče prepleskan, tako da fosforescira v temi. Letalka in njen spremljevalec se nadejata, da bosta imela ugodne vetrove in da dosežeta cilj — letališče Le Bourget v Parizu — najkasneje v 40. urah. Letalo vozi s seboj za 7000 km daljave bencina. Miss Elderjeva in Haldeman sta vzela na krov 9 funtov živil in sta sklenila, da se bosta držala proge parnikov, ki vozijo med Ameriko in Evropo. Leteti hočeta prvih 1240 milj v vzhodni smeri, potem se bosta obrnila proti severovzhodu. Polet je po sodbi letalke in navigatorja v prvi vrsti preizkušnja instrumentov, ki so se doslej baje tudi v veliki megli izvrstno obnesli. Letalo ima seveda tudi radioaparat in bo v sili klicalo na pomoč na val 620. Njegova povprečna brzina je 100 milj na uro.

Vremenska poročila pravijo, da sta imela miss Elderjeva in Haldeman v prvi polovici vzhodnega poleta lepo vreme. Potem sta najbrže zabredla v vihar in v gosto meglo. Opasni jima utegnejo postati močni vetrovi, s katerimi se bosta srečala nekje sredi Oceana. Dogovorjeno je, da se bo navigator poslužil radioaparata le v skrajni sili. Seveda imata miss Elderjeva in Haldeman pripravljene tudi rešilne obleke iz gumija. Vprašanje je le, če se jih bosta mogla v slučaju nesreče poslužiti.

* *

Francosko letalo «Nungesser-Coli», katerega pilotirata letalca Costes in Le Brix, je že v torek predpoldne doseglo Saint Louis v Senegambiji. Aeroplan je letel z brzino 174 km na uro in je srečno prevozil 4300 km distance. Letalo ne bo takoj nadaljevalo vožnje v Južno Ameriko, kakor je bilo prvotno določeno. Šele po temeljitem odmoru letalcev bo startalo in skušalo doseči Brazilijo.

*

Francoski aeroplan «Potez 25», ki je opremljen s strojem, razvijajočim 450 konjskih sil, je vzletel v Parizu z namenom, da poleti v Saigon. Letalo bo pasiralo Atene, Alepo, Karaki, Alahabad, Kalkuto in Bangkok. Trajanje poleta zavisi od vremenskih okoliščin. «Potez 25» je dospel v prvih šestih urah poleta do Rima in je takoj nadaljeval svojo pot proti vzhodu.

*

Junkersovo letalo D 1230 je prejelo od vodstva Junkersovih tvornic povelje, da mora startati in nadaljevati pot proti Azorom. Istočasno javljajo iz Varnemünda, da je pripravljeno za start tudi Heinklovo letalo, hidroplan številka 1220, ki bo letel najprej do Azorov, potem pa bo nadaljeval polet proti Ameriki. Hidroplan 1220 je opremljen s Packardovim motorjem, ki razvija 800 konjskih sil. Namenjeno je, da se dvigneta Junkersovo letalo D 1230 in Heinklov hidroplan 1220 istočasno na Azorih ter da po možnosti skupno nadaljujeta pot proti Novi Fundlandiji.

Vstaja v Mehiki

General Gomez, poleg generala Serrana glavni vodja mehikanske revolucije, ki so ga vladne čete ujele. Gomez je prišel pred vojno sodišče, kjer je bil obsojen na smrt.

Senzacijonalna afera v Gradcu

Aretacija vojnega dobičkarja in veleindustrijca dr. Wutteja.

Iz Gradca poročajo o senzacijonalni aretaciji, ki jo je tamošnja policija izvršila nad bivšim predsednikom železniške družbe «Graz-Köflach» dr. Viktorjem Wuttejem.

Že pred letom dni je preiskovalni odbor Centralne banke nemških hranilnic sklenil predlagati zaslišanje doktorja Wutteja. Že takrat je obstojal sum, da vrši dr. Wutte nereelne posle. Dokazali so mu, da je v Švici osnoval neko družbo, ki mu je tudi izplačevala velik honorar, in ki je imela zgolj ta namen, da maskira nekatere sumljive poslovne trike. Razen tega so prišli na sled tudi številnim mahinacijam v vodstvu železniške družbe «Graz-Köflach».

Vzlic vsem tem odkritjem je Wutte ohranil vso hladnokrvnost. Bil je uverjen, da mu nihče ne more do živega in je malone do zadnjega obdržal predsedniško mesto v železniški družbi, čeprav je moral vedeti, da se doba njegovega sijaja bliža neubranljivemu zatonu. Poskušal je še celo intrigirati med velebankami in uspelo mu je tudi sabotirati sklicanje generalne skupščine. Dosegel je s svojim ravnanjem toliko, da še danes nihče ne ve prav, kake so razmere pri omenjeni graški železniški družbi.

Poslednje tedne je bil Wutte večkrat zaslišan. Ovaden je bil zaradi poneverb in goljufij, ki gredo v težke milijone šilingov. Avstrijsko javno mnenje se čudi, zakaj je državno pravdništvo toliko časa odlašalo z aretacijo. Nekateri listi odkrito namigujejo, da leži krivda na zavlačevanju aretacije na visokih klerikalnih uradnikih, ki so hoteli afero za vsako ceno zamolčati in rešiti svojega miljenca.

O poteku afere, ki je vzbudila v vsej Avstriji velikansko razburjenje, bomo poročali.

Tri milijone vtihotapljenih tujcev v Ameriki

Generalni komisar za priseljevanje v Ameriko je prišel do spoznanja, da so se v zadnjih treh letih vtihotapili na ameriška tla trije milijoni tujcev, ki služijo v Ameriki kruh. Po zakonu o priseljevanju v Zedinjene države bi imela ameriška vlada pravico in dolžnost, da vse te elemente izžene, od koder so prišli. Toda komisar, ki se zaveda, da mora imeti Amerika tudi drobtinico za obubožane Evropce, namerava predložiti ameriškemu kongresu dodatek k zakonu, ki naj bi obsegal naročilo, da smejo trije milijoni tujih elementov tako dolgo ostati gostje ameriških držav, dokler ne bodo imele oblasti vzroka nastopiti proti njim ter jih izgnati iz dežele nazaj v domače kraje.

Obenem bo v bodoče poostrena kontrola vseh tujcev, ki bodo prihajali v Ameriko. Komisarijat za priseljevanje je izračunal, da stane vsak neljubi vtihotapljenec v Ameriko 75 do 100 dolarjev, katere mora plačati ameriška vlada, če ga hoče ekspedirati, od koder je prišel. V Ameriki se tudi mnogo razmišlja o tem, kakšno stališče naj se zavzame napram evropskim Nordijcem ki so v primeri z vzhodnimi in južnimi Evropci neverjetno privilegirani. Skandinavci se namreč lahko priseljujejo v Ameriko v mnogo večjem številu kot n. pr. Angleži, Francozi, Nemci ali Rusi. Ameriško prebivalstvo vidi v tem postopku nekorektnost in zahteva, da se vsi evropski narodi v tem pogledu izenačijo.

Kako prijetno toplo

Vam bo v sijajnih sukanjih ki jih ravnokar izgotavlja in že prodaja tvrdka Drago Schwab, Ljubljana Cene senzacijonalno nizke.

Posledice povodnji v Švici

Ruševine cerkve v Grisonsu, ki jo je voda uničila.

Mladen Kostov (Pariz):

V sovjetski Rusiji

Permanentna kriza boljševizma

Odkar so boljševiki prišli na krmilo pa do danes preživlja boljševizem notranjo in zunanjo krizo. V zadnjem času so se zgodile zelo dalekosežne stvari. Ti dogodki so socijalno in politično krizo ruske države tako poostrili, da sami komunisti z veliko skrbjo gledajo v prihodnjost.

Ko sem se pripeljal v Moskvo, je bilo politično ozračje ruske prestolnice nemirno. Diplomatski odnošaji z Anglijo so bili pretrgani, Vojkov je padel v Varšavi od atentatorjeve roke, ruskopoljski odnošaji so bili napeti, kitajska ruvolucija se je ponesrečila, opozicija Trockega je kipela proti višku — in vse to je navdajalo voditelje boljševizma z veliko skrbjo. Pojavljali so se glasovi o bližnji vojni, katero pripravlja kapitalistična Evropa proti državi revolucije. To je še bolj poglobilo vznemirjenje v javnosti.

Za objektivnega opazovalca pa so bili pravi vzroki ruske krize drugačni: moral je videti, da sistem boljševizma vodi rusko državo v neizbežno katastrofo, ki nima primere v zgodovini.

Buharin, ki je kot teoretik boljševizma naslednik Ljenina, označuje socijalno in politično destrukcijo Rusije tako-le:

1.) Nemogoče je obnoviti in pojačati narodno industrijo ter poljedelstvo brez pomoči tujega kapitala. Inozemstvo odbija zaprošena posojila.

2.) Ruski kmet se nahaja v ekonomski stiski.

3.) Rusija ima dva milijona brezposelnih.

4.) Draginja je neznosna.

5.) Militarizacija, in sicer popolna, je neizbežna, kajti režim, če hoče ostati na krmilu, mora vzdrževati veliko in drago armado.

Kako gledajo razne struje v boljševiški stranki na te probleme?

Center stranke, katerega tvorijo Stalin, Buharin in Rikov, je popolnoma desorijentiran. Levo krilo, Trockij in Zinovjev, obtožujeta center za vse zadrege in priporočata kot edini izhod svetovno revolucijo. Desno krilo, posebno Smirnov in Sapronov, sodita, da je bolje kapitulirati in priporočati, naj se dopuste koncesije kapitalizma, Rusija pa naj se povrne k demokraciji. Kaj pravi k vsemu temu ljudstvo? Nezadovoljno je in resignirano, ker trpi in mora molčati. Tolažbe si išče v cerkvi.

Preden se lotim velikih vprašanj, se bom pomudil pri temeljih boljševiškega režima, pri rdeči birokraciji.

Bilo je začetkom avgusta v Moskvi. Vreme je bilo lepo. Obiskov nisem imel v načrtu in sem se šetal po Moskvi. Kam naj grem? V kavarno? V Moskvi ni kavarn. Le tu in tam vidiš staro firmo, ki spominja na nekdanje čase. Napisi so ostali, kavarne pa so izginile. Edinole v državnih restavracijah (stolovajih) dobiš čez dan čaj, pivo ali vino. Vezan pa si na določene ure in izven njih ne dobiš ničesar.

Kdor ima v Moskvi kakšnega znanca, se lahko od 10. do 15. nasedi in porazgovori kolikor mu drago. Treba samo, da obišče urade proletarske države, ki, kar se tega tiče, popolnoma nadomestujejo kavarne. Spomnil sem se na Vasilja Mihajlova, tajnika kmetijskega oddelka v ministrstvu in sem se napotil k njemu v Narkomzem.

Narkomzem (Narodni komisarijat zemljedelstva) zavzema veliko palačo na Stari ploščadi v starem delu mesta, katero zovejo «Kitajgorod» ali kitajsko mesto zaradi visokega zidu, ki ga opasuje. Stopim v vestibul in vprašam, če je Mihajlov že v uradu. «Ne, državljan», odgovarja vratar, «ni ga še. Lahko ga počakate, v par trenutkih bo tukaj».

Kaj pomeni «par trenutkov» pri Slovanih sploh, v Rusiji pa še posebej, tega sem se prav dobro zavedal. Navadil pa sem se biti potrpežljiv in sem si sugeriral, da moj znanec res kmalu pride. Minilo je 10 minut. Da bi mi čas lažje minil, sem začel čitati ministrski list. V Rusiji ima vsaka velika administracija svoj organ, bodisi da je natipkan s pisalnim strojem ali napisan na roko. Te liste nalepijo po zidovih na hodnikih. V ministrstvu za poljedelstvo so izbrali v ta namen stene starega dvigala, ki že od revolucije ni bilo v obratu. Pod naslovom «Naš odgovor Chamberlainu», je list poročal, da je zadnja nedelja protiangleške propagande sijajno uspela. Potem sem čital vesti dnevne kronike, datume najavljenih komunističnih sej in sestankov. Zadnje pol strani lista je zavzemala slika: ruski delavec, katerega pokrivalo krasita simbolični srp in kladivo, preti Chamberlainu s svojo pestjo. Angleški zunanji minister ga gleda ves plašen.

Obhodil sem ves lift, moj «trenutek» pa še ni bil pri kraju. Prižgal sem si cigareto in sem vratarju naročil, naj mi prinese čaj. Dá, čaj lahko naročiš v vsaki pisarni in te stane celo manj kot v restavraciji. Tako sem kadil cigaro in srebal «administrativni» čaj, razmišljajoč o boljševiški upravi. Naj si so rdeči še tako nadomestili bele — duh rdeče ruske birokracije je ostal isti, kakor je bil poprej, samo število državnih uradnikov je silno narastlo.

Boljševiki so ne le ohranili vse organe raznih ministrstev, ampak so jih celo pomnožili. Stvorili so nove administrativne ustanove, katere poznamo pod imenom sovjetov. Naposled so zvezali komunistično stranko z državo (ali državo s stranko, če hočete), in tako so postale državne blagajne vir komunističnih organizacij na vsem svetu, posebno pa za vodje sekcij v tretji internacijonali. Najsi boljševiki to dejstvo v svetu še tako taje, kdor pride v Moskvo, se o tem lahko uveri na lastne oči. Boljševiška stranka je tesno zvezana z notranjim in z finančnim ministrstvom. Tudi ni videti razlike med Komunistično Internacijonalo in med ministrstvom za zunanje stvari; še tesnejša vez pa spaja Komintern in finančno ministrstvo.

Kmečka internacijonala, o kateri se je nekoč v Jugoslaviji mnogo govorilo in v kateri opravlja tajniške posle gospod Dombal, ima prostore v tretjem nadstropju ministrstva za poljedelstvo. Njeni uradniki so obenem uradniki tega ministrstva. Rdeča pomoč «M. O. P. R.» je takisto nameščena v državnem poslopju in se nahaja pod direktnim vodstvom finančnega ministrstva. V Moskvi je Tverska ulica, ob kateri stoji znani hotel «Ljuka». Poslopje je sijajno, rezervirano pa je samo za člane komunistične internacijonale in za njihove družine.

Tu žive poleg ostalih šefov mednarodnega komunizma tudi bolgarski komunist Kolarov in Jugosloven Kosta Novaković. Dobro se spominjam obiska pri ljubeznivem in simpatičnem gospodu Novakoviću. Ogromen lift (v Rusiji je vse ogromno), me je dvignil v drugo nadstropje. Prišel sem v sprejemnico, kjer so stene gravirane in kjer pokrivajo parket lepe preproge. Gospod Novaković mi je takoj postregel s starim kavkaškim vinom. Bilo je tako lepo, da bi komunistom vse to zavidal marsikateri evropski milijonar. Jaz pa sem mislil na žalostne berače, katere sem srečaval pred hišo.

Upravni aparat sovjetske Rusije je ogromen. Državni funkcijonarji ustanavljajo novo rdečo aristokracijo. Ta razred živi v dobrih razmerah in mu ni sile.

Naposled je prišel prijatelj Vasilij Mihajlov, ki me je pozdravil s komunističnim pozdravom. Povedal sem mu, da čakam nanj in sem se pošalil z odzdravom.

Kazalec na uri se je pomaknil na pol dvanajstih.

I. H. Rosny-Ainé:

Brezžična rodbinska sreča

»Znano vam utegne biti,« je pripovedoval Lavrange, da sem se rodil na Réunionu. Baš so potekla tri leta, odkar sem ostavil ta divni otok. Preden sem se nastanil v Marseillu, sem hotel videti nekaj sveta. Posetil sem Madagaskar, Južno Afriko, vzhodni Maroko in Alžir. Na visoki ravnici Madagaskarja sem se seznanil z Labretachem, ki je imel tamkaj umno gospodarstvo.

Ta mož je bil največji optimist med vsemi mojimi znanci. Neprestano se je hvalil, kako izvrstno se počuti in kako mu ne manjka ničesar, da, prav ničesar ne.

»Ta zdrava klima, ta zmerna temperatura, izvrstni pašniki, rejeni voli, krave in biki — kaj hočete več? To je diven kraj! Mislim, da mu ni enakega na svetu!«

»In potem domačini! Divni ljudje! Ž njimi sem dober, a strog. Tako ne pogrešam ničesar. Če se mi zahoče ženske, imam štiri dekleta. Lavrange, ako vas je želja, kar povejte mi! Preskrbim vam jo, da vam ne izgine zlepa iz spomina!«

Labretache je bil kaj zabaven človek; rad je govoril in je pripovedoval zanimive stvari. Verjetno je, da je vsa okolica vplivala na njegovo razpoloženje. Kraj, v katerem je živel, je bil res od Boga obdarjen in blagoslovljen. V njem ni bilo ne povodnji ne suše in niti sence mrzlične temperature, ki je plašila koloniste drugod v tej deželi. Ostal sem njegov gost dva meseca in na koncu sem si zaželel ženske. Preskrbel mi jo je in mi je ž njo zelo ustregel.

*

Labretache je ostavil v Franciji mlado ženico, o kateri je govoril z nepopisno nežnostjo.

»Ne morete si predstavljati, kako jo ljubim!« je dejal često. »Saj to ni žena, to je kar dekle, moje večno drago dekle! Samo eno napako ima: noče ostaviti Marseilla. Ko sem zapuščal domovino, ni hotela z menoj. In tega mi je žal, neskončno žal! Jaz sem kakor rojen za življenje na Madagaskarju, ona pa se noče sprijazniti z mislijo, da bi prišla za menoj. Na Francoskem se počuti bolje.«

»Ali imata tudi otroke?« sem vprašal gostitelja.

»Imam jih, imam — in pomislite! Vsako leto enega! Čudite se? Nikarite se čuditi! Midva sva zelo srečna, dopisujeva si stalno in se imava rada kakor oni dan, ko sva bila v občinskem uradu in sva se zvezala pred pričami.«

»Kdaj se je vaši ženi rodil prvi otrok?«

»Osemnajst mesecev po tem, ko sem ostavil Francijo. Drugi in tretji sta sledila po primernem preseku.«

Nekaj dni pozneje sva sedela z Labretacheom pri zajtrku. Prinesli so pošto. Hlastno je razpečatil pismo iz Marseilla, prečital ga in mi začel pripovedovati:

»Veste kaj... veste kaj... Dobil sem četrtega potomca. Moja dobra ženica! Kako skrbi za potomstvo tudi za moje odsotnosti! Poslušajte!«

In je čital na glas:

»... Sporočam ti, da si postal oče lepega, zdravega deteca, četrtega potomca tvojega imena. Živimo dobro, zadovoljno in srečno. Trgovina dobro uspeva. Ljubim te vsak dan bolj in želim, da se skoro premisliš in nas obiščeš...«

»Kaj!?« je vzkliknil gostitelj, »ali ni to divna ženica? Poslušajte, prijatelj! Vi se kmalu vrnete v Francijo. Prosim vas, ne pozabite posetiti moje žene v Marsellu, kjer se itak izkrcate. Ne pozabite tega! In poljubite jo nadesto mene!«

*

Vsakega življenja je enkrat konec — tudi moje potovanje po Afriki se je končalo. Ostavil sem Madagaskar, zapeljive ženske ustnice, iz katerih sem srkal zlati med in afriški ogenj, in skozi Maroko in Alžir sem se vrnil v domovino. Izkrcal sem se v Marseillu, kjer sem seveda takoj posetil Labretachovo ženo.

Bila je bolj majhne postave, črnolasa, kakih trideset let. Juh! Solnce jo je bilo ožgalo, da je bila lepa in privlačna kakor kraljica pekla! Polt je imela mehko in gladko. Sprejela me je zelo prijazno. Povedal sem, po kakšnem poslu sem prišel in da sem ji prinesel poljub od moža. Sprejela je vse. Ko so se srečale moje ustnice z njenimi, sem se mahoma ustrašil njene prevelike ognjevitosti. Toda sčasoma sva se privadila in zamera je izginila. Prišel sem še večkrat v goste. Vselej me je povabila na obed in po vsakem kosilu sem ji moral dati poljub, ki sem ji ga bil prinesel z Madagaskerja. Seveda je bilo to čedalje bolj prisrčno in dvanajst mesecev po mojem prihodu v Marseille je javila gladkopolta Magali svojemu možu, da je postal petič oče. Pojasnila je tudi okolnosti, v katerih jo je doletela ta sreča.

Labretache je bil iznenaden. Poslal je za novorojenčka lep dar in je pisal:

»To dete mi bo dvakrat milo, ker je obenem otrok ljubezni in prijateljstva!«

Magali mi je s solznimi očmi pomolila pismo, naj ga prečitam, in je pripomnila:

»Ali ni dober mož? Tako rada bi ga že videla!«

Res, Labretache se ni varal, ko mi je govoril, da je zvestega srca in da je ne bo nikoli pozabil.

Najboljše, najtrpežnejše sato najcenejše.

Sport

Ilirija : Primorje

Drugo srečanje v jesenski sezoni.

Na olimpijski dan, v nedeljo 16. t. m. se Ilirija in Primorje drugič v jesenski sezoni srečata na nogometnem polju, in sicer v tekmi za Olimpijski fond. Isti dan se vrše nogometne tekme za Olimpijski fond po vsej državi, pri nas tudi v Mariboru, Celju in Ptuju. Ker ukine LNP z ozirom na namen prireditve vse zabrane in omejitve igranja, bo marsikateri klub mogel postaviti v nedeljo dosti močnejše moštvo kot razpolaga z njim za prvenstvene tekme.

Posebno velja to za ASK Primorje, ki bo moglo — ojačeno z Boljevićem, Zemljakom, Slamičem in Jančigajem — nastopiti proti Iliriji z mnogo boljšimi izgledi kot nedavno v prvenstveni tekmi in ki bo brez dvoma tudi napelo vse sile, da se Iliriji revanžira za zadnji rezultat ter jo premaga. Tekma, ki se vrši ob 15.30 na prostoru SK Ilirije, bo privedla na prostor pač rekordno število publike, ker je pričakovati ne samo dobre, temveč tudi skrajno napete igre.

Kot predigra se vrši ob 14. hazenska tekma med Ilirijo in kombiniranim ljubljanskim teamom ter razne lahkoatletske in težkoatletske tekme.

Odbor za IX. olimpijado sporoča: Stafetni tek po Ljubljani odpade. Kolesarska dirka se vrši po objavljenem programu. — Vsaki skupini je prepuščeno, da nastopi v dresih ali v promenadnih oblekah. — Kolo jahačev gre na čelu sprevoda. — V čelni skupini gredo le predsedniki ozir. namestniki osrednjih organizacij. — Tenis igralci naj vzamejo po možnosti rakete; sicer dres ali dnevna obleka. — Sestanek vseh najkasneje ob 10. na velesejmu. — Udeleženci naj se strogo ravnajo po navodilih rediteljev! Sprevod odide točno ob 11. s prostora! Podrobnosti jutri!

Službene objave LNP.

(Iz seje upr. odbora dne 30. sept. 1927).

Za začasnega člana LNPa se sprejme SK Slivnica v Cerknici. — V poslovni odbor se kooptira namesto odstopivšega g. I. Berganta g. Vekoslav Dolinar. — Soglasno s sklepi občnega zbora M. O. v Celju dne 4. sept. se začasno opusti medklubski odbor v Celju, klubi celjskega okrožja LNP pa se pozivajo, da se odslej v vseh zadevah obračajo direktno na LNP v Ljubljani. Za posamezne slučaje, v katerih potrebuje LNP neposrednega stika s klubi in igralci, se imenuje za poverjenika v Celju g. Janko Wagner, za njegovega namestnika g. Fr. Stoklas ter za poverjenika v Trbovljah član reviz. odbora g. R. Oberlintner. SD Šoštanj se oprosti prvenstvenega tekmovanja v jesenski sezoni 1927. — Novi naslovi klubov: SK Amater, Trbovlje, Loke 210, g. I. Keše; SK Slavija, Novi Vodmat 44, p. Moste pri Ljubljani. — Naknadno se odobri ex praesidio dovoljeno gostovanje igr. P. Zemljaka v moštvu ASK Primorja dne 18. sept. proti HAŠKu. — Dopis ASK Primorja z dne 25. sept. glede takojšnjega verificiranja igr. Zemljaka za vse tekme ASK Primorja se odstopi v principijelno rešitev JNSu. — Prijava SD Rapida z dne 26. sept. proti funkcijonarjema SK Železničar gg. J. Fischerju in Safranu ter igr. Polaku Štefanu (Rapid) in Frangešu Ernestu (Železničar) v smislu §§ 37. kp. in 7. o p. JNSa se odstopi s potrebnimi direktivami MO v Mariboru v daljno poslovanje. — ASK Primorje in TSK Merkur se vnovič pozivata, da tekom 8 dni reagirata na poziv v objavah z dne 16. sept. glede povračila podsaveznih izkaznic igr. Marinič Alojzij in Hardinka Franc. — Zavrne se protest ASK Primorja z dne 30. sept. proti določitvi termina 2. okt. za prv. tekmo Ilirija : Primorje ter se potrdi v celoti tozadevni sklep posl. odbora, objavljen dne 1. t. m. — Z globo po Din 25 se kaznujejo po § 52. k p. z vporabo § 9. k. p., ker v raznih tekmah niso izročili sodniku predpisane postave doštva: I. SSK Maribor, Atletik SK, TSK Merkur, SK Jadran, ASK Primorje, SK Krakovo, ŽSK Hermes; dalje ASK Primorje radi pomanjkljive rediteljske službe dne 18. sept.; dalje SK Reka, ker je postavil dne 18. sept. neprimernega stranskega sodnika. **Obenem je upr. odbor sklenil za vsakokratni ponovni prestopek zvišati globo za Din 25.** — Protest SK Svobode proti verificiranju prv. tekme Svoboda. Reka se odstopi v daljna poizvedovanja in v rešitev posl. odboru.

(Iz seje posl. odbora 12. X. 1927.)

S pristankom obeh klubov in v sporazumu z Olimpijskim pododborom se odigra v nedeljo 16. t. m. ob 14.15 na igrišču SK Ilirije kot predigra prvenstvena tekma Hermes : Slavija. Prijateljska tekma Ilirija : Primorje za Olimpijski fond se prične ob 16. — Služba: pri blagajni gg. Kovač in Bačar, blagajnike in biljeterje postavi Olimpijski pododbor; rediteljstvo nadzira gospod Kosec, sodelujoči 4 klubi pa postavijo vsak po 3 dobre reditelje; nastop rediteljske in blagajniške službe z ozirom na hazensko predigro, ki se prične ob 13.30, *že ob 13. uri!* Službujoči in reditelji z rediteljskimi znaki, klubi so odgovorni za točno rediteljsko službo. — Prv. tekma Krakovo : Panonija, določena na 16. t. m., se z ozirom na Olimpijski dan preloži na kasnejši termin. — Dodatno k včerajšnji službeni objavi glede Olimpijskega dneva se dajejo klubom sledeča navodila: Zbirališče za nogometna moštva, ki se udeleže manifestacijskega obhoda, je ob 10. na velesejmu. Moštva morajo priti na zbirališče ob vsakem vremenu. Na razpolago bo varna garderoba. Vsak ljubljanski klub je dolžan udeležiti se obhoda z vsaj enim moštvom v dresi, dočim sodelujejo ostala moštva vsakega kluba v promenadni obleki. Opremljena nogometna moštva morajo prinesti s seboj po eno žogo. Izrečno se opozarjajo klubi, da je treba opremiti moštva z dobro ohranjeno in čisto dreso; pod sweater se priporoča obleči toplo perilo. Obutev: promenadni čevlji in visoke nogavice (dokolenice). — Klubi so odgovorni za točen in reden nastop svojih moštev. Vsak klub mora določiti za svojo nogometno skupino po enega odbornika za reditelja na zbirališču. Kot službujoča odbornika LNP radi ureditve nogometne skupine za obhod se delegirata gg. Ček in Bajec. — Z današnjim dnem se ukine sklep redne gl. skupščine LNP z dne 18. VIII. glede obdavčenja prestopa posameznih igralcev iz kluba v klub s 100 Din oz. 50 Din v korist poškodbenega fonda, ker redna glavna skupščina saveza dne 9. t. m. tega sklepa ni potrdila. — (Nadaljevanje sledi.) Tajnik II.

Olimpijski dan v Ptuju

Na sestanku zastopnikov vseh sportnih organizacij v Ptuju dne 10. t. m. je bil sklenjen za olimpijski dan dne 16. t. m. v Ptuju sledeči program:

Ob **11.15 manifestacijski sprevod** iz igrišča SK Ptuja po sledečih ulicah: Na Pristanu, Vošnjakova ulica, Hrvatski trg, Muršičeva, Cafova ulica, Prešernova ulica, Slov. trg, Slomškova ulica, Srbski trg, Trstenjakova ulica, Panonska ulica, Florjanski trg, Kremplijeva ulica, Minoritski trg, in nazaj na igrišče.

V sprevodu korakajo klubi v sledečem redu: 1. Odborniki klubov, 2. Slov. tenis klub Ptuj, 3. Hazena Ptuj, 4. Lahkoatleti SK Ptuj, 5. Hazena družina Mura in rezerva Mure v Ptuju, 6. Dijaški športaši Ptuj, 7. Nogometaši S.K. P., 8. Zimski sportniki s smučarji, 9. Voj. sportna reprezentanca garnizije v Ptuju, 10. Delavsko kol. društvo Ptuj, 11. Kolesarska sekcija S.K. P., 12. Kol. društvo »Zvonček«, 13. Motorna sekcija S.K. P., 14. Avtomobilisti.

Ob 14. popoldne se vrše **tekme:** Hazena Ptuj - Mura. Nogometna tekma S.K. Ptuj — rezerva SSK. Maribor. Lahkoatletski miting, kolesarska dirka Sv. Vid - igrišče S.K. Ptuj.

Na jubilejni medklubski kolesarski dirki, ki se je vršila v nedeljo dne 9. t. m. na progi Ljubljana - Vransko in nazaj (km 100), so bili doseženi sledeči rezultati: **1. Šolar Joso, (kol. Ilirija) 3.33:42;** 2. Peršin Makso (kol. Il.) 3.33:42.2; 3. Kosmatin Ivan (ASK Primorje) 3.33:42.4; 4. Zanoškar Srečko (P.); 5. Kosmina Alojz (P.); 6. Abulnar Josip (Sava); 7. Gjorgjevič Fran (Sava); 8. Prodan Edo (Sava). **V juniorski skupini** je zmagal Ivan Goltes, član kol. Ilirije v času 3.37:14. Drugo in tretje mesto sta zasedla Anton Petrovčič (Zarja) in Stane Stepančič (Sava). Dirki je prisostvovalo številno občinstvo, ki se je pa žal premalo oziralo na odredbe rediteljev ter je po prihodu prve skupine navalilo na cesto. Sicer je dirka potekla v redu in brez nezgode. Pri dirki so bili navzoči bivši člani »Kluba slov. biciklistov Ljubljana 1887«, med njimi tudi prvi klubov predsednik g. dr. Vinko Gregorčič. Avto s filmskim operaterjem je zelo oviral dirkače pri finishu, vsled česar je prišlo do protesta ASK Primorja, ki je bil pa zavrnjen. Zmagovalec Šolar si je priboril krasen jubilejni pokal.

Mura, član LPP-a. Mura iz Murske Sobote je bil, kakor poročajo zagrebške »Novosti« sprejet za rednega člana plivačkega podsaveza, ki je dobi s tem četrtega člana.

Odbor BHP-a je podal demisijo. V podsavezu so vladale že dalj časa nevzdržne razmere.

Poziv vsem smučarjem! Pozivamo vse smučarje vseh ljubljanskih klubov, da se udeleže v nedeljo prireditev olimpijskega dne, osobito pa manifestacijskega obhoda, po možnosti v dresih in s smučmi. Isto velja tudi za smučarke in naraščaj Smučarji, zavedajte se, da mi prvi potrebujemo podporo za zimsko olimpijado v Švici in moramo storiti vse, da omogočimo pohod naše vrste na olimpijado, ki bo pod vodstvom Norvežana ing. Hanssena dobro pripravljena! Odzovite se vsi našemu pozivu! — Jugoslovenski zimskosportni savez.

Koturaški savez SHS. Pododbor Ljubljana pozivlja vse dirkače, da se polnoštevilno udeleže medklubske olimpijske dirke, dne 16. t. m. na progi Ljubljana-Vrhnika-Ljubljana. Start in cilj na Aleksandrovi cesti. Dirkači se morajo javiti vodstvu dirke točno ob 7.30. (Narodni dom — podpritličje).

Službeno iz LLAP. Vsi klubi se pozivajo, da se udeleže v nedeljo dopoldanskega olimpijskega sprevoda. Zbirališče je na velesejemskem prostoru Čas je razviden iz oglasov olimpijskega odbora. Popoldne se vrše, na igrišču Ilirije nekatere lahkoatletske točke (4 × 100 m ter po ena točka meta in skoka). Pozivata se SK Ilirija in ASK Primorje, da stavita v poštev prihajajoče najboljše atlete na razpolago. V slučaju neizpolnjevanja se bo nastopilo z vso strogostjo. — V interesu klubov je, da postavita res najboljše atlete, da bo občinstvo imelo priliko videti napredek in zmožnosti naše lahke atletike.

SK Ilirija (težkoatletska sekcija). Članstvo se opozarja, da se vrše redni treningi sekcije vsak torek in četrtek od 18.30 do 19.30 v kleti kavarne «Evropa». Istočasno se sprejemajo novi člani, ki se zanimajo za dviganje, rokoborbo in boks. Boksanje bo vodil priznani veščak g. Bruno Vavpotič. — Načelnik.

ASK Primorje (hazenska sekcija). Pozivam vse hazenašice, da se udeležijo nedeljskega manifestacijskega obhoda po mestu. Obleka civilna. Udeležba obvezna. — Zbirališče ob 10.30 na velesejemskem prostoru. — Načelnik.

ASK Primorje (plavalna sekcija). Pozivam vse članice in člane plavalne sekcije, da se brezpogojno udeležijo nedeljskega manifestacijskega obhoda po mestu. Obleka civilna. Zbirališče točno ob 10.30 na velesejmskem prostoru. — Predsednik.

ASK Primorje, nogom. sekcija. Danes v petek naj pridejo med 17.30 in 18.30 v klubski lokal (Masarykova 1) sledeči igralci: Lušan, Ravnikar, Daneu, Turel, Wisiak, Mrdjan, Glavič II. v svrho sprejema opreme. — Načelnik.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Danes, v petek, ob 18.30 sestanek v klubskem lokalu. Razgovor o udeležbi in sodelovanju na olimpijskem dnevu. Pridite točno in vsi. — Načelnik.

SK Slovan (nogom. sekcija). Danes v petek ob 16. se vrši na našem igrišču trening na dva gola. Trening je obvezen za vse člane I. in rezervnega moštva.

ŽSK Hermes (nogom. sekcija). Vsi igralci naj skrbe, da bo njihova oprema, dresi in hlačke do nedelje v redu. Podrobnosti glede udeležbe pri obhodu v nedeljo se objavijo v soboto. — Načelnik.

TKD Atena (hazena odsek) poziva sledeče članice: Žagar Zalka, Velkavrh Nada, Pečar Nada, Žagar Zora, Tuma Anka, Topolovec Milena in Olga in Petrič I. na važen sestanek v ortopedski zavod, Mladika, danes ob 18.30.

Pospeševanje tujskega prometa v mariborski oblasti

Maribor, 11. oktobra 1927.

Dne 7. t. m. je vodstvo tujsko-prometne zveze za mariborsko oblast predložilo širšemu odboru obširno poročilo o svojem delovanju tekom zadnjih šestih mesecev. Poročilo je zanimivo že iz razloga, ker obsega pregled dela cele, za društvo prve tujsko-prometne poletne sezije, kakor tudi načrte za bližnjo bodočnost.

Razprave je vodil predsednik g. dr. Pirkmayer. Poleg polnoštevilnega odbora so prisostvovali zastopniki ministrstva trgovine in industrije, velikega župana, oblastnega odbora, trgovske in obrtniške zbornice, poštnega ravnateljstva, gradbene sekcije za Slovenijo ter mest Maribora in Ptuja.

Obširna poročila, ki so jih podali posamezni funkcijonarji, obsegajo v glavnih potezah najvažnejše dele poslovanja zveze, katera stopa vedno bolj in bolj v ospredje kot važen gospodarski faktor. — Praktični uspehi propagandnega dela, ki ga vrši zveza, so se že letos v večji ali manjši meri poznali v vseh tujskoprometnih krajih, posebno pa v zdraviliščih, ki so bila prenatrpana. To dejstvo naglaša poslovno poročilo, pa se je iznašalo opetovano tudi med razpravami in je tvorilo podlago za razne sklepe, katerim je namen usmeriti delo zveze v bližnji bodočnosti za ureditev naših krajev in posameznih naprav za dostojen sprejem tujcev. Izpopolnitev in zboljšanje železniških zvez, evidenca in urejevanje zanesljivih avtoprog, naprava hotelskega katastra in avtokatastra, zadeva mariborskega parkhotela, pospeševanje potrebnih postojank za letoviščarje, pridobivanje primernih postojank za svrhe tujskega prometa potom nakupa, koncesija za poborsko žično progo, zgradba avtoceste do vrha Pohorja, zboljšanje ceste v Logarsko dolino, ureditev sankališč — vsi ti in mnogi drugi predlogi in nasveti zasledujejo isti cilj: opremo naših lepih krajev, ki jih je po izjavi zastopnika trgovinskega ministrstva skoro brez izjeme smatrati za tujskoprometne, da bodo v stanu sprejeti čim več oddiha in okrepčila željnih gostov in slednjim tudi nuditi čim prijetnejše bivanje. Da se temu delu pritegne kar največ interesentov, je odbor razpravljal tudi o vzornih pravilih za olepševalna in tujskoprometna društva, s čemer bo ustanavljanje takih društev zelo olajšano.

Nedvomno najzanimivejšo točko dnevnega reda je tvoril izredno lep referat predsednika zveze g. dr. Pirkmajerja o «Sistematičnem pospeševanju tujskega prometa v naši državi», v katerem je s poudarkom ogromnega pomena tujskega prometa za narodno gospodarstvo dokazana dolžnost države, da vsako tozadevno privatno inicijativo krepko podpre z osiguranjem potrebnih denarnih sredstev potom posebnega zakona. Referat, ki je zgrajen na temeljitem spoznavanju naših ekonomskih prilik, se predloži pristojnim oblastvom in na vsestransko željo odbora tudi objavi v časopisju ter na ta način stavi v javno diskusijo.

Poučno je tudi prometno in blagajniško poročilo, iz katerega sledi, da spoznavanje občekoristnega dela zveze le polagoma prehaja v široke kroge prebivalstva. Korporacije in podjetja, ki se v prvi vrsti okoristijo od tujskega prometa in bi bile torej pred vsemi drugimi poklicane k sodelovanju pri vsaki tozadevni akciji, stoje še ob strani kot nemi opazovalci. Treba bo še mnogo pouka in odbor je razmotrival vprašanje sistematičnega prirejanja primernih predavanj v vseh krajih, ki so po svoji legi, klimatičnih razmerah in napravah sposobni za tujski promet. Da se pritegne čim večji krog interesentov, je odbor sklenil sprejemati podporne člane z izredno nizko odmerjeno članarino. Prometna pisarna se na podlagi pridobljenih koncesij že od 15. maja bavi z razprodajo voznih listkov za vse mogoče relacije na železniških progah tu- in inozemstva, ima zastopstvo društva spalnih vozov, Jadranske plovidbe, zalaga izbrane razglednice in potopisne brošure, izvršuje reklamacije v železniško-tarifnih zadevah, a je dosedanje poslovanje zaključila s primanjkljajem, ker posebno domače občinstvo z neko nerazumljivo nezaupljivostjo prezira vse te koristne napravo. Pisarna je tekom štiri in pol mesecev postregla okrog 9000 osebam z voznimi listki in raznimi potnimi informacijami.

Kot pridobitev zveze posebne važnosti navaja poslovno poročilo med drugim tudi otvoritev avtoprog Maribor-Rogaška Slatina in Maribor-Slatina Radenci, uvedbo izletnih in kopalnih vlakov na koroški železniški progi in koncesijo za izdajanje avstrijskih vizumskih markic.

Z odobrenjem poslovnika je odbor uredil poslovanje posameznih funkcijonarjev in nameščencev prometne pisarne.

Razprava je bila vseskozi stvarna in živahna. Navzoči šef odseka za saobračaj putnika i turista v ministrstvu trgovine in industrije g. dr. Žižek je izrazil svoje osebno zadoščenje, da mu je bila dana prilika prisostvovati seji.

Poslano

Odgovor Okrožnemu uradu

«Važno opozorilo delodajalcem» — na ta dopis odgovarjamo:

Kadar bodo naše gospodarske razmere tako urejene, da bo vsak naročnik v smislu zakona takoj ob prejemu blaga poravnal svoj račun, takrat ne bo ne obrtnik in ne trgovec potreboval Vašega opozorila in ne grožnji Vašega paragrafa.

Dokler pa bodo naročniki tako brezobzirno zavlačevali plačevanje računov so prisiljeni zlasti — obrtniki izvajati isto. Obrtnik tudi ne more takoj naročniku poslati eksekutorja v hišo, kakor ga nam pošlje Okrožni urad.

So pač to težavna in nevzdržna dejstva, ki jih bo treba z združenimi močmi izkoreniniti. 1539 VEČ OBRTNIKOV.

L. Mikuš
Mestni trg štev. 15
Tvornica dežnikov, zaloga sprehajalnih palic.

Brez posebnega obvestila. ✝ Mestni pogrebni zavod.

Polni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naša iskreno ljubljena mati, oziroma stara mati in tašča, gospa

Ljudmila Lendovšek

vdova po profesorju

v sredo, dne 12. oktobra 1927 ob 14. uri po kratki, težki bolezni previdena s tolažili sv. vere v 69. letu svoje dobe boguvdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v petek, dne 14. oktobra 1927 ob 16 uri iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 15. oktobra 1927 ob 7. uri v župni cerkvi sv. Magdalene v Mariboru

V Mariboru, dne 13. oktobra 1927.

Bogdan Lendovšek, sodnik, **Ciril Lendovšek**, prokurist, sinova; **Milica Mohor** roj. **Lendovšek, Slavica Novak** roj. **Lendovšek,** hčerki, **Ljuba Lendovšek,** sinaha. — **Anton Mohor** šolski upravitelj **Ciril Novak** poštni upravitelj, zeta. — **Vnuki in vnukinje**, ter vsi ostali.

✝

Tužnim srcem javljamo, da je Najvišji odpoklical iz naše sredine dragega soproga, skrbnega očeta itd. gospoda

Jakoba Vrečko

učitelja v pokoju

ki je preminul dne 12. t. m ob 19. uri v 63. letu starosti.

Pogreb dragega rajnkega se vrši v petek dne 14. t. m. ob 16. uri popoldan.

Vsem znancem ga priporočamo v blag spomin.

Šoštanj, dne 13. oktobra 1927.

Zalujoči: soproga, otroci in ostali sorodniki.

„Underwood" pisalni stroj ima svetovni slovves, nad 2,000.000 strojev v prometu, nedosegljiv v trpežnosti in vsled tega najcenejši
LUD. BARAGA, LJUBLJANA,
Selenburgova ulica štev. 6/I. 19 1 Telefon št. 298

GIOVANI BOCCACCIO:
DEKAMERON
Prevel Dr. ANDREJ BUDAL.
I. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
II. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·— luksuzna izdaja na boljšem papirju polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
III. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju, polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
Knjige se dobe **v knjigarni Tiskovne Zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54.**

✝

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjamo tužno vest da je dne 30. sept. 1927 po kratki bolezni preminula dobra nam mamica, gospa

Helena Čonč roj. Drame

Lahka ji bodi zemljica:

Jerčin, dne 30. septembra 1927.

Žalujoči ostali: Josip Čonč, orožnik; — **Leopold, Martin in Anton Čonč,** posestniki.

Dva železninaria 10/10
spretna, ki se razumeta na aranžiranje izložb
sprejmem.
Natančne ponudbe z zahtevkom plače na ogl. odd. „Jutra" pod značko „Verzirana moč".

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica Din 50,000.000·—
Rezervni zaklad okoli Din 10,000.000·—

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA
PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Solit, Trst.

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana
Telefon štev. 261, 413, 502 503 in 504.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Frigid:

Tragedija o kosilu

Jurist Matija Žarn je stal na vogalu in je čakal. Solnce je sijalo in sneg se je topil. Mokrota v črevljih, ki se je bila ogrela med hojo, se je polagoma prelila v srbeč mraz.

Oglasili so se opoldanski zvonovi in po ulicah so se usuli ljudje. Drevili so mimo Žarna in so se zadevali obenj, ki se je tiščal zidu in se ni rad genil s svojega prijetnega, suhega mesta. Skozi vrata prodajalne, ki je stal pred njo, je stopil na cesto gospod menda šef, si z gesto popravil prečo, se mehko pokril in udobno zapel suknjo — vse prav tako važno, kakor da bi kak velik bankovec zaklepal v blagajno — potem se je poklonil na več strani in z glasom, ki je v njem že cmokala slast nad obedom, voščil dober tek. Potem se je množica redčila bolj in bolj; Žarnu je naglo tolklo srce in slina mu je polnila usta, še je čakal in iskal z očmi, a s sleherno minuto mu je rastel strah: ne bo ga; ne bo znanca, ki bi se upal stopiti k njemu in mu šepniti: daj — čisto malo je treba — jedel bi rad. Nazadnje je upanje ugasnilo in Matija se je napotil po ulici kar tja v en dan.

Gredoč se je ustavil pred izložbo, da se ogleda v steklu. Močno se je bil spremenil v teh poslednjih gladnih dneh. Pred mesecem dni je bil zimsko suknjo slekel v zastavljalnici. Tenki suknjič je bil zmečkan in povaljan — zadnje noči je kar oblečen spal — srajca je bila umazana in na prsih razcefrana. Lasje so se v gostem šopu drgnili ob ovratnik. Obraz je bil čisto majčken, ves vase je lezel, bel je bil in črno obrobljen; po štrlečih kosteh je skozi kožo strašila mrtvaška lobanja, nos pa — šele sedaj je opazil, da je v oknu polno moke, riža, sira in mesa — njegov nos je gledal iz moke in riža in je bil slok, koščen in dolg, nenavadno dolg.

»Z dolgim nosom pojdeš iz življenja, Matija,« se je grenko nasmehnil samemu sebi in je krenil dalje.

Kdor je kakor Matija Žarn živel komaj dvajset let, ni veliko živel. Nič ni živel prav za prav. Otrok se rodi v dom kakor v ris, ki so včasi lahkoverni ljudje ob polnočni uri vanj hodili čakat čudežne izpolnitve. Mati in dete pleteta ris s srcem, z molitvijo, s hrepenenji, dete raste v njem in veruje, ljubi, hrepeni, čaka. Potem pa pride zlodej življenje in vse razdre: molitev hrepenenje, ljubezen in mahoma stoji človek sam in gol sredi sveta. Tistikrat se odloči vse: morda zaživiš, morda si mrtev na vekomaj.

Matiji Žarnu je bilo dvajset let, pa je živel šele tretji dan. Pred tremi dnevi zvečer mu je v njegovi tihi, vlažni izbi odbila ona velika ura. Ležal je pod lahko odejo in si je s sapo grel roke, zraven pa je računal svoj naslednji dan. Iskal je z mislijo, kje bi se še dalo kaj odnesti — vse knjige in kravate je bil razprodal, vse srajce pa je bil zastavil. Ko ni nič našel, se je obrnil na drugo stran in si je šepnil v tolažbo, da bi zadremal brez skrbi: »E, se že jutri zasuče kako«. Tedaj pa se je oglasilo v njem s tako močjo, da si ni mogel utajiti: »Lažeš, Matija, nikamor se ne zasuče!« Nasmehnil se je, da bi pregnal to nespametno misel, pa je misel pregnala nasmeh, oči so bridko zasijale v temo in so v hipnem skelečem prividu spregledale vse do dna.

Matija Žarn ni imel kdo ve kaj svetlih otroških let; pa tudi pregrenka niso bila — kakor sploh nobena otroška leta niso. Za mater, ki je umrla na porodu, mu je bila deset let starejša, nekoliko jetična sestra, oče pa je bil star, revmatičen nadušljiv penzionist. Gugala se je zibka sredi prazne, nikoli kurjene sobe, gugal se je oče v dolgočasju in praznoti, plešast in droban kakor novorojenček, sestra-otrok je gospodinjila tiha, bela, mrtvecu podobna in vse v izbi je bil tiho kakor uspavanka in mrzlo kakor grob. Legalo je na zibko, lezlo je v nebogljeno telesce, krivilo je ude in kremžilo lica, vpijalo se je v mozeg in kri, dušilo in davilo je, srčece v mokrih, nesnažnih plenicah pa ni nehalo biti. Matija je rastel kakor živ, neodoljiv protest zoper vsa bremena, zlezel je iz zibke, se sprehodil po izbi, šel na cesto, v šolo — in glejte: za njegovim nelepim licem v njegovi smešni, oglati lobanji so odkrili talent. Našel se je dober človek, ki mu je ravnal pot. Matija je bil neveden otrok, vesele nade so se mu smejale v srcu, ves razigran je stopal za svojim ščinkavcem in nič ni razumel stvari sveta. Ne z dušo ne s hrbtiščem se ni klanjal in je bil hvaležen samo, kakor je roža solncu in zemlji hvaležna, da raste. In tako se je zgodilo, da je dobrota lepega dne usahnila in da se je nad njegovim življenjem zgrnilo nekaj kakor mrzel večer, ko otrok čaka matere, ki je šla v krčmo iskat očeta, in sta petrolejka in ognjišče dogorela.

Matija se je s sapo grel pod odejo, računal je svoje življenje in je sprevidel, kako je na vsem svetu gol in sam. Le starikava, za stanarino natančna gospodinja je v kuhinji pri sveči pletla nogavice in migala z brezzobo čeljustjo, v dalji pa se je gugal revmatični penzijonist in je umirala sušična sestra. Tisti večer so vse otroške sanje zbežale iz mozga in prvikrat je z vsemi sokovi svojega bednega telesa začutil bližino življenja, trdega, golega, resničnega in prvikrat je okusil sladko-grenko slast, živeti in biti tako brez vsega.

Matija je taval po ulicah; že tretji dan je šla ura v popoldan pa je bil še tešč. Gladen človek je sebi in vsemu dober in blizu sebe, svoj sesušeni život, slabotne utripe svojega srca, nabrekle žile na bledih rokah — vse to ljubi s čisto ljubeznijo in s strahom, da bo vse to jutri, pojutrišnjem umrlo — s takšno ljubeznijo in strahom sloni dekle ob smrtni postelji svojega ljubimca. Tako je Matija ljubil vse stvari: tlak, ki je truden hodil po njem, sneg, ki se mu je topil pod raztrganimi črevlji, hiše, z dobrim opoldanskim solncem oblite, in neznane ljudi, ki so smejoč se hodili mimo in bodo še dolgo živeli.

Matija je taval po ulicah in je prišel do mostu, ustavil se je in se je naslonil ob kamenito ograjo. Človeku, ki ima tako težke noge, dobro de, če se prisloni kam in si oddahne. Na reki je sijalo solnce in bila je kakor mehka, svetla, rahlo zibajoča se postelj, ki se sama odgrinja in vabi. Matija se je nasmehnil. Nekoč je kakor danes brez cilja postopal po mestu, samo sit je bil tedaj in užaljen — v dno srca užaljen, kakor je pač lahko človek, ki je sit. Priblodil je tedaj do mostu in se je sklonil nad reko, ki je prav kakor danes sijala v solncu in vabila. Sklonil se je, s sovražnim srcem se je domislil sveta in doma in v mozeg je zaglodala misel, da bi legel v to svetlo pernico in bi se vsem maščeval — o, kako samoljuben, kako poln napuha je bil tisto uro: on, Matija Žarn, bi se s svojo smrtjo vsem maščeval! — Kakor miš vrv, ki je na nji visel človek med nebom in zemljo, je misel zaglodala in je zbežala, prestrašena sama nad seboj. Matija pa, veliki Matija Žarn je stopil z mostu in se je vrnil v svoje malo življenje. Takrat je bil sit. Danes pa ni bilo žal misli v njegovem srcu. Slonel je tam sam vase potopljen, reka in vse je nekam daleč izginilo, prazen, gluh prostor se je zgrnil okrog njega, samo ure so tekle: tiktak — prav natanko jih je razločil — in od nekod so klicali glasovi; oče je bil, sestra in še nekdo. Zbiral se je, da bi jim zamahnil v pozdrav, smehljal se je in prosil: »Naj ne bo zamere — glejte, ne morem —«

(Konec prihodnjič.)

Mali oglasi

Naročila in vse dopise, tičoče se malih oglasov, je poslati na Oglasni oddelek »Jutra«, Ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Vse pristojbine je vpošteti obenem z naročilom, sicer se oglasi ne pribijejo. Čekovni račun poštne hranilnice Ljubljana, št. 11842.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socijalne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5·—. Pristojbina za šifro Din 3·—

Izurtve, dopisovanja in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1·—. — Najmanjši znesek Din 10·—. Pristojbina za šifro Din 5·—

Obrt

Ivan Magdič
krojač, Ljubljana, Gledališka ulica 7, se priporoča za jesensko sezono. 32402

Motorna vozila

Auto-Wanderer
priporočljiv za potnike, zelo dobro ohranjen, izvrsten motor, s prvovrstno pnevmatiko, se ugodno proda. Pelzve se pri: Rudolfu Oroszy, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 2. 32683

Auto Ford 1925
zelo dobro ohranjen, z električno lučjo, samopogonom in raznimi napravami, po ugodni ceni proda M. Kramar, Kamnik. 32806

Knjige

»Slovana«
letnik 1886., številke 3., kupim. Knjgarna Schwentner, Ljubljana. 32808

Službo dobi

Učenke
sprejmemo v tvornici damskega perila. Peter Pire in Co., Guljava, Moste 25. 32744

Služinčad
kuharice, sobarice, natakarice, hišne itd. dobe najlažje službo v Beogradu, ako se zglase v birou Ekonomije, Beograd, Visana 11. 32817

Pletilja
le popolnoma izurjeno, — sprejmem pod ugodnimi pogoji. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32636

Pomočnika
samo boljšega takoj sprejmem v veletrgovino s špecerijskim in kolonijalnim blagom, ki je zmožen potovati ter zna s strankami občevati takoj sprejmem. Ponudbe je poslati do 20. t. m. na oglasni odd. »Jutra« pod »Agilen« 12c. 32612

Učenke
sprejme tvornica damskega perila Peter Pire in Co., Moste pri Ljubljani 25. 32764

Delavko
za knjigoveznico (kartonažo) sprejmem takoj. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32775

Zastopnike(ce)
proti visoki proviziji — sprejmem. Ponudbe pod »Damsko perilo« na ogla. odd. »Jutra«. 32763

Več krojaških pomočnikov
za delo na dom sprejmem. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 32816

Čevlj. prikrojevalca
izurjenega dela, za fino in težko delo, sprejmem. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Stalno mesto 820«. 32820

Tajnico
(domačinko) sprejmem v prvorazredni hotel. — Biti mora sposobna nekoliko v pisarniških poslih ter v splošni hotelski stroki. Ponudbe s prilogo svedočb in slike na upravo hotela — »Central«, Sarajevo. 32658

Šivilje
za dežnike sprejme tovarna Josip Vidmar, Ljubljana, Pred škofijo 19. 32776

Učenca
za slaščičarsko obrt, s prakso, sprejmem. Ponudbe na upravo »Jutra« Maribor — pod »Praksa«. 32824

Kroj. pomočnika
za velika dela sprejme takoj Anton Žigon, krojaški mojster, Rožna dolina pri Ljubljani. 32819

Briv. pomočnika
Slovenca, mladega, ki zna dobro ter hitro delati, tudi »bubi«, sprejmem v stalno službo. Naslov ogl. odd. »Jutra«. 32702

Zaslužek

Fina šivilja
samo za perilo, gre šivat na dom, tudi izven mesta. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32780

Zastopnice
sprejmem za higijenični — predmet. Obisk privatnih strank. Dober zaslužek. Slava Gril, Rimska 2, pelt. desno. 32795

Službe išče

Za službo
se priporoča vesten mož, reduciran poduradnik, brez penzije, samec in neoporečen. Sprejme pomožno pisarniško službo, skladiščnika, nadziratelja, inkasanta itd. Je poznavalec naših planin, vseh potov ter muzikaličen. Kdor bi potreboval vestnega moža, naj pošlje svoj cenj. naslov pod »Hvaležna moč« na oglasni odd. »Jutra«. 32656

Mladenič
močan, išče službo sluge, skladiščnega delavca ali kaj sličnega. Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Pošten 17«. 32598

Učenka
k se je učila 1 in pol leta v trgovini, poštena in pridna, želi nadaljevanje. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« pod »November«. 32770

Bivši orožnik
vesten in zanesljiv, želi — službe paznika, gozdnega ali lovskega čuvaja. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32769

Prodajalka
z večletno prakso, izvežbana manufakturne, modne in konfekcijske stroke, — želi premeniti službo. — Zmožna je tudi za blagajničarko. Ponudbe na oglas. odd. »Jutra« pod »Zelo dobra prodajalka«. 32609

Šofar
z dolgoletnimi izpričevali, oženjen, ki se dobro razume na vinogradništvo, sadjerejo in tudi poljedelstvo, želi stalne službe za takoj ali pozneje. Naslov A. Kisovar, hmeljarna, Šoštanj. 32351

Službo
blagajničarke želim. Sem že 7 let v eni službi. — Naslov v oglasnem odd. — »Jutra«. 32677

Prodajalka
dobro izurjena v trgovini z mešanim blagom, želi — službo. Naslo v oglasnem odd. »Jutra«. 32678

Dekle
pridno in pošteno, išče — službe. Vajeno je kuhanja in vsega. Gre v Ljubljano ali izven Ljubljane, tudi na gostilno. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32798

Gospodična
vajena otrok, ročnega dela, šivanja in drugih del, želi službe. — Ponudbe na oglas. odd. »Jutra« pod — »Zanesljiva 22«. 32822

Pouk

Instruktorja
francoščine sprejmem za — gimnazijca. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 32709

Francoščino
poučujem. Pojasnila od 12. do 8. Naslov v oglas. odd. »Jutra« 32692

Mis Farler
angleške ure. Dvorakova 3. III. 32779

Prodam

Moško obleko
črno, in sukno zelo poceni prodam. Naslov v oglasnem odd. »Jutra« 32746

Stroj
za rezanje vsakovrstnega usnja, dobro ohranjen, — na nožni pogon, prodam po jako nizki ceni. Jamčim, da je v delazmožnem stanju. Polzvedbe v ogl. odd. »Jutra« 32701

Pletilni stroj
nov — Wedermann 8/80, na 8 ključev (Achtschloss), s 4nitnimi vodilci, z brezštevilnimi vzorci, zelo poceni na prodaj. Kristan — Zapuže — Lesce. 32761

Podložnike
za postelje na vzmetih, sijajen nov izum, ki vzdrži 50 let, izdeluje in razpošilja Martin Šuštar, mehanik v Vel. Lašni št. 2, p. Kamnik. Vzmeti so pritrjeni spodaj in zgoraj na lahne železne volance. Brez vrvic. — Prožnost večja kakor pri vseh dosedaj — sestavljenih. 32786

Spalnico
moderno, z mrežami, ceno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32773

Steklene demijone
okoli 50 litrov, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32808

Velike kadi
ugodno prodam. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. — 32804

Kupim

Živega apna
dobavo 1 vagon razpisujemo. Ponudbe je vložiti do 25. t. m. Pojasnila pri Direkciji državnega rudnika Zabukovca p. Griže. 32767

Rezanega lesa
dobavo 30 m³ razpisujemo. Ponudbe je vložiti do 21. t. m. Pojasnila pri Direkciji državnega rudnika Zabukovca, p. Griže. 32766

Spalnico
novo ali v dobrem stanju, z žimnicami, kupim proti mesečnemu odplačilu. Sem stalno nameščen drž. uslužbenec. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod »Sigurnost 91«. 32791

Prodnega peska
dobavo 50 m³ razpisujemo. Ponudbe je vložiti do 21. t. m. Pojasnila pri Direkciji državnega rudnika Zabukovca, p. Griže. 32765

Pletilni stroj
ploskovni (Flachstrickmaschine), 6/40 in 6/70, kupim. Ponudbe pod »Gorenjsko« na oglasni odd. »Jutra«. 32805

Ogledalo
dobro ohranjeno, veliko, stoječe, kupim. Ponudbe pod »Salonsko ogledalo« — na oglasni oddelek »Jutra«. 32799

Sadje

Orehova jedrca
lepo, zdravo, letošnje blago, kupite najceneje pri — Sever in Komp., Ljubljana. 32807

Sobe

Sobo
prazno ali opremljeno, s posebnim vhodom, oddam takoj v bližini tehnične — srednje šole. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. — 32757-a

Sobo
s strogo separiranim vhodom želim za takoj v okolici od glavnega kolodvora do glavne pošte. — Ponudbe pod naslovom »Lesni trgovec« na oglasni oddel. »Jutra«. 32748

Sostanovalko
sprejmem v lepo zračno sobo. Naslov oglasnem oddelku »Jutra«. 32693

Opremljeno sobo
in prijazno takoj oddam gospodični. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 32657

Krasne sobe
oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 32425

Gospodična
želi prazno sobo v sredini mesta. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod »Zmerna cena«. 32760

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom želi gospod. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Soliden 84«. 32784

Sostanovalko
sprejme starejša gospa. — Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32777

Zakonski par
brez otrok, ves dan odsoten, želi opremljeno sobo. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »V sredini mesta«. 32774

Opremljeno sobo
oddam takoj solidnemu — gospodu. Naslov v oglasn. odd. »Jutra«. 32821

Opremljeno sobo
lepo, zračno, z razgledom na cesto, parketirano, oddam. Gosposvetska cesta 12, I. nadstr. 32818

Opremljeni sobi
lepi, oddam zakonskemu paru ali dobro situiranemu trgovcu. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32809

Na stanovanje
sprejmem 2 sostanovalki z ali brez zajtrka. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 32790

Sobo
strogo separirano, v sredini mesta, za takoj, pri boljši družini, želi veletrgovec. Cenjene ponudbe — prosim na oglasni od. »Jutra« pod šifro: »4krat tedensko v Ljubljani«. 32815

Dijakinjo
sprejmem v sredini mesta na hrano in stanovanje za 650 Din. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 32787

Prazno sobo
lepo, s posebnim vhodom, v sredini mesta, želita dve solidni gospodični, ki sta ves dan odsotni — za takoj ali s 1. decembrom. — Plačata dobro. Cenj. dopise pod »Centrum« na oglasni odd. »Jutra«. 32792

Prazno sobo
zračno, svetlo, s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, takoj oddam v bližini II. realne gimnazije. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32800

V novi hiši
oddam sobo in kuhinjo brez štedilnika. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32802

Lepo sobo
elegantno, solnčnato, s posebnim vhodom, električno razsvetljavo, nasproti sodišču, oddam dvema boljšima gospodoma. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 32796

Posest

Hiša
novo zidana, s trgovskim lokalom in stanovanjem, po nizki ceni na prodaj ali v najem. Naslov: Županstvo Rajhenburg. 32751

Trgovsko hišo
na prometnem kraju na Gorenjskem oddam v najem event. tudi prodam. — Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod značko »Eksistenca zagotovljena 156.« 32714

Malo posestvo
s hišo in hlevom, približno 2 orala zemlje, v lepi legi, ugodno za upokojenca, proda Žor, Sp. Poljčane — št. 37. 32810

V najem

Skladišče
in pisarno z električno — razsvetljavo oddam s 1. novembrom. Pojasnila v oglas. odd. »Jutra«. 32646

Radio aparat
vzamem v posojilo za dobo 4 mesecev proti primerni odškodnini. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod šifro »Dobro stanje«. 32814

Lokali

Trgovino
manjšo, manufakturno, s krojaškim potrebščinami, na deželi, v prijetnem kraju na Gorenjskem, prodam ugodno. Pripravno za krojače ali šivilje! Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Trgovina 30.000«. — 32762

Pisarniški lokal
event. s skladiščem ali — brez, za tehnično podjetje v pritličju ali I. nadstropju, želim v sredini mesta ali bližini glav. kolodvora za 1. november. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Tehnična«. 32669

Trgovski lokal
z dvoje izložbenih okenj, s stanovanjem, vodovodom in elektriko v hiši oddam takoj v najem. Aleševčeva ulica 30, Ljubljana VII. 32277

Stanovanja

Stanovanje
obstoječe iz 3 sob in pritiklin, želim za november ali pozneje v bližini dolenjskega kolodvora. Tozadevne ponudbe je vposlati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Mirna stranka 405«. 32405

Mansardo
okusno opremljeno za dve osebi, poseben vodovod na hodniku, električna razsvetljava, v novi hiši, takoj oddam. Silvester Škerlj, »Stan in dom«, ob Tržaški cesti. 32781

Denar

Efektna loterija
Prost. gas. društva v Krškem preloži žrebanje na mesec junij 1928. 32783

Gospodična
srednjih let, plemenitega srca, pridnih rok, želi resnega znanja s starejšim gospodom dobrega srca. Prednost imajo državni uslužbenci osobito železn. Tajnost strogo zajamčena. Ponudbe s točnim naslovom na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro: »Vstrajna iskrenost št. 7129«. 32778

Ali je še katero bitje
ki bi resno ljubilo in olajševalo dekliški tripljaj — srca. Prednost imajo železničarji, orožniki in financarji. Dopise pod značko: »Zora, Biserka, Frida, Maga« na oglasni oddelek »Jutra«. Tajno zajamčeno. 32811

Vsakovrstne informacije
iz Vojvodine — gospodarske, trgovske, juridične, najtočnejše, najzanesljivejše daje pravnik Slovenec s prvoklasnimi zvezami brezplačno proti plačilu samo efektivnih stroškov. Subotica, Poštanski fah 74. Za odgovor priložiti 10 Din. 32812

Katera damica
izobražena, mlada, simpatična, bi hotela tolažiti dušev no potrtega, premožnega gospoda? Ponudbe s pravim naslovom na oglasni odd. »Jutra« pod »Ekspres«. 32789

Gospa
iz Šiške, ki želi sobo za modni salon, naj se zglasi Stari trg 17, II. nadstr. 32788

Živali

Doberman
krasen eksemplar, z rodovnikom, 17 mes. star, ugodno naprodaj. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 32635

Pes
velik, rjav, se je zatekel k Ivanu Magistru v Zg. Gameljnah 18 Gostilna. 32782

Izgubljeno

Zlato zapestnico
sem izgubila pred zastavljalnico včeraj ob 3. uri popoldne. Najditelj je dobro znan, ker je bil od zanesljive osebe opažen. Pozivam ga, da isto takoj odda v oglasnem oddelku »Jutra«. 32801

Kompanjona za stavbeno mizarstvo
V BEOGRAU
išče strokovnjak s kapitalom in najboljšimi zvezami pri stavbenih podjetjih. Interesenti s kompletno strojno delavnico naj se obrnejo na »ALOMA«, oglasni i reklamni zavod Beograd Kolarićeva 7.

Koruzo
v štoržih
dobite najceneje
pri
Gospodarski zvez
v Ljubljani.

Javna zahvala!

Podpisani tem potom vsakomur priporočam „Jadransko zavarovalno družbo v Ljubljani", katera mi je na eno plačano premijo za življenjsko zavarovanje moje soproge celoten zavarovalni znesek izplačala.

Letec pri Celju, dne 4. oktobra 1927.

Ivan Majdič m. p.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA
d. d. v Ljubljani
naznanja, da je začela dne 10. oktobra 1927
poslovati njena
podružnica v Kranju
poleg hotela „Stara pošta"
ki izvršuje vse vrste bančnih poslov najkulantnejše.

„JUNIPER"
zeleno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljše sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, želodčnim boleznim itd. Dobi se v vsaki apoteki, drogeriji in trgovini.
Trgovci zahtevajte engros cene.
Glavna zaloga:
Vitomir Dolinšek
Agentura „Juniper"
Celje, Gosposka ulica št. 26.

Novo vinsko klet otvarjava
na Krekovem trgu št. 10
v soboto, dne 15. oktobra. Točila bova lastna dalmatinska vina čno 11 Din, belo in rudeče po 12 Din. Vljudno vabiva občinstvo, da poizkusi novo kapljico. Točila bova tudi dalmatinsko žganje, tropinovec po 40 Din liter. Vljudno vabita **Brata Ninić.**

Lokal
ali že vpeljano modno trgovino v najprometnejših ulicah Ljubljane
kupim ali vzamem v najem.
Ponudbe na oglasni oddelek „Jutra" pod „Specijalna trgovina". 10726

Šivalni stroji!
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne.
15letna garancija.
Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno
Pisalni stroji «Adler».
Kolesa iz prvih tovarn «Dürkopp» «Kayser», «Styria», «Waffenrad» (Orožno kolo). — Pletilni stroji vedno v zalogi.
Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke. — Ceniki zastonj in franko 32/L
Van Jax in sin **Ljubljana, Gosposvetska cesta 2**

Naznanilo.
P. n. občinstvu naznanjava, da bova prevzela dne 15. oktobra od gosp. Trink
hotel „JADRAN"
v Radečah pri Zidanem mostu.
Za potujoče občinstvo priporočava prvovrstno opremljene sobe po zmernih cenah. Kopališče v hiši. Cenj. gosje bodo s prvovrstno kuhinjo in pristnimi dolenjskimi in štajerskimi vini, najbolje postreženi.
Za obilen obisk se priporočata
1735 **Mitka Rogelj in sin.**

Urejuje dr. Josip Biro. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.